

Skötselanvisning

Här finner du utförlig information, instruktioner och skötselanvisningar till din nya bostad. För att garantin ska gälla är det viktigt att skötselanvisning för respektive produkt följs. Typ och kulör på exempelvis kakel och tapeter beror på vilka inredningsval du har gjort och anges därför inte här. För information om garantier och felanmälan, se under rubrik Felanmälan.

1. Värme och sanitet

- 1.1 Rumstemperatur i bostaden
- 1.2 Kök och badrum
- 1.3 Blandare, avstängning av vatten och varmvattenmätning

2. EI

- 2.1 Elektricitet och jordfelsbrytare
- 2.2 TV, telefon och dator
- 2.3 Komfortelgolvvärme i våtrum
- 2.4 Brandvarnare
- 2.5 Porttelefon och kodlås

3. Ventilation

- 3.1 Ventilation

4. Vitvaror

- 4.1 Spiskåpa
- 4.2 Spishäll och ugn
- 4.3 Kylskåp och frys
- 4.4 Diskmaskin
- 4.5 Mikrovågsugn
- 4.6 Tvättmaskin och torktumlare

5. Golv, väggar och tak

- 5.1 Kakel och klinker
- 5.2 Parkettgolv
- 5.3 Tapeter och målade ytor
- 5.4 Att sätta upp saker på väggen / i taket

6. Inredning

- 6.1 Köksinredning
- 6.2 Dörrar och garderober
- 6.3 Fönster och fönsterbänkar
- 6.4 Lås, nycklar och posthantering

7. Yttre miljö

- 7.1 Fasaden
- 7.2 Balkong, uteplats och terrass

8. Leverantörsregister

9. Felanmälan

- 9.1 Garantier och rutiner för felanmälan i din bostad
- 9.2 Felanmälan år 1-2

I. Värme och sanitet

I.1 Rumstemperatur i bostaden

Uppvärmning

Huset har en central frånluftsvärmepump. Frånluften från lägenheterna passerar genom en värmeväxlare som är ansluten till en värmepump. I systemet tas alltså husets varma frånluft tillvara och används för att värma vatten till radiatorkretsen och tappvarmvatten. Härifrån leds uppvärmt vatten ut till respektive lägenhet och husets radiatorkrets.

Alt. I När den återvunna värmen inte räcker till kompletteras systemet med fjärrvärme.

Radiatorerna har även en termostatventil som känner av rummets temperatur. Det är viktigt att den inte täcks över för att känselkroppen ska kunna känna av rätt temperatur. När temperaturen i rummet nått upp till den förinställda temperaturen stänger termostaten tillförseln av varmt radiatorvatten. När detta inträffar blir radiatorn varm upptill och kall nedtill, för att sedan övergå till helt kall, vilket är fullt normalt.

Filter

Bakom radiatorerna i sov- och vardagsrum finns ett luftfilter där uteluften renas. Skötselanvisningar för filtret finns under avsnitt "Ventilation".

Kalla radiatorer

Är radiatorn kall, trots att termostatventilen är öppen och rummet fortfarande känns kallt, kan det bero på luft i radiatorkretsen. Vid uppvärmning av kallt vatten frigörs syre. Ibland måste man därför tömma radiatorerna på överflödigt luft så att inte vattencirkulationen i radiatorkretsen hindras. Det kallas att man luftar radiatorerna.

Luftning bör ske i samråd med föreningens fastighetsskötare så att denne kan svara för påfyllning av vatten i värmesystemet. När vatten fylls på tillförs återigen en mängd syresatt vatten, vilket i sin tur innebär att det efter ett tag är dags för en luftning igen. Om alla boende i ett flerbostadshus luftar sina radiatorer på samma gång kommer mängden vatten i systemet att minska kraftigt. Vattentrycket (främst i de översta lägenheterna) kan då sjunka ordentligt med kalla radiatorer och störande brusljud som följd.

Vanliga frågor som rör rumstemperaturen

Vistelsezon

Vistelsezonen i rummet begränsas av två horisontella plan, ett på 0,1 meter höjd över golvet ett annat på 2,0 meter höjd över golvet, samt vertikala plan 0,6 meter från yttervägg eller annan yttre begränsning, dock vid fönster och dörr 1,0 meter.

Hur varmt ska det vara i min bostad?

Den dimensionerade rumstemperaturen vintertid är 21°C i vistelsezonen. Varje grads ökning av inomhustemperaturen ger en ökning av energianvändningen med cirka fem procent. Temperaturhöjningen medför en ökad driftkostnad.

När sätts värmen igång?

Värmesystemet anpassar framledningstemperaturen till radiatorerna efter rådande utomhustemperatur. Er fastighetsskötare anpassar inställningen av framledningstemperaturen efter de lokala förutsättningarna för varje byggnad. Beroende på förutsättningarna sätts värmen igång när utomhustemperaturen går ner till emellan 15°C och 18°C.

Det har varit kallt ute länge varför är då inte radiatorn särskilt varm?

Framledningstemperaturen till radiatorerna håller olika temperaturer beroende på vad det är för utomhustemperatur. Är det exempelvis 10°C ute så är framledningstemperaturen 30°C. Då upplevs radiatorns yta som lummig men den är tillräckligt varm för att lägenhetens rumstemperatur i vistelsezonen skall hålla 21°C.

I din bostad tillförs bostadens friskluft genom tilluftsdon som är placerade bakom radiatorerna. Tilluftsdonen har ett filter som filtrerar uteluften. Radiatorn värmer upp den tillförda uteluften samtidigt som luften har en avkylande effekt på radiatorn. Detta kan kännas vid den nedre delen av radiatorn och gör även att golvet precis under tilluftsdonet kan upplevas kallt, vilket är helt normalt. Rengör filtret till tilluftsdonet en gång i kvartalet enligt skötselanvisning under rubrik Ventilation.

Det är kallt ute men min radiator är ändå sval, varför då?

Radiatortermostaten känner av när rummet når rätt inomhustemperatur och stänger då automatiskt av radiatorn. Radiatorn kan därför upplevas som kall när det är 21°C i rummet.

Hur gör jag för att mäta inomhustemperaturen i min bostad?

Du mäter rumstemperaturen i lägenheten i mitten av rummet på en meters höjd över golvet. Att mäta vid en yttervägg eller vid en fönsterbänk ger ett felaktigt mätresultat.

Vad gör jag om inomhustemperaturen är lägre än 21°C och radiatorn trots det är kall?

Är den uppmätta inomhustemperaturen lägre än 21°C så kontrollera först hur det är möblerat vid radiatorerna. Det är viktigt att radiatortermostaten och radiatorn inte skyms av möbler eller täcks över med gardiner eller elementskydd. Möbler framför radiatorn hindrar värmen från att sprida sig i rummet, vilket gör att radiatortermostaten avläser en högre rumstemperatur än det är i rummet och radiatorn stängs av.

JMs rutin om fel uppstår i någon enskild radiator eller i värmesystemet

Din fastighetsskötare kommer och mäter inomhustemperaturen i lägenhetens vistelsezon. Skulle temperaturen vara lägre än 21°C kontrolleras det att tilluftsdonen vid fönstren är öppna och rätt monterade samt att inga möbler står framför radiatorn eller radiatortermostaten. Det kontrolleras även att det inte är luft i radiatorn eller att

radiatortermostaten har hakat upp sig på grund av smuts. Skulle det fortfarande vara för låg rumstemperatur i lägenheten tittar man på eventuella åtgärder i de centrala delarna av värmesystemet för att komma tillrätta med problemet.

Exempel på radiatortermostat

Är radiatortermostaten fullt öppen ger det en temperatur på 21°C i rummet. Önskas en lägre temperatur går det att sänka efter eget tycke.

I.2 Kök och badrum

Toalettstol, handfat och badkar

Toalettstol och handfat måste rengöras regelbundet. Använd toalettborste och rengöringsmedel när du rengör toalettstolen. För handfat och badkar används en mjuk borste, t ex en diskborste. Tänk på att starkare rengöringsmedel ofta är skadliga för miljön och polerande medel förstör ytskiktet på porslinet. Tänk på att endast toalettpapper kan spolas ner i wc-stolen, eftersom det löser upp sig vid kontakt med vatten. Om du spolar ner exempelvis pappershanddukar kan det bli stopp i systemet. Porslinet i handfat och wc-stol tål inte alltför höga temperaturer. Att tömma vatten varmare än 60°C i en wc-stol kan orsaka sprickor i porslinet. Smörj även alla rörliga delar på duschväggarnas gångjärn en till två gånger per år.

Avlopp och vattenlås

Avloppsrören i kök och badrum har ett vattenlås för att förhindra dålig lukt från avloppet. Vattenlås och golvbrunn rengörs enligt leverantörens anvisningar en gång i kvartalet. Var noga med att sätta tillbaka golvbrunninsatsen enligt anvisningarna för att undvika lukt. Om vattenlåsen torkar ut (t.ex. när du är bortrest) kan dålig lukt uppstå. Spola då rikligt med vatten i golvbrunn, wc, handfat och köksvask. Om lukten inte försvinner efter några timmar kan det vara något fel i systemet. Håll inte stekfett i köksavloppet eftersom avloppsrören då sätts igen. Stekfettet torkas upp med exempelvis hushållspapper och kastas i soporna.

Handdukstork

För att ta bort smuts, kalkfläckar och avlagringar från din handdukstork, räcker det för det mesta att torka med ett mildt rengöringsmedel som du sedan torkar bort med fuktig trasa. Torrtorka med trasa eller frottéhandduk. Tänk på att kromade eller färgade ytor samt ytor av metall lätt skadas av syra, stålull och rengöringsmedel med ammoniak eller slipmedel.

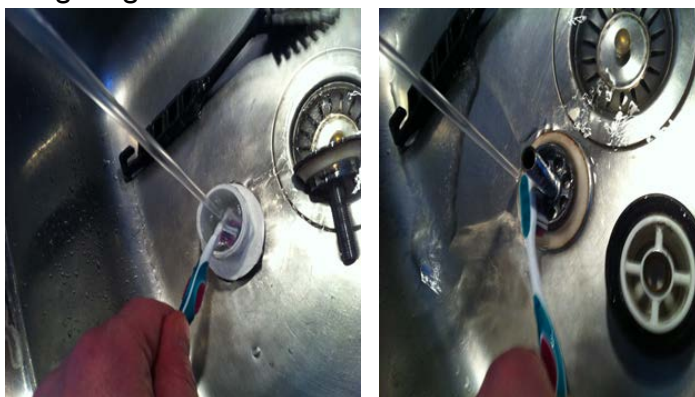
Mer utförliga skötselanvisningar för ditt kök och badrum finner du i leverantörernas anvisningar.

Skötsel av bräddavlopp samt bottenventil i tvättställ.

Demontera bottenventilen.

Rengöring av bottenventil.

Rengör och återmontera.

Spruta på rikligt med en blandning av ättiksprit och citronsyra.

Drift- och Skötselanvisning

Purus Golvbrunnar - allmän

Till bostadsinnehavaren

Denna bostad är utrustad med Purus golvbrunn från Purus AB.
Purus egna golvbrunnssilar är märkta med namnet PURUS.
Alla Purus golvbrunnar av plast, gjutjärn och rostfritt stål har en urtagbar vattenlåsinsats som gör det enkelt att hålla rent.

Purus följer branschens regler för säker vatteninstallation.

Våra golvbrunnar är typgodkända enligt europanormen för golvbrunnar, SS-EN 1253.

Typogodkännandet gäller både för installation med klinker och plastmatta.

Drift- och Skötselanvisning för Purus golvbrunnar

PURUS

Plastmatta

Kontrollera att mattanslutningen är korrekt utförd. Lyft bort silen och ta tag i klämringen med fingrarna. Går det att lyfta klämringen är något fel. Kontrollera då att fjädern fungerar ordentligt och att klämringen blir nedtryckt i botten av sätet med texten uppåt.

Normalskötsel - allmän

Golvbrunnen bör rengöras regelbundet för att fungera på bästa sätt. Intervallet beror på hur ofta brunnen används och på vattnets smutshalt. Purus golvbrunnar är självrensande. Vid uttorkning kan beläggning uppstå i vattenlåsinsatsen. Gör rent med bakteriedödande medel (t.ex. maskindiskmedel) och skölj ordentligt efteråt. Bakteriedödande medel fungerar även förebyggande mot beläggningar och odörer. Undvik att repa ytan.

Tips: För bättre hygien – spola fem sekunder med kallt vatten i brunnen efter dusch.

Demontering

- Ta bort golvbrunnssil
- Rengör ev. silkorg
- Lyft upp vattenlås med lyftbygeln och rengör vattenlåset (vattenlås Tyr och Ran i plast och Center i rostfritt stål är delbart för att underlätta rengöring)

Återmontering

- Sätt tillbaka vattenlåset, smörj in o-ring med tvållösning för enklare montage
- Se till att vattenlåset sitter i sitt bottenläge –fyll på vatten i låset
- Montera ev. silkorg och golvbrunnssil

PURUS golvbrunnar kan kompletteras med luktspärr/bakvattenlås NOOD, RSK nr: 713 84 50, 713 84 33.

Golvbrunnar Plast

Alla Purus plastbrunnar har urtagbara vattenlåsinsatser. Fäll upp bygeln och drag upp insatsen. Eventuell kärvhet beror på hur länge insatsen har suttit orörd. När insatsen är urtagen kan hela brunnen göras ren. Dela insatsen genom att dra isär över- och underdel. Rengör delarna och sätt ihop insatsen igen. När insatsen sätts tillbaka är det viktigt att tätningsseringen verkligen sitter i sitt spår. Avloppsluft kan annars tränga upp genom springan. Fukta tätningsseringen med tvållösning så går montaget lättare.

Golvbrunnar Gjutjärn

Alla Purus gjutjärnsbrunnar är belagda invändigt för att undvika korrosion. För gjutna brunnar med urtagbar vattenlåsinsats gäller samma instruktion som för plastbrunnar.

Golvbrunnar Special

Purus specialbrunnar har i allmänhet ingen renspropp. För att komma åt för rengöring måste insatsen demonteras. Var försiktig vid demontering och återmontering så att inte delarna skadas.

Drift- och Skötselanvisning för Purus golvbrunnar

Golvbrunnar Rostfritt stål

Normalskötsel - Rostfria golvbrunnar

Strö något torrt pulverformigt rengöringsmedel, t.ex. diskpulver eller milt skurpulver på ytan. Gnid pulvret lätt mot stålytan med en fuktad putsduk eller svamp. Avlägsna rengöringsmedlet noggrant med kallt vatten, torrtorka stålytan med en torr mjuk putsduk. I de fall missfärgningar uppkommer efter torkningar är detta indikation på att ytan inte har blivit ren, varför behandling måste upprepas. Vid kraftigt nedsmutsad yta kan flera behandlingar erfordras.

Anm. Ytan bör ej sköljas med varmt vatten då missfärgningar på grund av indunstning då lätt uppkommer. **Låt ej den rostfria ytan självtorka.**

Avlägsnandet av kalkbeläggningar

Kalkbeläggningar som uppkommer genom vattnets indunstning på materialytan kan avlägsnas med någon av följande lösningar.

- Ättiksprit (den i handeln förekommande)
- 10 % ättiksprit
- Utspädd salpetersyra (en del HNO₃ tillsättes 4 delar vatten)

Anm. Vid behandling med salpetersyra bör god ventilation ombesörjas. För övrigt gäller samma föreskrifter som för handhavandet av starka syror. Efter behandlingen med någon av ovanstående lösningar sköljs ytan noggrant med kallt vatten varefter torrtorkning med mjuk putsduk görs. Använd skyddshandskar.

Avlägsnandet av rostbeläggningar

Rostbeläggningar som ej har stått kvar längre tid på den rostfria ytan, kan normalt avlägsnas genom användandet av ett milt skurpulver. Det torra skurpulvret gnides lätt mot stålytan med en fuktad putsduk varefter sköljning med kallt vatten och torrtorkning med mjuk putsduk görs.

Har rostbeläggningar tillåtit att under en längre tid intorka på det rostfria materialet inträffar vanligen en viss inbränning av korrosionsprodukterna i den rostfria ytan och resulterar i kvarstående missfärgningar efter det att rosten avlägsnats enligt ovan.

I sådana fall rekommenderas alternativt borstning med torra nylonfiberborstar eller avrostning med utspädd salpetersyra HNO₃, utspädd med 4 delar vatten. Sköljning och torkning enligt ovan.

Purus golvbrunnar är typgodkända enligt europanormen för golvbrunnar, SS-EN 1253. Får installeras i alla typer av våtrum.

Purus är certifierad enligt ISO 9001.

Vår ständiga produktutveckling kan medföra ändringar i utförande, design och konstruktion, vilket vi förbehåller oss rätten till.

PURUS AB
Södergatan 7 SE-275 31 Sjöbo
Tel +46 416-257 00 Fax +46 416 257 20
info@purus.se www.purus.se

PURUS

Duscha tryggt med lång garanti

Våra produkter håller högsta kvalitet och vi har lång erfarenhet av egen tillverkning med full kontroll över hela produktionskedjan. På de flesta duschmodeller är det 15 års garanti mot alla eventuella fabrikationsfel. På våra BRIC-kabiner och standardiserade BASIC-modeller lämnar vi 5 års garanti. På det mesta av vårt övriga sortiment lämnar vi även där 5 års garanti. På eventuella tillbehör till ordinarie sortiment gäller normal konsumentgaranti.

Alla duschar i ARC-serien
Alla duschar i LINC-serien

Alla duschkabiner i BRIC-serien
Alla duschar i BASIC-serien
Blandare, Handdukstorkar, Accessoarier

SäkerVatten – Regelsystemet för säkrare våtrumsinstallationer

INR är anslutna till SäkerVatten som är ett regelsystem utvecklat av VVS-branschens installatörer tillsammans med leverantörer och försäkringsbolag. Syftet med sammanslutningen är att minska mängden vattenskador som kan uppstå i samband med våtrumsrenoveringar om de utförs på felaktigt sätt.

Ett bra sätt att undvika eventuella vattenskador är att välja produkter som är anpassade till SäkerVatten samt att låta ett auktoriserat VVS-företag utföra installationen. Håll utkik efter den särskilda SäkerVatten-logotypen om du är osäker om installatören är ansluten. Läs mer på SäkerVattens hemsida.

CE-märkta duschväggar

Från den 1 juli 2013 ska alla byggprodukter som omfattas av en harmoniserad standard eller europeisk teknisk bedömning ha en prestandadeklaration och vara CE-märkta för att få säljas i Sverige och i övriga länder inom EU.

I prestandadeklarationen redovisas produktens egenskaper, vad produkten är tänkt att användas till, vem som tillverkat den samt var den testats. Samtliga ARC-, LINC- och BASIC-duschväggar är CE-märkta. Prestandadeklarationen finns för nedladdning på den här länken och på respektive produktsida. Den följer även med i produktens emballage.

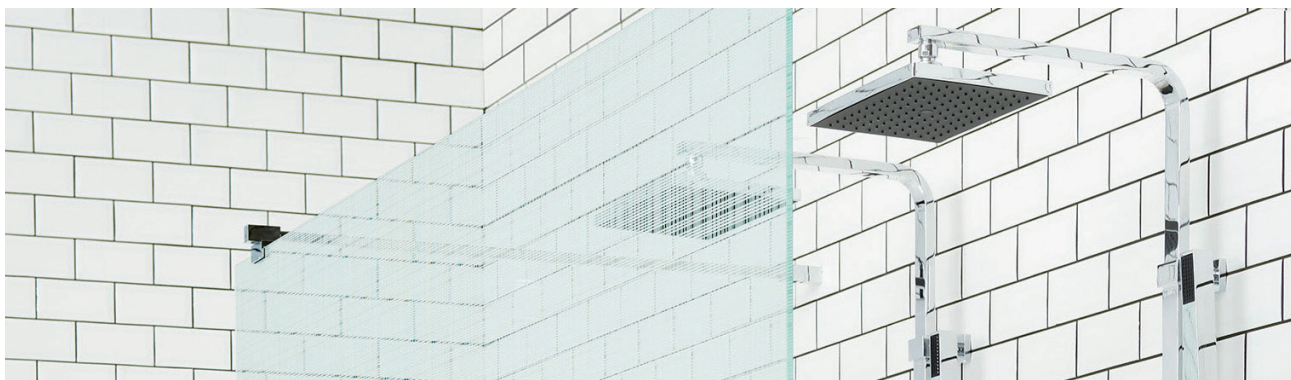
Duscha tryggt bakom säkerhetsglas

Glaset i alla våra duschar är härdat. Det betyder att det är avsevärt starkare än vanligt glas. Och skulle det trots allt gå sönder, granulerar glaset och bildar små ofarliga bitar istället för vasst splitter eller skärvor. Härdat glas innebär alltså en trygghet, inte minst om du har barn i familjen. Som en ytterligare kvalitetsgaranti är alla våra duschglas tillverkade enligt S-EN 12150-2.

Låt aldrig lyxkänslan försvinna

Vi rekommenderar att du vårdar din dusch för att den ska förbli lika skinande som i nyskick i många år framöver, se våra skötselråd på www.inr.se. Tätningslister ses som förbrukningsmaterial som inte omfattas av den normala produktgarantin. Behöver du med tiden byta ut en list så är det mycket enkelt. Hos din INR-återförsäljare finns anpassade Servicekit och andra reservdelar. På duschväggar med lyftgångjärn från 2012 eller tidigare behöver de rörliga delarna smörjas med vattenfast fett ca 1 gång per år, som också finns att köpa hos din INR-återförsäljare.

Underhåll och rengöring av duschväggar och duschkabiner i glas med kromade beslag eller aluminiumprofiler

Vi rekommenderar att du vårdar din nya dusch för att se till att den håller sig fräsch riktigt länge. Glasytan, sedd i ett mikroskop, innehåller en massa små porer som kan samla på sig smuts, tvålrester och avlagringar med tiden, i synnerhet om du bor i ett område med hög kalkhalt i vattnet. Så vill du behålla den fina glansen i glaset, är det värt att vårda den då och då.

Rengöring av duschglas och profiler eller beslag

Det effektivaste och det mest miljövänliga sättet att hålla glaset rena och fina är att efter varje dusch dra med en gummiskrapa eller torka av med en mjuk trasa. Därmed undviker du onödiga kalkavlagringar.

Använd ett mildt rengöringsmedel för mer grundlig rengöring. Anpassade rengöringsmedel för dusch, vanlig fönsterputs eller flytande diskmedel går bra. Skölj alltid rent med vatten och torka torrt med gummiskrapa eller en mjuk trasa.

Mot ingrodd smuts rekommenderas ättiksbaseade rengöringsmedel. Läs anvisningarna noggrant. Tänk på att svampar och rengöringsmedel med slipmedel kan repa såväl glas som kromade eller borstade detaljer och profiler.

Tuffa kalkfläckar kan tas bort med 50 grader varm hushållsättika som gnids in, får verka 3-4 minuter och sedan sköljs av med vatten. Upprepa behandlingen om fläckarna är svåra. OBS! Låt inte blandningen komma i kontakt med profiler/beslag eftersom dessa kan missfärgas.

Du som vill för korta städningen ytterligare väljer med fördel en duschvägg med CristalGuard® som är en världsunik och patenterad teknik som förseglar porerna i glasytan permanent och gör det enklare för dig att hålla glasytan ren och behålla originalglansen. CristalGuard® är en yta som bränns in vid tillverkningen vilket innebär att du aldrig behöver förbättra eller bygga på ytskiktet.

Rengöring av duschkar i gjutmarmor

Gjutmarmorns jämna och porfria yta har en skyddshinna som kallas gel-coat. Så länge denna hinna är intakt har du ett vackert fint material. Rengör därför med fuktad trasa eller mycket mildt, flytande rengöringsmedel. Om du vill ha fin glans använd polermedel eller bilvax utan slipande verkan enligt anvisning på produkten. Om du gör detta regelbundet fås en mycket fin yta som håller sig i nyskick i flera år. Använd aldrig syror, ammoniak, starka rengöringsmedel, slipande medel, koncentrerad klorin eller kaustiksoda. Tänk på att vid bruk av vassa föremål i karet finns risk att ytskiktet kan skadas.

Övrigt underhåll

Tätningsslister ses som förbrukningsmaterial som inte omfattas av den normala produktgarantin. Behöver du med tiden byta ut en list så är det mycket enkelt. Hos din INR-återförsäljare finns anpassade ServiceKit och andra reservdelar. På duschväggar med lyftgångjärn från 2012 eller tidigare behöver de rörliga delarna smörjas med vattenfast fett ca 1 gång per år, som också finns att köpa hos din INR-återförsäljare.

Se separata skötselråd för blandare.

Skötselanvisningar

Tack för att du valde Aspen

Vi hoppas att du blir nöjd med din nya badrumsinredning. Som alltid har vi gjort vårt bästa för att den ska hålla i många, många år. Även för ögats slitage. Badrummet är hemmets mest påfrestande miljö, åtminstone för inredningen. Därför behöver badrumsmöbler lite extra vård och omtanke. Ge dem det, och de kommer att vara till glädje och nytta i decennier.

Porslin och trä

Badrumsmöbler från Aspen består i huvudsak av två material: porslin och trä. Porslin är ett naturmaterial av lera, fältspat och kvarts som har blandats och gjutits i formar. De slutliga konturena sätts alltid för hand. Därför blir ytan inte helt slät och kanterna inte spikraka. Det ger tvättstället en känsla av levande hantverk.

Våra trämöbler är klarlackade för att träets naturliga färg ska framträda. Trä mognar efter hand och får sin slutliga färg efter ungefär ett år. Naturliga färgskiftningar förekommer alltid. Det är det som ger möblerna dess karaktär.

Hur du sköter porslins- och träytor

Porslinstvättställ rengör du med en lätt fuktad trasa och ett mildt rengöringsmedel. Svarta streck kan uppstå när porslinet kommer i kontakt med metallföremål. Du kan ta bort strecken med ett keramiskt suddgummi.

Luckor och stommar rengör du, precis som porslinet, med en lätt fuktad trasa och ett mildt rengöringsmedel. Vatten och stänk bör omedelbart torkas bort med en torr trasa.

Hur du sköter glas- och metallytor

Till speglar och glasytor använder du glasputsmedel och trasa. Till aluminiumytor använder du en lätt fuktad trasa och en mild diskmedelsblandning (1/8). Kromade ytor rengör du med en lätt fuktad trasa.

Tio års garanti

Omkring 90 % av vår produktion sker i Norden. Det säkerställer att vi kan leva upp till våra högt ställda miljö- och kvalitetskrav. Dessutom monteras och packas alla möbler i vår fabrik i Jönköping och då gör vi alltid en noggrann kvalitetskontroll. Delar av vårt sortiment är Svanenmärkt och vi arbetar hela tiden för att förbättra miljön både i och utanför badrummet. För alla våra möbler lämnar vi tio års garanti mot tillverkningsfel.

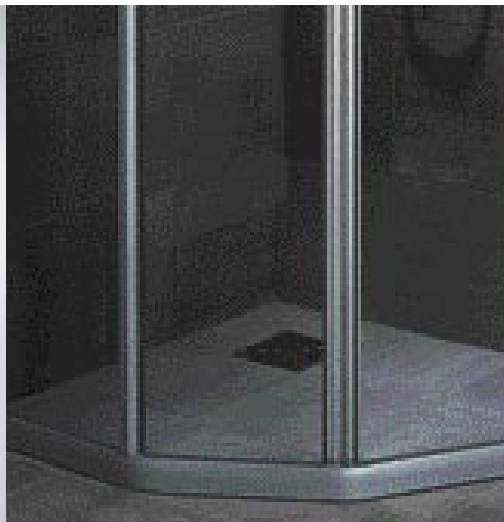
Skötselansvisning

Badkarets massagesystem

Ska du göra en grundlig rengöring av ditt massagebadkar, rekommenderar vi att du använder vår rengöringsvätska (nedan). Så här gör du: Fyll badkaret med vatten så att det täcker samtliga munstycken. Tillsätt rengöringsmedel för massagesystem (dosera enligt anvisningar på flaskan). Starta systemet och låt detta gå i cirka tio minuter. Töm karet och upprepa proceduren med enbart vatten.

Rengöringsvätska för massagebadkar, rengör karets yta och rörsystem

Duschen

Våra duschar består i huvudsak av epoxylackerade aluminiumprofiler och härdat säkerhetsglas. Till detta rekommenderar vi rengöringsmedel med tensider och citronsyra. I vanlig ordning bör du undvika alla sorters slipande medel, som lätt reparer ytorna. Missfärgningar tas bort med citron- eller vinsyra som noga sköljs bort efteråt. Kalkfläckar tar du bort med 50°C varm hushållsättika; gnid in, låt verka, skölj bort. Upprepa om fläckarna är svåra. Rengöring av duschkabineernas gjutmarmorkar, se Gjutmarmor- och gelcoatytor.

Blandarna

Smuts, kalk och avlagringar tas enklast bort med tvål och vatten. Skölj rent och torka med trasa eller frottéhandduk. Undvik skurpulver och andra medel som innehåller slipmedel, syror eller ammoniak. För grövre smuts rekommenderas rengöringsmedel med tensider och citronsyra.

Möblerna

Att göra rent våra möbler är lätt. Det enda du behöver är en lätt fuktad trasa och eventuellt lite vanligt rengöringsmedel. Du bör undvika skurpulver och andra medel som innehåller slipmedel, syror eller ammoniak.

Porslin och emalj

Undvik medel med slipande effekt, typ skurpulver. Missfärgningar tar man lättast bort med citron- eller vinsyra, som man noga sköljer bort efteråt. För kalkavlagringar finns det ett gammalt husmodersrecept: "Tag hushållsättika. Denna värms till en temperatur av 50°C. Gnid sedan ättikan mot kalkfläcken. Låt verka. Upprepa behandlingen om behov finnes". Fungerade då, och fungerar nu!

Gjutmarmor- och gelcoatytor

Fuktig trasa och mildt rengöringsmedel. Inga medel med syror eller ammoniak. Inte heller kaustiksoda eller koncentrerad klorin. Om man vill ha riktigt glansig yta kan man använda ett fint polermedel efteråt och sedan vaxa med traditionellt bilvax(!). Gör du detta regelbundet, får du en yta som håller sig så gott som ny för en lång tid framöver.

I.3 Blandare, avstängning av vatten och varmvattenmätning

I bostadens badrum och kök finns blandare där varm- och kallvatten blandas i en kran. Vattenflödet i blandarna är begränsat till maximalt 12 liter per minut för att undvika onödig vattenåtgång. I ett flerbostadshus kan det ibland bli långa ledningsdragningar, varför det kan dröja en stund innan vattnet uppnår önskad temperatur. Av säkerhetsskäl har varmvattnet en inställd maxtemperatur.

Rengöring

Förkromade ytor rengörs regelbundet och lättast med flytande rengöringsmedel eller tvållösning. Kalkfläckar kan avlägsnas med utspädd hushållsättika som torkas bort med en fuktig trasa. För att undvika repor på förkromade ytor, använd aldrig skurmedel, stålull eller rengöringsmedel med polerfunktion. Undvik även sura och alkoholhaltiga rengöringsmedel.

Skvallerrör

Från schakten finns ett "skvallerrör" som mynnar ut i badrum eller wc. Syftet med röret är att snabbt upptäcka eventuellt läckage i schakten och förhindra omfattande och dyra saneringsarbeten efter läckage. Om det kommer vatten ur skvallerröret måste vattnet i fastigheten omedelbart stängas av och felanmälan göras.

Avstängning av vatten

Om bostaden råkar ut för ett vattenläckage ska du omgående stänga av vattnet! Detsamma gäller när arbete utförs på blandare eller andra vattenanslutningar. Huvudavstängningsventiler för hela trapphuset finns på varm- och kallvattenrören i trapphuset. I din bostad finns det även avstängningsventil för vatten, placerad bakom lucka i badrum

Individuell varmvattenmätning

I varje lägenhet är en varmvattenmätare monterad i rörschaktet. Vattenförbrukningen kan läsas av direkt på dess räkneverk. Vattenmätarna är dessutom utrustade för trådlös avläsning till ett i fastigheten uppbyggt mätvärdesinsamlingssystem. Det avlästa mätvärdet blir underlag för utdebitering av varje lägenhets varmvattenförbrukning och kostnad. Mätningen startar från det att man har flyttat in i sin lägenhet.

2. El

2.1 Elektricitet och jordfelsbrytare

Varje lägenhet har ett elcentralskåp, där all el kommer in i bostaden. Från skåpet leds sedan elen ut i din lägenhet. Huvudsäkring för din lägenhet sitter i ditt elcentralskåp. Varje lägenhets elcentralskåp har ytterligare en huvudsäkring i husets centrala elrum. Detta innebär att huvudsäkring i husets elrum i vissa fall kan lösa ut före den enskilda lägenhetens huvudsäkring. För att åter få ström måste båda huvudsäkringarna vara tillslagna.

I bostadens elcentralskåp finns även automatsäkringar, grupperade efter funktion och placering. Observera att automatsäkringarna ersätter den äldre typen av säkringar som skruvades fast. När automatsäkringen är tillslagen pekar brytaren uppåt, om säkringen löser ut pekar brytaren neråt. Säkringen behöver inte bytas utan återställs genom att trycka upp brytaren igen. Exakt var varje säkring är kopplad framgår av ett schema som finns på insidan av luckan till elcentralskåpet. Om en automatsäkring löser ut ska du ta reda på orsaken innan säkringen slås på igen.

Elmätare är placerade i husets el-rum alternativt i respektive våningsplans el-nisch. Kontakta ansvarig i föreningen om du vill läsa av din mätarställning eller få tillträde till husets huvudsäkringar. Din elleverantör fjärravläser din elförbrukning.

Eluttag och belysning

El och belysning i din bostad installeras av en behörig elektriker. Alla rum tänds och släcks med en strömbrytare som sitter på väggen vid eller i rummet.

Eluttagen är placerade enligt ritningen som gäller för din bostad. De armaturer som installerats finns angivna i armaturförteckningen i detta avsnitt.

Belysningsarmaturer till badrum och klädkammare ingår i din bostad. I övriga rum finns uttag där du själv får sätta upp belysning. Om du har spotlights under skåp, tänk på att inte sätta in en lampa med högre effekt än 10 W eftersom lampan då blir för varm. Det finns flera typer av spotlights, vilka har olika lampor som byts på olika sätt.

Strömbrytare och eluttag bör regelbundet kontrolleras så att dessa är hela. En spräckt strömställare eller ett spräckt eluttag kan betyda direkt livsfara. Alla eluttag är jordade, använd därför alltid godkända jordade elkontakter.

Dubbelisolerade apparater, exempelvis elvisp och hårtork, kan även anslutas till jordade uttag. Apparaterna är då märkta med en dubbelkvadrat, ett så kallat FI-märke.

De flesta eluttag har enfasanslutning. Till vissa apparater med hög effekt, exempelvis spisen, utnyttjas tre faser.

Elarbeten och säkerhet i hemmet

Elarbeten ska alltid utföras av en auktoriserad elektriker, både ur säkerhets- och försäkringssynpunkt. Tips om elsäkerhet i hemmet finns att hämta hos Elsäkerhetsverket (www.elsakerhetsverket.se). Belysning och övrig elektrisk utrustning som du installerat ansvarar du själv för.

Jordfelsbrytare

I elcentralskåpet finns en jordfelsbrytare som har till uppgift att bryta strömmen om det uppstår ett jordfel i någon elektrisk apparat. Samtliga eluttag, inklusive kyl och frys, är petsäkra och anslutna till jordfelsbrytaren för att öka säkerheten. Använd därför alltid godkända jordade el-kontakter i uttagen. Jordfelsbrytaren har en testknapp som används för att kontrollera om jordfelsbrytaren fungerar som den ska. När knappen trycks in ska jordfelsbrytaren lösa ut. Återställ jordfelsbrytaren igen efter kontrollen. Kontrollen bör göras med högst sex månaders intervall.

Följande åtgärder rekommenderas när jordfelsbrytaren löser ut:

1. Sätt jordfelsbrytaren i "till-läge". Om den inte löser ut igen tyder det på en tillfällig störning som var övergående.
2. Om jordfelsbrytaren löser ut direkt efter tillslaget finns det en felkälla någonstans i bostaden. Slå då av alla automatsäkringar i elcentralskåpet.
3. Sätt jordfelsbrytaren i "till-läge" igen. Om jordfelsbrytaren löser ut innan några automatsäkringar återställts finns felet i elcentralskåpet, kontakta JM Kundtjänst Bostad (under garantitiden) eller en behörig elektriker direkt (efter garantitidens utgång). Annars gå vidare till nästa punkt.
4. Återställ nu en automatsäkring i taget tills jordfelsbrytaren löser ut på nytt. Felet är nu lokaliserat till den säkringsgrupp som återställdes till nätet sist i ordningen.
5. Dra ut alla stickproppsanslutna apparater inklusive alla lampputtagsansluta apparater som hör till denna grupp. Sätt därefter jordfelsbrytaren i "till-läge" igen. Löser jordfelsbrytaren ut omedelbart så finns felet i den fasta elinstallationen. Kontakta JM Kundtjänst Bostad (under garantitiden) eller en behörig elektriker direkt (efter garantitidens utgång). Annars gå vidare till nästa punkt.
6. Anslut en apparat i sänder till uttagen tills jordfelsbrytaren på nytt löser ut. Det är sannolikt att den sist anslutna apparaten är felaktig. Låt nu en fackkunnig person undersöka och reparera apparaten.

På bilden till vänster ser du ett exempel på en jordfelsbrytare. Jordfelsbrytaren på bilden är ställd i läge "på" då brytaren pekar uppåt. I fråslaget läge pekar strömbrytaren nedåt.

Det är vi på JÖTA EL AB som har utfört elinstallationen i lägenheter i TorgEtt. Här får ni några råd beträffande hur installationen är utförd, samt några tips om vart ni skall vända er vid eventuella fel som kan uppstå.

ELINSTALLATIONEN

Kraft- och belysningsinstallationen följer konventionellt utförande.
Alla utrymmen tändes med strömbrytare vid eller i respektive utrymme. Frd samt allmänna utrymmen styrs via rörelsedetektor eller akustisknärvaro detektor. Trapphusen styrs via tryckknapp över impulsrelä samt tidkanal. Hisshallar styrs av inbyggd rörelsedetektor i armatur.
Stolpbelysning och ytterbelysning styrs via DUC i UC och solöga som är placerat på fasad. Se DUC D&U pärm
Alla styrfunktioner förses med omkopplare hand o automat placerad i el-rum .
Uttagen är placerade enligt planritning.
Apparaterna bör iakttas så att dessa är hela. En spräckt strömbrytare eller ett spräckt vägguttag betyder direkt livsfara för person.

IT- ANLÄGGNING

Nätet är ett Lan-nät, kabel av typ oskärmad kat 5E. Telefonuttagen är av typ RJ 45 och monterade enligt planritningar. Vid fel på telefonuttagen vidtag följande: fungerar telefonen i IT-centralens utrustning men inte i övriga, gör felanmälan under garantitiden till JM-bygg.

Lägenheterna har ett stjärn nät och rikstelefonin patchas i bredbandskåpet.
För att kunna använda dina gamla telefoner krävs modularkontakter som passar i vägguttagen. Dessa finns att köpa i väl sorterade telebutiker . Ta med din telefon till butiken för att få rätt kabel

Fastigheten är utrustad med kabel-tv anläggning, av typen Lan-nät.

Telia är leverantör av bredbands signalen och ansvarar för den aktiv utrustningen..

Tv jack av typ RJ 45 och monterade enligt planritningar. För kanalutbud kontakta leverantören av tv signal. Överlämningspunkt från leverantören är i IT-centralen i lägenheter.

Vald tv-uttag patchas i IT-centralen.

Vid fel på tv-uttagen vidtag följande: fungerar teven i IT-centralens utrustning men inte i övriga, gör fel anmälan under garantitiden till JM-bygg. För aktiv utrustning se D&U upprättad av JM.

CENTRALER

Anläggningen har 1 st fastighetsabonemang.

Som är placerade i el-rum i trapp hus 3.

Udermätare för garage och stolpbelysning är placerade i elrum Mälarparken trapphus 1.

Centraler för lägenheter är av automatsäkringstyp, typ Garo. Centralerna är utrustade med jordfelsbrytare kopplade över alla grupper. Huvudsäkringar och mätare är placerade i el-nischer i respektive trapphus. Huvudsäkringens storlek för lägenheterna är 20A (blå).

Söderforsgatan 33
752 28 Uppsala
Tel 018-222 600 Fax 018-222 601

BRANDLARMSANLÄGGNING

Lägenheter är utrustade med brandvarnare med batteri med lång livslängd. Livslängden är beroende på hur frekvent den larmar.

Brandvarnarens larmsignal kontrolleras med testknappen.

Håll den intryckt tills larmet ljuder. Detta bör göras minst en gång per månad.

I anläggningen finns det 2st rökluckor placerade i vardera trapphus. Rökluckan öppnas via tryckknapp på entréplan.

PASSAGESANLÄGGNING

Passageanläggningen är utrustad med RCO Rcode 500 och är placerade vid entré.

FELLARMER

Fellarmer som skickas till DUC är:

#Öppenröklucka

#Trasig säkring i säkringspanel

GARANTI

Vid fel på elanläggning och elmaterial under garantitiden som är 2 år från godkänd slutbesiktning skall fel anmälas till JM-Entreprenad AB.

Vitvaror (spis, kyl/frys, tvättmaskin, torktumlare, köksfläkt) ingår ej i

JÖTA:s garantiåtagande .

INFORMATION OM ELINST:FÖRORDNINGEN

GRUPP A

Material som du får montera själv (om du säkert vet hur det skall göras)

Sladd (anslutningsledning)

Apparat för montering på sladd:

Apparatuttag -grenuttag

Lamphållare-lamppropp

lamputtag för sladdmont. -ljusregulator (dimmer) för sladdmont.

skarvuttag -sladdströmställare

stickpropp

Apparat för mont. På bruksföremål

Lamphållare.sladdställ med fri ledningsända

(sladd med stickpropp)

strömställare för bruksföremål.

GRUPP B

strömställare- inkl. ljusregulator (dimmer) -

vägguttag och lamphållare för fast installation samt

säkringar. **OBS!** Är du osäker på hur arbetet skall

utföras måste du anlita en behörig elinstallatör.

Nyinstallation får endast utföras av elinstallatör.

VIKTIGT! FELAKTIG MONTERING KAN
MEDFÖRA LIVSFARA OCH BRANDRISK.

Söderforsgatan 33
752 28 Uppsala
Tel 018-222 600 Fax 018-222 601

GRUPP C

MATERIAL SOM ENLIGT GÄLLANDE FÖRESKRIFTER ENDAST FÅ MONTERAS AV BEHÖRIG ELINSTALLATÖR.

Ljusarmaturer, elradiatorer och hushållsmaskiner för fast anslutning samt all övrig elmaterial för starkströmsinstallationer.

SKYDDSJORDNING

HUVUDREGEL:

Apparat för skyddsjordning skall alltid skyddsjordas. Skyddsledare (grön-gulrandig) för endast anslutas till skruv vid jordtecknet. Felaktig koppling kan göra apparathöljet strömförande.

Detta kan medföra livsfara!

En huvudpotentialskena är monterad vid serviscentralen. Allt inkommande av metall till fastigheten skall anslutas till PUS-skenan.

JORDFELSBRYTARE ÄR INSTALLERAD I DENNA ANLÄGGNING

UNDERHÅLL

På jordfelsbrytaren finns en provknapp som används för att kontrollera om jordfelsbrytaren är funktionsduglig. Kontrollen bör göras med högst 6 månaders intervall.

FELSÖKNING

Vad gör man när jordfelsbrytaren löser ur? Följande åtgärder rekommenderas:

Slå till jordfelsbrytaren. Om jordfelsbrytaren inte löser ut igen tyder detta på en tillfällig störning, obefogad utlösning eller ett tillfälligt fel. Om detta förfarande uppträder några gånger bör hjälp sökas hos elinstallatör.

Om jordfelsbrytaren löser ut direkt efter tillslaget finns ett bestående fel. Slå av samtliga säkringar i den aktuella centralen. Slå till jordfelsbrytaren igen. Återställ därefter en säkring i taget tills jordfelsbrytaren ånyo löser. Felet är nu lokaliserat till den säkringsgrupp som sist återställdes. Om jordfelsbrytaren löser ut igen innan några säkringar har återställts finns felet i eller centralen. Elinstallatörens hjälp behövs.

Om felet är lokaliserat till en bestämd säkringsgrupp, fortsätt med att dra ur alla stickproppsanslutna apparater inklusive lampputtagsanslutna som hör till gruppen. Slå därefter till jordfelsbrytaren. Om den löser ut på nytt finns felet i den fasta installationen eller i någon fast ansluten apparat. Elinstallatörens hjälp behövs. Om jordfelsbrytaren förblir inkopplad, anslut en apparat till uttagen i taget tills att jordfelsbrytaren ånyo löser ut. Det är den sist anslutna apparaten som sannolikt är felaktig. Låt nu en fackkunnig person undersöka och reparera.

2.2 TV, telefon och dator

Det finns ett avtal mellan din bostadsrättsförening och Telia om installation av bredband i din bostad. Bredbandsnätet består av en så kallad Triple Play-funktion som levererar Digital-tv, telefon och Internetanslutning.

Följande ingår:

- Bredbandstelefoni och telefonfördelare.
- Internetanslutning med en hastighet på 50/8-100/10 Mbit per sekund.
- TV-abonnemang "Lagom" ingår.
- 1 st Telia Digital-tv box, tillhör förening/fastighetsägare.
- 1 st Bredbandswitch som även stödjer trådlöst internet, tillhör förening/fastighetsägare.

Du som boende kan beställa högre hastigheter på internet, du kan beställa fler TV-kanaler/TV-paket samt tjänster på din bredbandstelefoni.

Se www.telia.se/fiber för aktuellt erbjudande och priser för privathushåll.

IT-skåp

I de flesta bostäderna är IT-skåpet placerat i klädkammaren eller i hallen bredvid el-centralen. I IT-skåpet finns en panel med numrerade uttag, en så kallad patchpanel. I din patchpanel bestämmer du själv vilken funktion nätverksuttagen i respektive rum ska ha.

När du flyttar in är vissa uttag i sovrum, vardagsrum och kök redan aktiverade enligt information på insidan av IT-skåpet, men du kan alltså flytta och ändra fritt till andra uttag.

Bredbandsswitchen (Gateway) kan även fungera som trådlös router. Eftersom anslutningen är trådlös påverkas signalstyrkan av omgivningen. Du kan uppleva att du ibland tappar din trådlösa anslutning, eller att du inte har någon av olika anledningar. När många i samma lägenhet/hushåll är anslutna samtidigt kan hastigheten försämrats när ni surfar eller laddar filer.

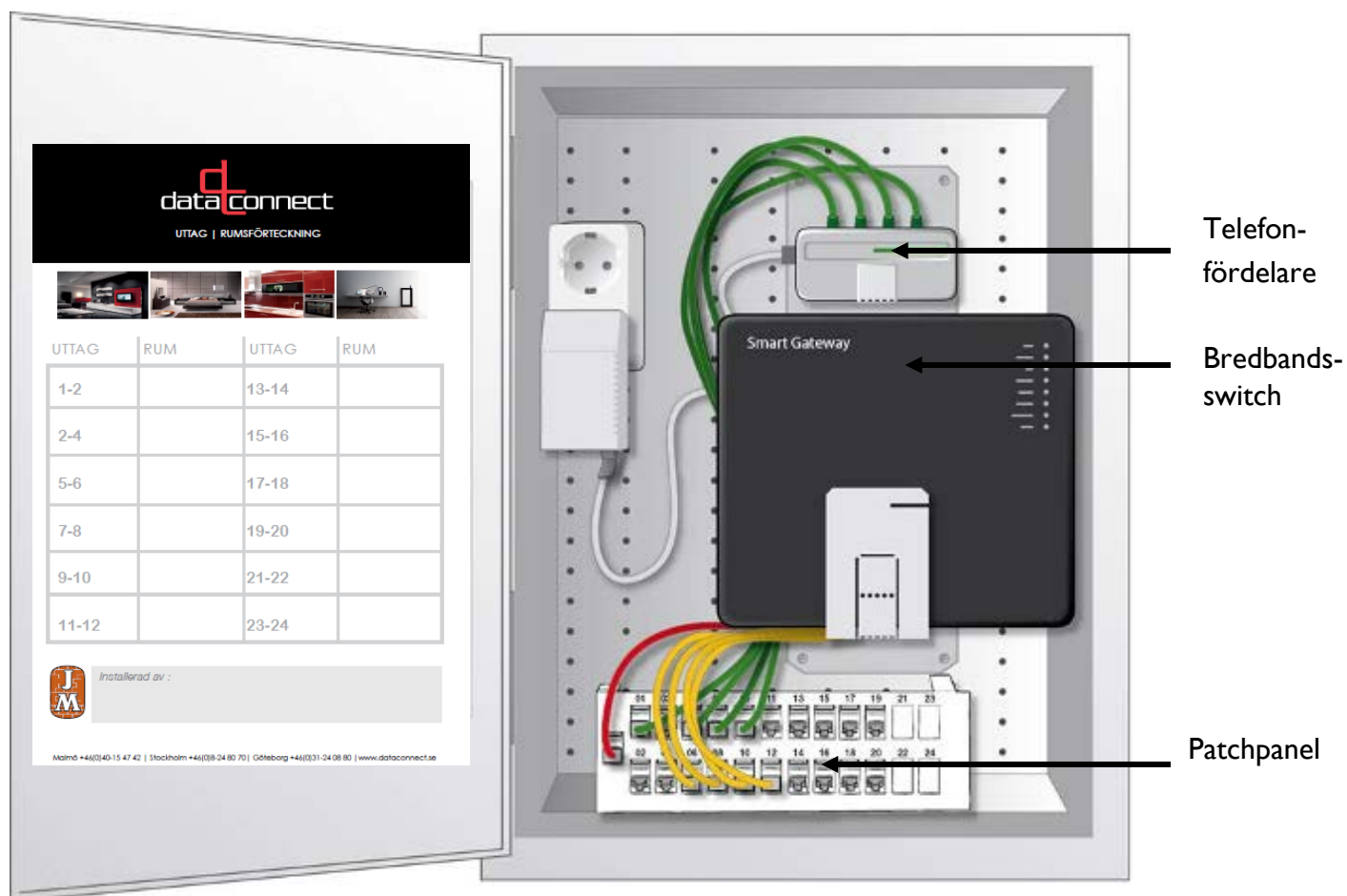
Den trådlösa uppkopplingen påverkas av yttre faktorer. Nedan finns några tips på hur du kan förbättra ditt trådlösa nätverk:

- Avståndet mellan router och dator. Ju längre avstånd desto svagare blir signalstyrkan, och därmed hastigheten.
- Betongväggar, sten eller metall kan försämma den trådlösa signalstyrkan. Testa att flytta utrustningen närmare routern och se om det sker förändring.
- Ha inte andra elektriska produkter såsom tv, radio och trådlösa telefoner i närheten av bredbandsswitchen/"routern", eftersom signalstyrkan för ditt trådlösa nätverk kan då påverkas
- Installera ytterligare en bredbandsswitch/"router" i ett rum närmare den plats där du vill ha trådlös anslutning, den fungerar som en förstärkare.

Du är välkommen att kontakta Telia Support 020-240 250 för hjälp med felsökning och support.

Se instruktion från Telia.

Exempel, IT-skåp

Följande färger gäller för kablarna i IT-skåpet:

Telefon:

Grönt uttag Bredbandsswitch

TV och dator:

Gult uttag Bredbandsswitch

Innkommande fiber:

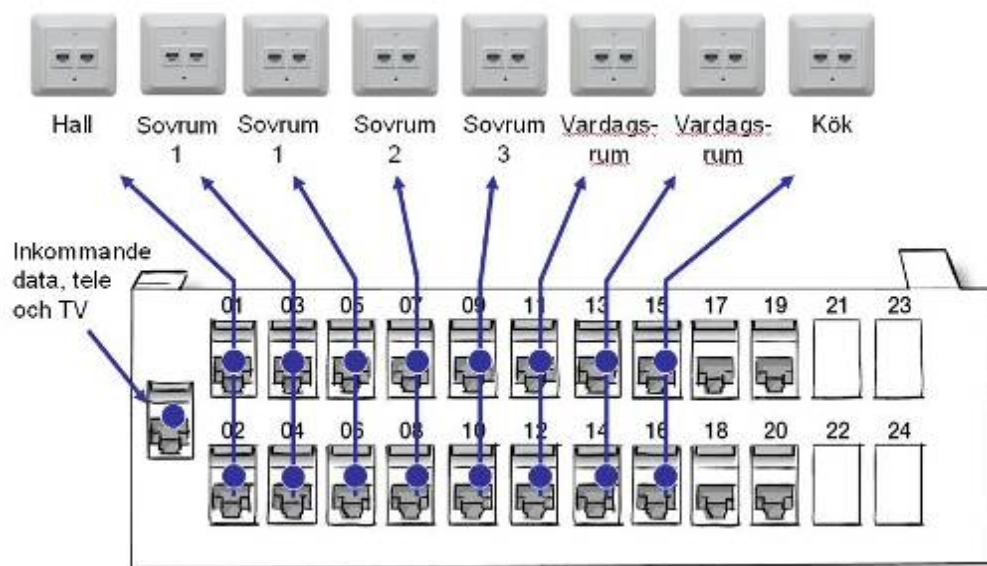
Rött uttag Bredbandsswitch (ska inte flyttas)

Begreppsförklaring IT-skåp

Cat5e-kabel	"Kategori 5e kabel" är en standardiserad kopparkabel för nätverksöverföring. Kabeln förmedlar exempelvis digital-TV-, bredbandstelefon- och datasignaler i ett nätverk.
Digitalbox	Omvandlar den digitala TV-signalen till en analog signal. Digitalboxen behövs för att analoga TV-apparater ska kunna visa digitala signaler. Digitalboxen är tillverkad för Telias TV-tjänster. En digitalbox från andra leverantörer (exempelvis ComHem, Boxer, Viasat eller digitalbox inbyggd i TV) går ej att använda. Varje TV-apparat måste ha en egen digitalbox.
Media och Triple-play	Begreppet "media" innebär i detta sammanhang: TV, telefon och dator, vilket även kallas Triple-play.
Patchpanel (korskopplingspanel)	En kopplingspanel med RJ45-uttag för flexibel uppkoppling av olika media i olika uttag i respektive rum.
Nätverkskabel	En Cat5e-kabel med RJ45-kontakter i var sin ände. Kabeln används i patchpanelen för att förbinda inkommande media med önskat uttag. Samma typ av kabel används för att ansluta utrustningen för de tre tjänsterna i respektive rum.
RJ45-uttag	<p>Ett mediauttag som används för anslutning av TV, telefon och Internet. Bilden nedan till vänster visar en uttagslock med 2 st RJ45-uttag. Bilden nedan till höger visar hur kontakten RJ45 på en Cat5e-kabel ser ut.</p>
Telefonfördelare	En fördelare som möjliggör att du kan koppla in upp till fyra telefoner till samma telefonnummer samtidigt.
Bredbandsswitch	Fördelar inkommande signal till TV, telefon och dator. Bredbandsswitchen kan även fungera som en trådlös router. 4 utgångar, gula kablar, för TV eller data.

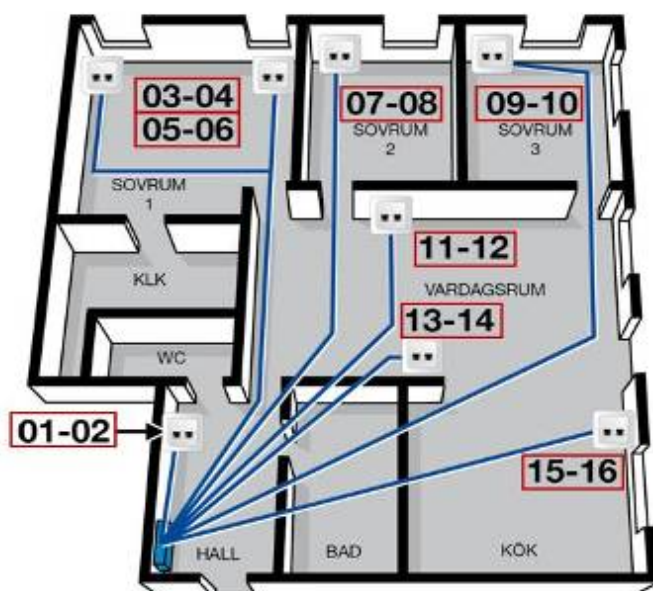
Patchpanelen

De numrerade uttagen på din patchpanel kan till exempel vara placerade enligt nedan.

Genom att exempelvis koppla in nätverkskabeln från det gula uttaget i Bredbandsswitchen till uttag 09 i patchpanelen får du TV eller internet i ditt multimediauttag med nummer 09 i sovrums 3.

Exempel på numrering av uttag i lägenhet:

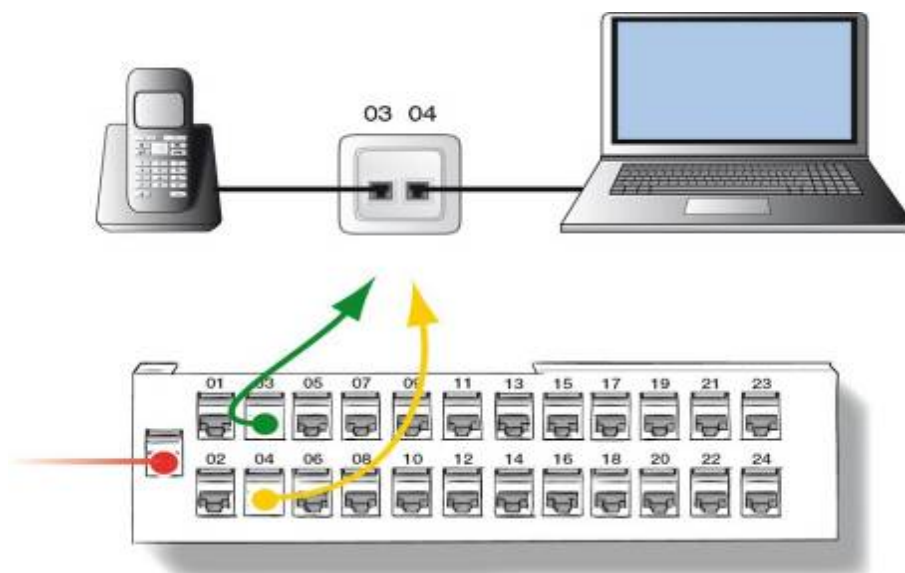

Uttagen är numrerade medurs.

Funktionerna kan alltså flyttas ”hur som helst”

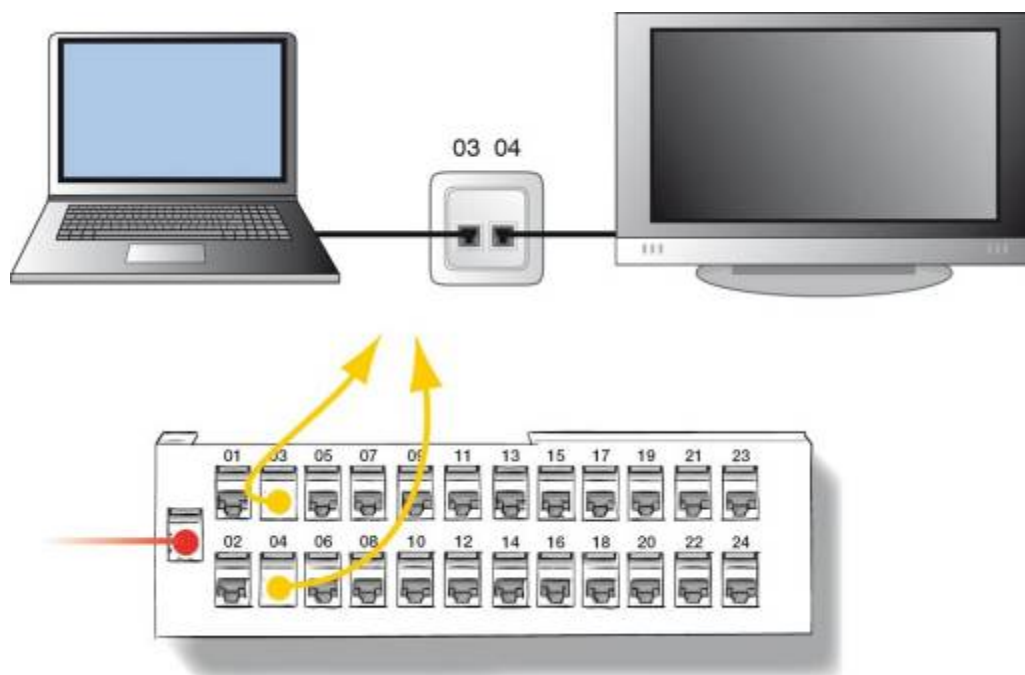

Telefon och en dator kopplat i sovrummets uttag:

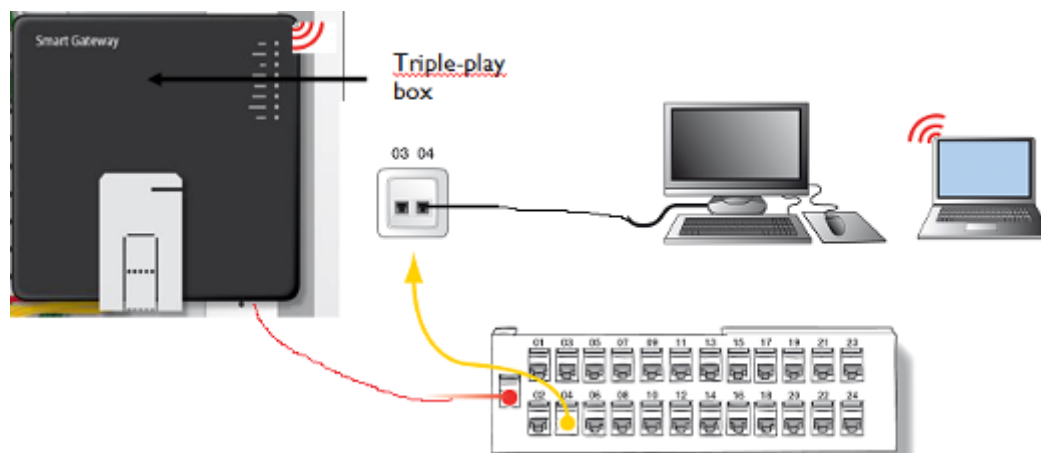
Kablarna kopplas i IT-skåpet från Bredbandsswitchen. Gult uttag för dator, TV eller grönt uttag för telefoni till patchpanelen för att välja funktion på uttagen i respektive rum.

Dator och TV kopplat till sovrummets uttag:

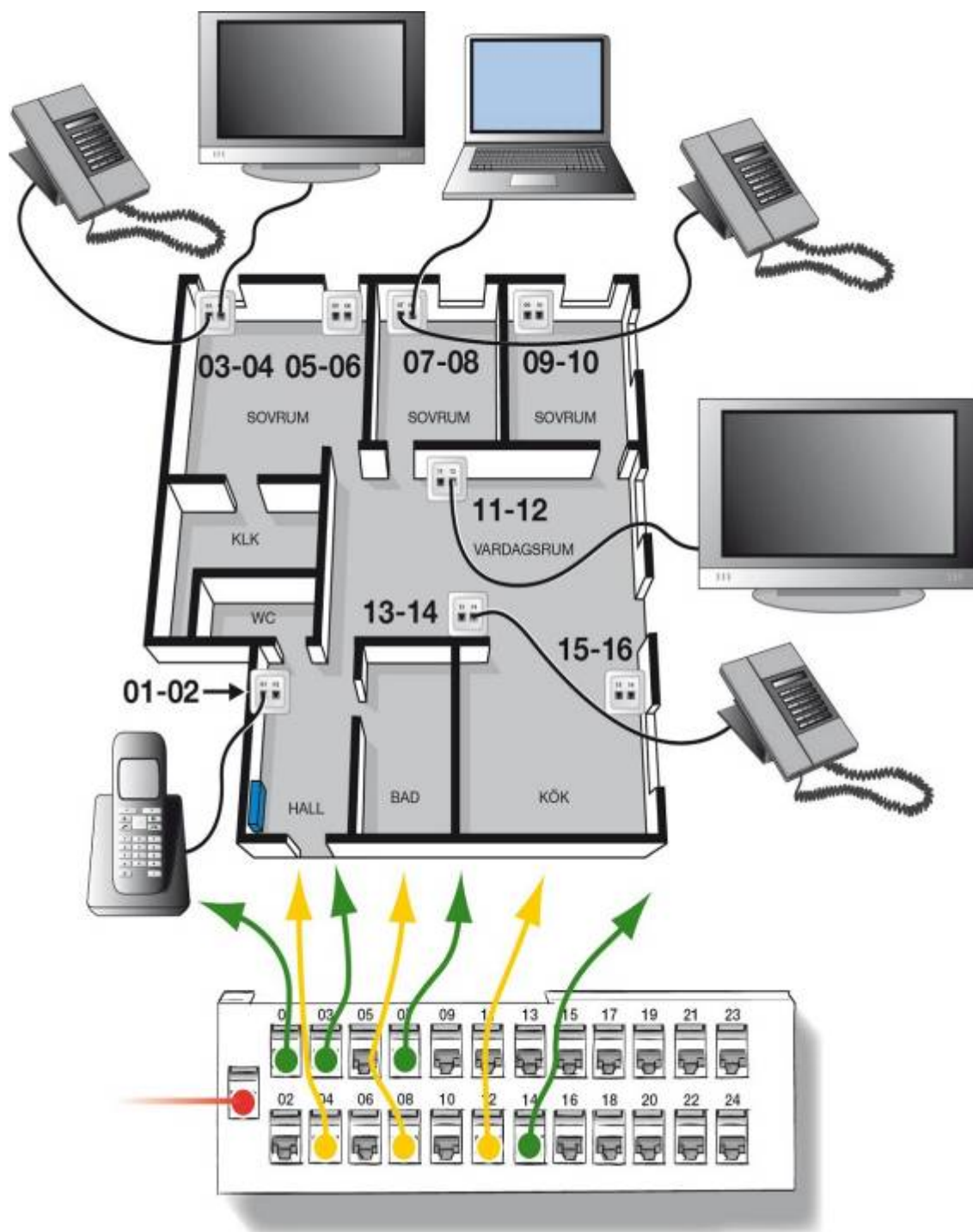
Kablarna kopplas i IT-skåpet från Bredbandsswitchen. Gult uttag för dator, Tv eller grönt uttag för telefoni till patchpanelen för att välja funktion på uttagen i respektive rum.

Inkoppling av en dator samt trådlöst internet:

Bostad med två TV-apparater, en dator och fyra telefoner:

Kablarna kopplas i IT-skåpet från bredbandsswitchen. Gult uttag för dator och TV. Grönt uttag för telefoni.

2.3 Komfortelgolvvärme i våtrum

Komfortelgolvvärme är ett inredningsval och ingår ej som original i lägenheterna.

Komfortelgolvvärmens är avsedd för att klinkergolvet inte ska upplevas kallt men är inte avsett som en värmekälla. Bostadens uppvärmningsbehov tillgodoses via radiatorer.

Termostaten är förprogrammerad med följande drifttider:

Måndag – fredag kl. 05.30 – 07.30; 19:00 – 23:00

Lördag – söndag kl. 07.00 - 11.00; 18:00 - 24:00

Observera att temperaturen på golvet av medicinska skäl inte får överstiga 26°C. Mer utförliga skötselanvisningar till komfortelgolvvärmens finner du i leverantörernas anvisningar.

2.4 Brandvarnare

Din bostad är utrustad med brandvarnare. Brandvarnaren ger ifrån sig högfrekventa ”pip” när det är dags att byta batteri. Testa några gånger per år att brandvarnaren fungerar genom att trycka på testknappen och rengör den med dammsugaren en gång per år.

2.5 Porttelefon och kodlås

Ditt hus är försett med porttelefon och kodlås. Hur porttelefonen och kodlåset fungerar finns det information om i leverantörens anvisningar på följande sidor. Styrelsen ansvarar för koder samt eventuella tidsbergränsningar av dessa.

- Säkerhet i världsklass!

Brandvarnare för fastighetsägare & bostadsföretag

Äntligen kan vi presentera en ny generation brandvarnare utvecklade med vår unika kunskap baserad på över 30-års erfarenhet av brandvarnarutveckling. Detta i kombination med erfarenheter och synpunkter från våra mångåriga samarbeten med ett flertal av Sveriges största fastighetsägare har resulterat i en ny brandvarnarserie med ett flertal unika egenskaper. Mindre problem, lägre kostnader och nöjda hyresgäster!

10 ÅRS GARANTERAD BATTERILIVSLÄNGD
- HELT UTAN BATTERIBYTE!

X10 (FHB10) Optisk brandvarnare med pausfunktion och inbyggt 10-års litiumbatteri

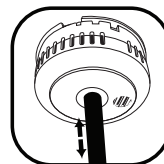

0832-CPD-1567
EN 14604

971a/01
EN14604:2005

- Optisk detektionsmetod, unik kammardesign med X-profil för bästa detektion
- 10-års garanti - inklusive batteriet
- Inbyggt oåtkomligt litiumbatteri av högsta kvalitet
- Intelligent mikroprocessorstyrd konstruktion baserad på senaste teknologi
- Självövervakning: visuellt och akustiskt larm för fel samt smuts
- Intelligent pausfunktion: Tystar eventuellt uppkomna oönskade larm (t.ex. matos), återgår automatiskt till normalläget efter 10 minuter. Röd LED-lampa blinkar en gång varje 12:e sekund för att indikera pausläge.
- Stor och bekväm test- och pausknapp för enkel och fullständig funktionskontroll
- Väl synlig blinklampa (LED) indikerar korrekt funktion
- Högljud larmsignal (85dB på 3 meters avstånd)
- Automatiskt utbyteslarm vid låg batterispänning, kan fördröjas temporärt i 10 tim.
- Enkelt montage och handhavande: startar automatiskt vid montage
- Låsfunktion, kan vid behov (valfritt) låsas fast i taket om så önskas
- Inbyggt damm- och insektsskydd, för mindre falsklarm och längre livslängd
- Flera monteringsmöjligheter: skruv, självhäftande tape, kardborreband, smältlim
- Certifierad tillverkare ISO 9001: 2008
- Godkänd enligt Europastandard EN 14604: 2005
- LPCB-godkännande, nummer 971a/01 (SAX10BLL)
- CE-godkännande 0832-CPD-1567 (X10i : -1568)
- Dimensioner: 87 mm x 38 mm; Vikt: 91 g

www.ub.se

Upplands Brandservice AB är auktoriserad återförsäljare för Deltronic X-10:

Upplands Brandservice
Edvard Berlingsgatan 7
754 50 Uppsala

Telefon: 018-69 24 25
Fax: 018-69 24 20
E-post: info@ub.se

Vi vidareutvecklar och förbättrar ständigt våra produkter, varför vi förbehåller oss rätten till eventuella ändringar utan föregående meddelande. Vi reserverar oss även för eventuella fel och framtida ändringar.

Deltronic Security AB

Lantvärnsgatan 4
S-414 51 Göteborg
Tel: +46 (0)31 - 14 08 00
Fax: +46 (0)31 - 12 88 21
e-post: office@deltronic.se
www.deltronic.se

DELTRONIC
Mer än bara vanliga brandvarnare...

3. Ventilation

3.1 Ventilation

Ventilationssystemet är ett mekaniskt frånluftssystem med värmeåtervinning, ett så kallat FX-system.

En frånluftsfläkt suger ut luften från bostaden via frånluftsdon i exempelvis badrum, wc, och kök. Frisk ersättningsluft tas in via tilluftsdon i yttervägg bakom radiatorerna i sovrum och vardagsrum. Från tilluftsdonet går en ljuddämpad kanal genom ytterväggen till ett fasadgaller på husets utsida. Fasadgallret kan vara synligt eller dolt under fönsterbläcket. Radiatorerna förvärmer den kalla uteluften när lägenheten har värmebehov.

Den varma frånluften tas till vara i en värmeväxlare som, tillsammans med en centralt placerad värmepump, återvinner frånluftens värme och använder den till uppvärmning av tappvarmvatten och vatten till radiatorkretsen.

Samtliga frånluftsdon är injusterade för att erhålla rätt luftmängder. Det är viktigt att inte ändra inställningen på frånluftsdonen, då det kan ge ökade uppvärmningskostnader, ljud- och dragproblem samt i värsta fall fuktskador i våtutrymmen.

Renande filter

Tilluftsdonen är försedda med ett löstagbart filter i klass F7 (EU 7) som hindrar pollen och föroreningar att ta sig in med friskluften. Den filtrerade luften kommer in i bostaden via tilluftdonet och träffar radiatorns baksida. Kontakten med radiatorns varma yta gör att uteluften förvärms innan den släpps ut vid radiatorns överkant. Rummet tillförs därmed tempererad och filtrerad friskluft. För att uppnå fullgod ventilation bör filtren bytas minst vartannat år. Vid hårt trafikerade gator kan detta behöva göras oftare. Vid filterbyte kan bostadsrättsföreningen göra en beställning för alla medlemmarna i syfte att få ett bättre pris. Filtret kan dammsugas vid behov (men inte tvättas). Mer information om filter och filterbyte finns i leverantörens anvisningar på följande sidor i detta avsnitt.

Inspektionslucka/reoslucka för uteluftskanaler

Uteluftskanal har inspektions-/reoslucka placerad ovanför radiatorn. Denna lucka medger inspektion/rengöring i samband med OVK-besiktning (Obligatorisk Ventilations Kontroll). Efter demontering medges rengöring av kanalen som löper vågrätt genom väggen samt kanalens lodräta del.

Bilden ovan visar ett lämpligt hjälpmedel vid rengöring (dammsugning). Ansluts till vanlig dammsugare.

Rengöring av frånluftventil

Rengör frånluftventilen två gånger om året. Samtliga don är injusterade för att erhålla rätt luftmängder. *Det är viktigt att inte ändra inställningen på frånluftsdonet, då det kan ge ökade uppvärmningskostnader, ljud och dragproblem samt i värsta fall fuktskador i våtutrymmen.*

Bild 1

Torka av ventilen med en lättfuktad trasa. Det går även bra att använda en dammvippa eller dammsuga ventilen.

Bild 2

Det bästa är dock att ta ner hela ventilen från taket.

Det gör man genom att ta tag runt ringen/ramen och dra ner.

Bild 3

När ventilen är nedtagen, syns två spännringar/metallringar på ventilens baksida.

Det är dessa som ser till att ventilen spänns på plats mot rörkanalen.

Bild 4

Rengör efter behov.

Tops eller diskborste samt diskmedel som är fettlösande är bra hjälpmedel, speciellt för att komma åt emellan kon och ring.

Bild 5

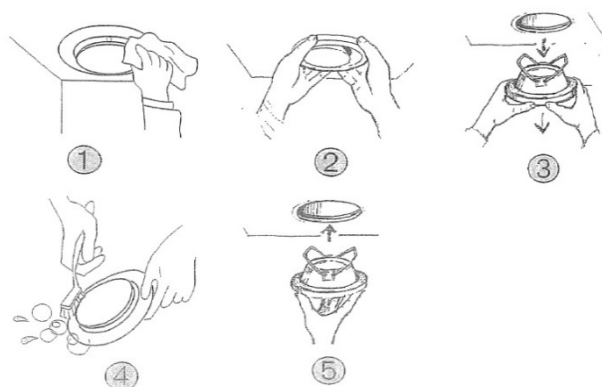
När rengöringen är klar, fälls spänntrådarna upp som på bilden.

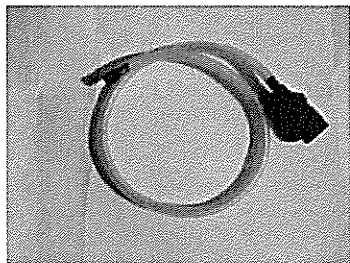
För upp ventilen mot rörkanalen och se till att spännena läger sig i första spåret inne i röret.

Tryck till så att ventilen sitter fast.

Om spänntrådarna fästs ett spår längre in, kommer inte ventilen sitta kvar.

Rengör ventilerna minst en gång per halvår eller tätare vid behov. Smutsiga frånluftsdon ger en försämrad ventilation och risk för visselljud.

1. Lämpligt hjälpmedel vid rengöring (dammsugning). Anslutes till vanlig dammsugare.

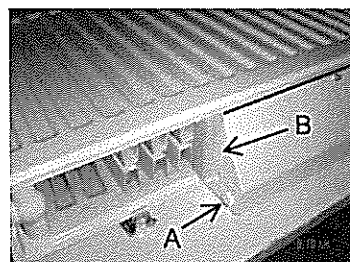

2. Vissa installationer har en renslucka monterad ovanför radiatoren. Genom denna rengörs kanalen som löper vågrätt genom väggen, samt den lodräta kanalen ned till inloppet för friskluftsventilen.

3. EuroDon har en renslucka under radiator, vilken är fäst med skruvrattarna i gavlarna. Demontera luckan och filtret är åtkomligt för rengöring/byte samt kanalen för rengöring.

- Grovfilter (svart) tvättas i ljummet vatten, torkas och återanvänds.
- F7-filter (vitt) bytes. Monteras med nätsidan in mot rummet.
- Kombifilter. Grovfilter + F7-filter. Grovfiltret tvättas och återanvänds. F7-filtret bytes. Vid montering läggs filtren ihop med F7-filtrets nätsida inåt rummet.

4. Återmontera rensluckan. Rensluckan monteras med vita skruvrattar (A) i båda gavlarna. Luckan är justerbar in och ut. Se till att luckan når så långt ut som möjligt mot yttre radiatorplåten. Se till att tätningsklossarna, vid sidan av rensluckans gavlarna (B) sitter på plats.

Spjällfunktion

OBS!

Spjället skall endast i undantagsfall ändras eller justeras

A. Justeringsskruv typ in-sex (A)

Spjället är stängt när skruven är i botten. Spjället är helt öppet när skruven når ca 2 mm ut ur hylsan.

B. Justeringsskruv typ skruvratt

In-sex skruv (A) kan vara bytt till skruvratt (svart). Vid stängning skruvas medurs tills skruven är i botten. Vid öppning skruvas moturs. När skruven är ute ca 8 mm, är spjället i fullt öppet läge.

4. Vitvaror

4.1 Spiskåpa

Diska spiskåpans filer för hand eller i diskmaskin en gång i månaden. Utförliga instruktioner och skötselanvisningar för din spiskåpa finns i leverantörens anvisningar som ligger i en kökslåda när du flyttar in.

Matlagning och vädring

Spiskåpan kan inte suga upp matoset om fönstret är öppet i köket eftersom luftcirkulationen runt kåpan störs. Öppna fönstret i ett sovrum och stäng sovrumsdörren. Det skapar ett undertryck i köket och ventilationsspringan som finns under dörren räcker för att den friska luften ska komma in.

Öppna inte köksfönstret vid matlagning. Sker detta sprids matoset i hela lägenheten. Luften som kommer in genom fönstret gör att det bildas ett övertryck i köket vilket medför att luft och matos drivs ut i resten av lägenheten.

4.2 Spishäll och ugn

Bostaden är utrustad med en plan glaskeramikhäll av induktionstyp och en energieffektiv ugn. Utförliga skötselanvisningar finns i leverantörens bruksanvisning som ligger i en låda i köket vid inflyttning.

Rengöring av häll

Hällen rengörs med ett speciellt rengöringsmedel anpassat för glaskeramik. Det anpassade medlet lägger en skinande, smutsavvisande hinna över hällen som förenklar fortsatt rengöring. Vattenfläckar tas bort med hjälp av citron eller ättika. Var noga med att rengöra hällen efter varje gång den är använd, på så sätt bränns inte maten fast. Mat som kokar över och fastnar samt kraftig smuts på hällen tas enkelt bort med en speciell skrapa anpassad för glaskeramikhällar. Använd endast skrapbladet till detta, de andra delarna av skrapan kan göra repor i glaskeramiken. Bladet är mycket vasst, tryck därför in bladet i skrapan igen efter att glasskrapan använts. Skadat skrapblad ska bytas ut för att inte orsaka skador på keramiken.

Skador på hällen

Salt, socker och sand kan orsaka repor i glaskeramiken. Använd därför inte spishällen som avlastnings- eller arbetsyta.

Varma plattor

Överhettad olja och fett antänder lätt. Undvik detta genom att alltid hålla uppvärmningen under uppsikt. Skulle oljan eller fettets ändå antändas, släcks det genom att omedelbart sätta på locket eller lägga på en tallrik. Håll aldrig vatten över brinnande olja eftersom det får elden att flamma upp. Spishällen kan vara varm en stund efter användandet, placera därför inte något på hällen. Restvärmeindikatorn på ovansidan varnar om att hällen fortfarande är varm. Håll uppsikt över barn som vistas vid hällen.

Rengöring av ugn

Ugnens utsida torkas av med vatten och lite diskmedel, eftertorka med en mjuk trasa. Använd inga starka rengöringsmedel. Insidan rengörs med ett speciellt rengöringsmedel anpassat för ugn på dess emaljerade ytor. För att underlätta rengöring kan man tända lampan. Om ugnen är försedd med katalytisk emalj (självrengörande emalj) ska inte ugnrensning användas, se leverantörens anvisningar för mer utförlig information.

Ugn med front i rostfritt stål

Avlägsna alltid kalk-, fett-, stärkelse- och äggvitefläckar omedelbart. Korrosion kan bildas under denna typ av fläckar. Använd vatten och lite diskmedel för rengöring. Torka av ytan med en mjuk duk.

4.3 Kylskåp och frys

Utförliga skötselanvisningar för dina vitvaror finns i leverantörens bruksanvisning som ligger i en låda i köket vid inflyttning.

Rengöring kylskåp

Kylskåpet rengörs invändigt vid behov med ett mildt diskmedel och mjuk trasa. Rengöring under och på baksidan av kylskåpet samt runt kompressorn förlänger livslängden. En dammig baksida medför även risk för brand.

Rengöring och avfrostning av frys

Frys bör frostas av och rengöras regelbundet för att få jämn temperatur och låg elförbrukning. Observera att vissa frysmodeller har automatisk avfrostning. Liksom för kylskåpet måste under- och baksidan av frysen rengöras regelbundet.

Manuell avfrostning:

1. Ställ termostaten på noll och tag ut varorna. Du kan påskynda avfrostningen genom att ställa in kärl med hett vatten (ej kokande) i frysen.
2. Rengör skåpen med ljummet vatten och mildt diskmedel.
3. Torka skåpet ordentligt torrt. Det är fukten som ger frostbildning.

Kylskåp och frys är placerade på plastlådor för att eventuell kondens ska samlas upp och inte skada golvet. Kontrollera fuktskyddet regelbundet och torka upp fukt vid behov. När du flyttar ut kylskåp och frys för att städa bakom och under, tänk på att sätta tillbaka fuktskyddet.

Har du kyl och frys i rostfritt stål så avlägsna alltid kalk-, fett-, stärkelse- och äggvitefläckar omedelbart. Korrosion kan bildas under denna typ av fläckar. Använd vatten och lite diskmedel för rengöring. Torka av ytan med en mjuk duk.

4.4 Diskmaskin

Skötselanvisningar för din diskmaskin finns i leverantörens bruksanvisning som ligger i en låda i köket vid inflyttning. Diskmaskinen är liksom kylskåp och frys placerad på en plastlåda för att eventuell kondens och vattenläckage ska samlas upp och inte skada golvet. Kontrollera fuktskyddet regelbundet och torka upp fukt vid behov. Rengör även spolarm och sil vid behov.

Avstängningsventilen för diskmaskinen är placerad framtill på diskbänksblandaren och den ska vara avstängd när du inte använder diskmaskinen.

4.5 Mikrovågsugn

Skötselanvisningar för din mikrovågsugn finns i leverantörens bruksanvisning som ligger i en låda i köket vid inflyttning. Har mikrovågsugn i rostfritt stål så avlägsna alltid kalk-, fett-, stärkelse- och äggvitefläckar omedelbart. Korrosion kan bildas under denna typ av fläckar. Använd vatten och lite diskmedel för rengöring. Torka av ytan med en mjuk duk.

4.6 Tvättmaskin och torktumlare

Rengör tvättmedelsfack och rensningssilen efter användning av tvättmaskinen och även tvättmaskinens vattenlås vid behov. Rengör luddfiltret på torktumlaren efter användning. Har du en kondenstumlare rengörs även condensatorn vid behov. Skötselanvisningar för din tvättmaskin och torktumlare finns i leverantörens bruksanvisning som ligger i en låda i köket vid inflyttning.

5. Golv, väggar och tak

5.1 Kakel och klinker

Våtrumsväggar och golv

Badrummet har ett tätskikt som säkerställer att fukt inte kan tränga in i väggen eller ner i golvet. Undvik därför att göra hål i en kakelklädd vägg, särskilt vid duschplats och kring badkar. Om du ändå måste göra hål är det viktigt att du tätar hålet kring skruven med våtrumssilikon. Material hittar du hos välsorterade fackhandlare. Anlita en hantverkare/plattsättare om du känner dig minsta tveksam. Punkteras tätskiktet utan erforderlig tätning kan fuktskador uppstå.

Rengöring

Väggar och golv beklädda med kakelplattor eller glaserade klinkerplattor rengörs i första hand med vatten och eventuellt rengöringsmedel (exempelvis diskmedel eller allrengöringsmedel). Vid kraftig nedsmutsning används skursvamp eller skurborste med alkaliskt allrengöringsmedel. Tänk på att fogarna är porösa och lätt smutsas ned. Eventuella mjuka fogar bör torkas rena så att smuts inte fastnar i fogmaterialet.

Kalkavlagringar som bildats av kalkhaltigt vatten avlägsnas enklast med ett svagt, surt rengöringsmedel. Utspädd hushållsättika fungerar utmärkt. Kom ihåg att vattenmätta fogarna före tvättning. Vissa kakelplattor har glasyrer eller speciella dekorer som kan vara känsliga för starkt sura rengöringsmedel, kontrollera därför leverantörens anvisningar. Avsluta rengöringen med rent vatten och mjuk svamp, avsluta alltid med att torka ytorna med torr trasa.

Oglaserade plattor

För att få bort smuts som fastnat i beläggningens yta används vatten och återfettande rengöringsmedel eller såplösning. Behandling med såplösning ger på sikt en effekt som liknar den man uppnår genom efterbehandling med klinkerolja. Om plattorna är kraftigt nedsmutsade rengörs de med vatten och alkaliskt allrengöringsmedel eller grovrengöringsmedel. Torka med rent vatten efteråt.

Glaserade plattor, mosaik och ”granitkeramik”

För att få bort smuts som fastnat i beläggningens yta används vatten och svagt alkaliskt allrengöringsmedel. Såplösning skall inte användas. Den ger en tunn beläggning på plattornas täta yta där smutsen lätt får fäste. Om plattorna är kraftigt nedsmutsade används vatten och alkaliskt allrengöringsmedel eller grovrengöringsmedel. Torka med rent vatten efteråt.

Fläckborttagning

Spill och läckage skall alltid torkas upp med trasa eller mjuk svamp så snart som möjligt. Vid rengöring med starka kemikalier är det lämpligt att alltid börja med väl utspädd lösning och vid behov öka koncentrationen. Prova rengöringseffekten på liten och helst undan-
skymd yta. Kontrollera att rengöringsmetoden inte skadar den kera-
miska beläggningen/beklädnaden.

Här följer några vanligen förekommande föroreningar och förslag på lämplig typ av rengöringsmedel:

- Livsmedelsfett, öl, vin, glass, hudfett, oljefilm, smörjfet, metallskrap av aluminium
Alkaliskt rengöringsmedel – "Allrengöring" eller "Grovrengöring", soda eller kaustiksodalösningar.
Observera att alkaliska rengöringsmedel är avfettande och därmed uttorkande för huden. Skydda ögon, slemhinnor och hud.
- Kalkutfällningar, cement och bruk, rostfläckar, metallskrap av stål
Sura rengöringsmedel – "Klinkerrent", ättiksyra/ättiksprit, "Murtvätt".
- Färgspill av oljefärg/alkydfärg, motorolja, asfaltfläckar
Lösningsmedel – lacknafta, T-grön
- Gummi, stearin, parafin
Lösningsmedel – aceton, sprit, T-röd, rengöringsbensin
- Färgspill akrylatfärg
Vatten – utspädning av färgen med mycket vatten och upptorkning
- Färgfläckar som torkat
Mekanisk rengöring – skrapning med rakblad
Färgborttagningsmedel
- Kraftigt färgande vätskor, t.ex. rödvin och rödbetsspad
Alkaliskt och blekande rengöringsmedel – "Klorin" i spädning efter tillverkarens rekommendation för fläckborttagning

Byggkeramik
Rådet

Höbergsgatan 27, 116 20 Stockholm
Telefon 08-641 21 25. Fax 08-702 20 15
E-post: info@bkr.se
Hemsida: www.bkr.se

5.2 Parkettgolv

Parkettgolv är ett levande material som förändras med tiden och ett välskött parkettgolv håller i många år. Vid mycket torrt inomhusklimat vintertid kan sprickor uppstå i golvet, som sedan försvinner när luftfuktigheten höjs igen. Där solen ligger på kan golven påverkas av UV-ljus .

Vid daglig rengöring behövs normalt endast torra städmetoder såsom torrmoppning eller dammsugning. Vid grundligare rengöring, fukttorka golvet med väl urvriden trasa. Tillsätt eventuellt mildt rengöringsmedel utan ammoniak i vattnet. Använd inte svabbgarn eftersom det lämnar mycket vatten efter sig. Underhåll gärna golvet med specialmedel för parkettgolv för att få ett extra skydd. Det rekommenderas i hemmiljö två gånger per år.

Genom att sätta möbeltassar av filt under benen på stolar, bord och övriga möbler undviker du att repa ditt parkettgolv. När du ska flytta pianot, den tunga hyllan eller soffan kan du ställa möbeln på en filt eller matta och försiktigt skjuta till önskad plats. Ställ inte blomkrukor direkt på golvet.

KVALITET

20 års garanti

- Allt trämaterial som används i Esta parket torkas/behandlas inom vår fabrik för att garantera stabilitet i brädkonstruktionen.
- Golvbräder limmas vid låga temperaturer så att ingen inre spänning uppstår mellan komponenterna, vilket medför bättre hållbarhet vid lagt golv.
- Esta parket kan användas med golvvärme. Hållbarhetsmässigt är parkett även väldigt bra under våra skandinaviska förhållanden av fukt och temperatur.
- Dem hertser/kåda som används i produktionen innehåller inga toxiner och parketten uppfyller dem svåraste hälsokraven.
- Det understa lagret är en björkfanér som bidrar till stabiliteten i brädan.

Slitskikt

- Det översta lagret av trä är ca. 3,5 mm tjockt och det tillåter ett flertal slipningar av golvet om det någonsin blir nödvändigt.
- Miljövänliga lacker och oljor används i ytskikt som inte innehåller lösningsmedel eller formaldehyder.

Uniclick patenterat lås

- Esta parket brädor med klicklåsning kan läggas snabbt och enkelt. Lim är ej nödvändigt vid fixering av brädorna.
- Skivorna kommer att stänga tätt mot varandra när låsning klickar på plats.
- Dem täta brädorna skyddar mot tillfälligt spill av vatten.

UV-inoljning

- Beläggningen på parkettbrädor är med osmo UV-olja. Skyddar träets naturliga utseende. Oljorna är en kombination av vax och naturliga vegetabiliska oljor.
- Underhållet av oljade golv är mycket enkelt och bevarar golvets utseende under många år. Del av eller hela området kan uppfräschas efter behov och önskemål.

Lackering

- *Esta parkets lackerade skivor är belagda med ett skydd bestående av sju skikt.*
- *Multilagers lackering ger ett naturligt intryck av träet och säkerställer lång livslängd.*
- *Antirep teknologi som det översta lagret är täckt med ökar slitstyrkan ytterligare.*
- *Dem UV-lacker vi använder är helt säkra, de innehåller ej lösningsmedel eller formaldehyder och avdunstar inte några farliga ämnen.*
- *En lackad yta är hygienisk, lätt att underhålla och ger bra skydd mot fläckar.*

UNDERHÅLL

Ett trägolv ger inte bara charm utan även skönhet till nästan alla rum, men som de flesta typer av golv så behöver dem regelbunden vård för att behålla sitt kvalitetsutseende.

Lufttemperatur och luftfuktighet

- *Parketten tillverkas av 100% naturligt trä, därför kan stora fuktvariationer påverka det.*
- *Det är viktigt att bibehålla fuktigheten i rummet så stabil som möjligt.*
- *Vår rekommenderande luftfuktighet är Rh 40-60%. Rekommenderad medeltemperatur är 14-23 grader celsius.*

Skadeförebyggande

- *Vänligen kontrollera fukt och temperatur enligt ovan och vidta korrigerande åtgärder om det behövs.*
- *Placera en dörmatta vid entrén.*
- *Undvik att placera våta artiklar på parkett.*
- *Rengör golvet med en fuktig trasa om det blir nödvändigt. Använd minimum fukt.*
- *Rengör enstaka fläckar omedelbart.*
- *Limma på mjuka kuddar på möblernas fötter.*
- *Undvik att bära högklackade skor på golvet, eftersom de kan buckla eller repa golvet.*

SKÖTSELRÅD LACKERADE TRÄGOLV FÖR BOSTÄDER

Utgivna av Golvbranschen, GBR

Fäst den här skötselansvisningen på insidan av stadsåpnet.

ALLMÄNNA RÅD

Stoppa smutsen redan i entrén! Ha därför alltid en ordentlig avtorkningsmatta innanför ytterdörren och om möjligt även utanför. Skydda trägolvet mot alla former av vatten, torka upp eventuellt spill omedelbart. Möbler skall vara försedda med möbeltassar av plast eller filt (ej metall) för att undvika repor och märken från möbelben. Tassarna ska hållas rena.

RÄTT TEMPERATUR OCH LUFTFUKTIGHET

Trä är ett naturmaterial som rör sig i takt med natur-liga skiftningar av den relativa fuktigheten. På sommaren sväller det och på vintern krymper det. Brädorna kan kupa eller skåla sig, där upp till 0,4 mm inte är ovanligt. Det finns toleranser som tillåter upp till 0,2% av brädans bredd. När träet krymper, syns detta som springor mellan bräderna. För att motverka alltför stora rörelser och därmed skador på golvet skall rumstemperaturen hållas inom **15-25°C** och den relativ fuktigheten mellan **30-60%**. Vissa träslag som bok och lönn kan vara känsligare för klimat-varianter än andra. Tänk på att golvvärme torkar ut trägolvet mer än t ex element. Vid golvvärme får golvet yttemperatur aldrig överstiga **27°C**. Relativ luftfuktighet i inomhusluften ökar då människor vistas i rummet och utför vardaglig aktivitet såsom matlagning, duschning etc. Gröna växter och t ex akvarium ger dessutom ett fuktillskott till luften. Den relativa luftfuktigheten kan också höjas med hjälp av luftfuktare.

STÄDNING

Gör till daglig rutin att avlägsna synlig smuts såsom smulor, sandkorn och dylikt. Dammsugning med fast borstmunstycke avlägsnar de flesta torra partiklar. Fuktorkning med en hårt urvriden microfiberduk (mopp) utföres vid behov. I vattnet kan tillsättas några droppar mildt syntetiskt rengöringsmedel, typ handdiskmedel utan ammoniak.

Använd aldrig våta rengöringsmetoder på ett trägolv!

RENOVERING

Det flesta trägolv kan renoveras upprepade gånger så länge som det finns en tillräckligt tjock slityta. I regel slipas hela golvet till rent trä för att omlackeras. På så sätt erhålls samma nyans och glans på golvet. För ett bra resultat förutsätts att golvet underlag är stabilt och att slitstiktets stavar sitter väl förankrat i underlaget.

Begränsade skador kan punktlagas, men kan ge en synlig övergång mellan det gamla golvet och lagningen. Slitskador som smårepor kan slipas med fint slippapper och överlackeras. Vid enstaka djupa repor/intryck kan en slitstestav eller lamellbräda bytas ut.

För att förlänga lackytans livslängd kan underhåll göras med en underhållslack/refresh. Detta ger extra skydd och lyster. Riktvärde för golv i hemmiljö är 1-2 gånger per år, eller efter behov. Underhållslack har en halkhämmande effekt och innehåller inget vax vilket möjliggör för en framtida överlackning. Om trägolvet behandlats med vax eller polish måste golvet slipas till trärent före omlackeringen.

FLÄCKBORTTAGNING

Avlägsna fläckar innan de hunnit torka in i lacken och eftertorka om nödvändigt med rent vatten. Använd en väl urvriden trasa.

Ett lackerat trägolv skadas av mycket och hett vatten, starka rengöringsmedel som t ex Perkloretylen, thinner, aceton och T-sprit. Använd därför dessa fläckborttagningsmedel med stor försiktighet. OBS! Slipning med stålull och skurnylon kan repa lacken.

FLÄCKNYCKEL

Fläck av:	Tas bort med:
Choklad, fett, frukt, glass, grädde, juice, kaffe, läsk, saft, te, vin, ägg, öl, exkrementer, kräkningar, urin	Neutralt eller svagt alkaliskt rengöringsmedel utan ammoniak utspätt i ljummet vatten
Asfalt, gummi, olja, skokräm, sot, svårare fläckar av choklad och fett	Tvättnafta, lacknafta
Färgkriter, läppstift, tusch	T-sprit 50%
Stearin, tuggummi	Kylspraya eller lägg en plast påse med isbitar på fläcken. Skrapa sedan försiktigt.
Blod	Kallt vatten

5.3 Tapeter och målade ytor

Tapeter

Var varsam vid rengöring av dina tapeter, följ leverantörens anvisningar för just din tapet noga. Tänk på att tapeterna i de olika rummen kan vara gjorda i olika material även om de är från samma leverantör och därför vara olika känsliga.

Målade ytor

Var försiktig med nymålade ytor, färgens goda egenskaper uppnås först efter några veckor. Efter att färgen har härdat används handdiskmedel alternativt allrengöringsmedel som inte innehåller lösningsmedel. Missfärgningar som uppkommit då metall gnidits mot ytan försvinner lätt med ett suddgummi.

Tak

Målade ytor torkas av med en väl urvriden trasa efter rengöring. Matta ytor kan bli flammiga vid kraftig tvättning. Var extra varsam om ditt tak är grängat (dvs taket har en knottrig ytstruktur), då är det känsligt för fukt och får inte torkas med fuktig trasa.

Halvmatta och halvblanka färger

Gör ren ytan med diskmedel alternativt allrengöringsmedel nerifrån och upp. Torka med vatten och vädra för att minska luftfuktigheten.

Listverk

Golvsocklar är tillverkade i furu i kulör S0502-Y. Dörrfoder är tillverkade i furu i kulör S0502-Y.

Information om de tapeter och färger som är valda i din bostad finns i specifikationen över dina inredningsval.

Drift och skötselhandling, Måleri, Torg Ett

(För kulörer hänvisas till kulörbeskrivning rumsbeskrivning och tillval)

Sandspackel:	På gipsskivor; Flygger skivspackel, Flygger Lätt Hand, Flygger sprutspackel vid bredspacklad gips. på betong; Flygger sprutspackel
Tak i trapphus lgh plan	Flygger Flutex <u>glans 7</u>
Undersida trapplöp vangstycke;	Flygger Airless 5, (std vit)
Vägg i trapphus;	Flygger Flutex <u>glans 7</u>
Hissfronter, räcken;	Alcro Servalack Aqva HB
Väggfärg i rum:	Flygger Flutex glans 5,
Rumstak :	Flygger sandspackel gräng, vit
Tak wc/dusch :	Våtrumssystem Klass VA Flügger Våtrumstäck
Klädkammare;	Flygger Flutex glans 5

Skötselanvisning:

Målade vägg/takytor går att torka av med fuktig trasa. Grängade tak borstas försiktigt med torr borste vid ev. fläck. Tapeter torkas försiktigt med ren, fuktig trasa.

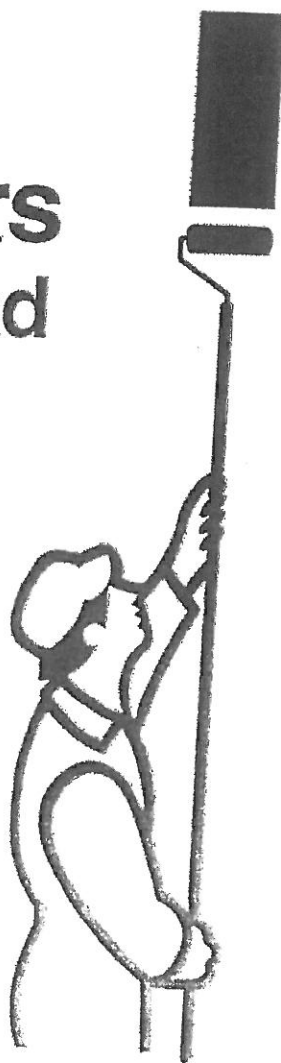
M V H

O Timblad Målerifirma AB

Torbjörn Ekdahl

Flügger's Skötselråd

För dina ytor inomhus.

Flügger

Innehåll:

Våtrum – målade ytor	2
Övriga målade ytor	3
Tapetserade ytor	4

VÅTRUM

Våtrum

Dina väggar har målats med **Flügger Våtrumstäckfärg**, som efter genomtorkning är både slagtålig och vattentät. Den första veckan bör du undvika att spola hett vatten direkt på väggen. Färgfilmen tål visserligen att blötas redan efter ett dygn men först efter en vecka har färgens goda vattentäthet och slagtålighet utvecklats fullt ut!

Allmänna råd!

Se till att täta skruvhål och genomföringar etc när du t ex satt upp en ny krok eller hylla. Använd **Aqua-seal**, ett special-tättningsmedel för våtrum som är övermålningsbart.

Se till att ventilationen fungerar så att luftfuktigheten hålls nere. Ha för vana att efter duschning föra bort vattnet från golvet med gummiskrapa. Dra ej för duschdraperi. Ställ dörren på glänt!

VÅTRUM

Normal rengöring

Tvätta ytan med vatten och allrengöringsmedel. Vi rekommenderar **Fluren 32 allrent**, som inte innehåller slipmedel, vilket man skall undvika. Tvätta alltid nedifrån och uppåt.

Grovrengöring

Grövre rengöring rekommenderas med jämna intervaller. Kalkavlagringar, tvålrester etc avlägsnas med ett surt rengöringsmedel. Speciellt viktigt är detta vid utsatta lägen som duschplatsen, vid och under badkar och tvättställ. Badkarsfronter bör lyftas bort så att golv och väggar blir åtkomliga.

Vi rekommenderar **Fluren 33 kalkbort**.

Tvätta alltid nedifrån och uppåt. Observera dock att sura medel alltid är aggressiva. Polerade stengolv, t ex marmor, mätteras mycket fort. Efterskölj därför noga.

ÖVRIGA YTOR

Övriga ytor

I tak används normalt färg med låg glans exempelvis **Flutex 2 S**. Matta ytor är alltid känsliga för tvättning eller mekanisk åverkan. Mindre missfärgningar eller repor kan man försöka avlägsna med ett vitt radergummi. Har ytan varit utsatt för damm eller sot ger ommålning det bästa resultatet.

Högre glans ger normalt större tålighet. Väggar målas därför lämpligast med exempelvis väggfärg **Flutex 7S** eller **20S**. Där extra höga krav på rengöring och slitstyrka ställs, används **Dekso 5** eller **25**.

Snickerier är oftast målade med **Interiör** eller **Exolit V**, som är vattenburna akryatlackfärger. Färgfilmen är torr efter några timmar, men speciellt på mörka, brutna kulörer tar genomhärddningen flera dygn. Brutna kulörer kan färga av sig innan färgen är helt genomhärddad.

ÖVRIGA YTOR

Normal rengöring

Ett allrengöringsmedel räcker normalt långt. Vi rekommenderar **Fluren 32 allrent**, som inte innehåller slipmedel, vilket man bör undvika på målade ytor.

Fläckborttagning

Rostfläckar avlägsnas med **Fluren 33 kalkbort**.
Undvik rengöringsmedel som innehåller slipmedel och starka lösningsmedel.

TAPETSERADE YTOR

Tapetserade ytor

På tapetens etikett kan du se vilken tvättbarhet tapeten har. Tapetens tvättbarhet förklaras med följande symboler.

Lätt avtorkning

Tvättbar med lätt tvållösning på fuktig svamp.

Hög tvättbarhet, kan tvättas med diskmedel på våt trasa.

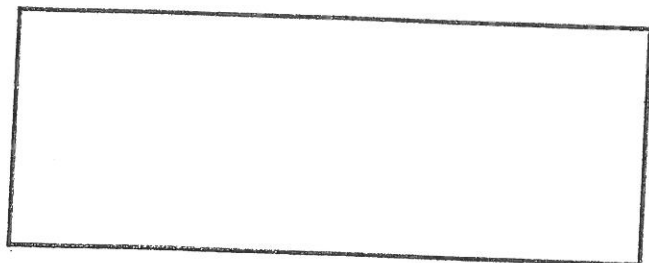

Tvättbar med borste. Hög slitstyrka. Rengörs med diskmedel och en mjuk borste.

Vi har målat:

- ☐ badrum med **Flügger Våtrumstäckfärg**.
  - ☐ tak med **Flügger takfärg 03**, **Flutex 2 S**, eller **Flutex 4**.
  - ☐ väggar med **Flutex 5**, **10**, **20** eller **Flutex 7S**, **20S** eller **Dekso 5**, **25**.
  - ☐ snickerier med **Interiör** eller **Exolit V 40**, **70**.
- Ingen av färgerna innehåller starka, illaluktande lösningsmedel.

Rengöringsmedlen finns hos **Flügger färg**. Vill du veta mera om produkterna ring då nedanstående telefonnummer!

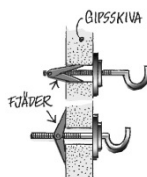
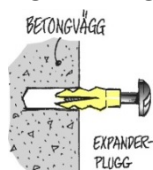
Flügger

5.4 Att sätta upp saker på väggen / i taket

Väggarna sätter den personliga prägeln på ditt hem, var noggrann när du sätter upp tavlor, krokar och liknande för att undvika onödiga hål i väggarna. Olika väggmaterial kräver olika metoder för uppfästning, ta kontakt med kunnig person om du är osäker. Om du har skjutdörrar i din bostad, tänk på att spiken eller skruven som du använder för att hänga upp din tavla med kan skada eller låsa skjutdörren. Viktigt att tänka på när du skall fästa lampor, krokar m.m. i taket i din nya lägenhet är att du inte får borra djupare än 50 mm. Detta beror på de installationer som ligger över detta djup. Risken finns att du träffar vattenledningar eller el-installationer om du borrar djupare än 50 mm.

- **Hårda väggar**

I betong- och tegelväggar gör du hål med en slagbormaskin.

- **Porösa vägar**

Till gipsskivor och lättbetongväggar använder du drillborr, borrarväng eller bormaskin. Alla hål måste pluggas. Din järnaffär kan ge dig råd om vilka skruvar och krokar du bör använda för respektive väggmaterial. Undvik självhäftande krokar, de lossnar lätt och lämnar fula limmärken efter sig.

- **I våtrum**

Undvik att göra hål i en kakelklädd vägg, särskilt vid duschplats och kring badkar. Läs mer under avsnitt "Kakel och klinker"

- **Vägg-TV**

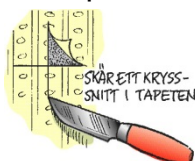
Det är förberett för vägg-TV på en vägg i vardagsrum och största sovrum, placeringen är markerad på din ritning. Observera att förstärkningen är plywood och är anpassad för att TV monteras mot vägg. Om du väljer en mycket stor TV eller om du sätter din TV på en "arm", tänk på att det medför mycket stora belastningar som kräver ytterligare förstärkningar innan montering.

- **Idolaffischen**

Sätt gärna upp affischen på barnens stora idol, världskartan eller almanackan. Men använd häftstift eller nålar. Tejpa och fästlara ger fula märken på tapeten.

- **Så här gör du "osynliga" hål**

Vid upphängning av exempelvis större tavlor eller hyllor då du behöver borra i väggen kan du enkelt gömma borrhålen. Börja med att göra två snitt i ett kryss i tapeten med en skarp kniv där du vill borra. Lyft undan tapetflikarna och borra. När du inte ska använda hålet längre tar du ut skruven, viker tillbaka tapetflikarna och hålet "försvinner".

6. Inredning

6.1 Köksinredning

Ditt kök håller hög standard och är byggt för att användas varje dag under lång tid. Genom att ta hand om dess inredning får du ett kök som kan användas varje dag i många år. Om du har bänkytor av trä är det extra viktigt att du följer leverantörens anvisningar för att bevara dess egenskaper. På följande sidor får du skötselanvisningar från din köksleverantör. Torka skåpluckor torra efter tvätt och använd mildt diskmedel med max 1% tvål.

6.2 Dörrar och garderober

Dörrarna i och till din bostad är utformade för att vara funktionella och hållbara. På följande sidor finns anvisningar för hur du rengör dina dörrar och smörjer gångjärnen vilket ska göras en gång om året. Garderobernas dörrar kan justeras vid behov genom att skruva vid gångjärnen. Följ din leverantörs anvisningar.

7 Skötselanvisningar

7.2 BÄNKSKIVOR

LAMINATBÄNKSKIVOR

MATERIALET

Stommen i bänkskivan består av högvärdig snickeri-spånskiva. Tillverkningen kontrolleras regelbundet så att avgången av fri formaldehyd håller sig väl under fastställda gränsvärden. Laminatet på ovansidan är ett högtryckslaminat, som till mer än 65% består av kraftpapper, impregnerat med fenolharts. Över detta ligger ett tryckt mönsterpapper, täckt med melamin. Undersidan är klädd med laminatbalans med inbyggd fuktspärr av Polyeten. Avsägningar och spån som uppkommer under monteringen kan deponeras, komposteras eller förbrännas i godkänd anläggning för industriell förbränning.

RENGÖRING

Rengör laminatyten regelbundet med vatten och handdiskmedel. En mjuk nylonborste kan användas på svårare fläckar på en laminatyta med struktur. Vid rengöring använd aldrig några slipande rengöringsmedel på laminatyten som t ex skurpulver, stålull, nylonsvamp eller liknande. Detta kan repa ytan. Vid envisa fläckar går det bra att använda medel som T-sprit, laminatcleaner eller aceton. Undvik att koncentrerade mineralsyror och starkt färgande ämnen såsom jod, vätesuperoxid och bläck kommer i beröring med plastlaminatyten. Dessa ämnen förorsakar frätskador eller missfärgningar. Viktigt att vatten inte blir stående mellan bänkskiva och spis eller bänkskiva mot diskbänk. Sådana skarvar skall vara silikonbehandlade så att fukt inte kan tränga in och bli stående i skarvarna.

Laminatbänkskivor tål värme upp till max 180°. Kastruller och stekpannor som tas direkt från spisen kan ha en temperatur ända upp till 350°, keramikhållar ger ännu högre värme. Använd därför alltid underlägg när du ställer kastruller och stekpannor på bänkskivan. Om du har en spishäll som är infälld i skivan, måste du tänka på att kokkärl alltid står helt på hällen och inte delvis över laminatyten.

Laminat är hårt, men mörka och/eller blanka ytor är känsliga för repor. Vanliga köksredskap åstadkommer normalt ingen skada, men ytan kan repas av keramiska kärl och vassa verktyg. Skär aldrig direkt mot bänkskivan, utan använd alltid skärbräda. Om bänkskivan har 1 mm eller 4 mm tråkantslist från Vedum, skall denna oljas in en till två gånger per år.

Öppna inte diskmaskinen innan den är klar. Om man måste öppna innan torkningen är klar så öppna luckan helt. Torka sedan av vattnet som bildas på bänkskivans underkant när varm ånga släpps ur maskinen. Glöm ej att torka av luckorna på var sida om diskmaskinen och även den eventuella integrerade luckan på diskmaskinen.

TRÄBÄNKSKIVOR

MATERIALET

De flesta massiva träskivor tillverkas av trä från norra halvklotet. Vissa träslag kommer från odlingar eller skogar på södra halvklotet. Överallt där så är möjligt används skogsråvara som uppfyller kraven enligt FSC, Forest Stewardship Council.

För att skapa en massiv träskiva sågas träet upp i stavlar som sedan limmas ihop igen. Genom att först dela upp träet i mindre bitar och sedan limma ihop det igen, stabiliseras träet. Limmet som använts för att sammanfoga stavarna är en vattendispersion av PolyVinylAcetat (Vilim). Vissa träslag kan vara behandlade med ett vax, som består av vegetabiliska oljor och naturliga vaxer. Avsägningar och spån som uppkommer under monteringen kan deponeras, komposteras eller förbrännas.

RENGÖRING/UNDERHÅLL OLJADE SKIVOR

Massiva bänkskivors fibrer skall mättas med olja för att bänkskivan skall bli formstabil samt stå emot fukt och smuts. Därför skall bänkskivan oljas in både på under- och ovansidan innan montering, annars finns risk för att bänkskivan bågner. Efter montering skall bänkskivorna omedelbart oljas på samliga sidor och kanter med rustik träolja. Lagg på ordentligt med olja och låt den suga in i en halvtimme, fördela och arbeta under tiden in överskottet av oljan med en trasa. För extra len ytan använder ni Scotch-Brite eller motsvarande, alternativt mjuk slipkloss (extra fin).

Arbeta i träets längdriktning. Gnugga sedan ytorna torra med en luddfri trasa. Om inte ytan torkas helt torr efter en halvtimme så kan den torka till en seg och kladdig yta som är svår att få bort. Var försiktig så att oljan inte kommer i kontakt med annat än bänkskivan, särskilt luckorna. Upprepa behandlingen minst en gång första veckan, därefter en gång i veckan i tre veckor. Upprepa efter en månad, tre månader och sex månader. Behandla därefter bänkskivan en eller två gånger om året.

Observera att all behandling och underhåll skall utföras på torra skivor. Låt aldrig vatten bli stående på bänkskivan. Det finns då en risk att bänkskivan kan svälla och i värsta fall spricka. Torka därför torrt direkt och särskilt viktigt är det runt diskbänken. Varning! De trasor och svampar du använt kan självantända då oljan oxiderar! Blöt med vatten och slä in i lufttätt eller elda under kontrollerade former!

RENGÖRING/UNDERHÅLL HÄRDVAXOLJADE SKIVOR

Bänkskivorna är vid leverans behandlade med en speciell olje- och vaxkombination som ger ett mycket slitstarkt ytskikt och ett bra skydd. De behöver inte behandlas före eller direkt efter montering om inte ytan skadats. För att bänkskivorna skall hålla sig vackra och ha ett fullgott ytskikt bör ni under första året kontrollera om era bänkskivor behöver underhållas så att ytan inte blir sliten eller skadad. Extra viktigt är kontrollen så att ändträet och kanterna har ett fullgott skydd, särskilt om ni har en underlimmad diskho där fukt kan tränga upp. För dagligt underhåll, eller vid behov, används en lätt fuktad trasa med ljummet vatten. Den avtorkade ytan skall vara torr inom 1 – 2 minuter.

7 Skötselanvisningar

7.1 KÖKSINREDNING

VÄLKOMMEN TILL DITT NYA VEDUM KÖK!

Genom att sköta ditt nya kök på rätt sätt håller du det nytt och fräscht längre. Ytorna har olika beläggning och reagerar olika i kontakt med rengöringsmedel och kemikalier. Här är några råd som ditt nya Vedumkök mår bra av.

SKÅPSTOMMAR

Skåpstommarna är i allmänhet uppbyggda av melaminbelagd spånskiva. Melaminskiktet är hårt och mycket lätt att rengöra. Det är dessutom mycket resistent mot olika kemikalier. För rengöring rekommenderas att:

- Torka med en fuktig trasa och diskmedelslösning. Koncentrerat handdiskmedel kan också användas.
- Om ytan är mycket smutsig kan en blandning av 1 del aceton och 3 delar T-sprit användas.
- Använd aldrig rengöringsmedel innehållande ammoniak, stålull eller liknande som har slipande effekt.
- Eftertvätta alltid med rent vatten och torka torrt så att vatten inte blir stående och tränger in i befintliga skarvar, speciellt gäller detta i luckornas kanter.
- OBS! Placera inte kaffebryggare eller vattenkokare så att ångan strömmar upp mot ljusramplisten eller underkant på skåp och luckor.

MÅLADE, FOLIERADE OCH MELAMINBELAGDA YTOR

Rengörs med milda och i hushåll vanligt förekommande rengöringsmedel. Använd en fuktig trasa med rengöringsmedel. Eftertorka med enbart vattenfuktad trasa så att rengöringsmedlet avlägsnas. Torka sedan med torr trasa. Använd aldrig rengöringsmedel innehållande ammoniak, stålull eller liknande som har slipande effekt. Lacknaffa eller bensin kan användas för borttagning av svåra fläckar. Tänk på att alltid torka av under diskbänkskåp och luckornas kanter. De är inte avsedda att klara vatten som blir stående. Torka även av luckorna på var sida om diskmaskinen och även den eventuella integrerade luckan på diskmaskinen. Bättringsmåla slagmärken/skador omgående på målade luckor för att slippa fuktiskador. Tänk på att fläckar och repor upplevs mer synliga på svarta och mörka kulörer.

LACKERADE OCH LASERADE FANERYTOR

Rengör fördelaktigast med endast fuktig trasa. Använd aldrig rengöringsmedel innehållande ammoniak, stålull eller liknande som har slipande effekt. Thinner får ej användas.

TÄNKVÄRT

VARFÖR SER INTE MITT KÖK UT SOM I UTSTÄLLNINGEN/ KATALOGEN?

Tänk på att trä är ett levande material som inte har samma struktur/ utseende genom hela trädet. Detta kan även påverka kulörer som påföres så de inte blir identiska alla gånger. Ljusinfall och ljussättning kan påverka synintrycket, färger kan få olika nyanser beroende på lamp typ och mängden "naturligt"-ljus. Men charmen med ett träkök är just att alla delar inte är identiska utan man kan se vissa variationer och detta berättigar därför normalt inte till reklamationer.

VARFÖR ÄR DET FÄRGSKILLNAD MELLAN MASSIVA OCH FANERADE DETALJER ELLER DETALJER I LAMINAT?

Detta är ett faktum då vissa material ej är lämpliga till vissa detaljer. T.ex. har en fanerad sockel överlägsna egenskaper gentemot en homogen sockel vad gäller formbeständighet. Homogent trä har en förmåga att "slå" och "vrida" sig, och det vill man inte.

VARFÖR SER KÖKET "BROKIGT" UT?

Trä är som ett levande material och mognar en tid efter montering. Vissa träslag har en mognadstid på över 6 månader. Detta skall finnas i åtanke när man köper träluckor att de måste tillåtas mogna, detta berättigar normalt inte till reklamationer.

VARFÖR "GULNAR" MINA LUCKOR?

Ljusa målade luckor har viss benägenhet att "åldersgulna" beroende på bland annat ljuspåverkan. Kraftig rökning och vitmålade kök hör inte ihop. Nikotinet gör att luckorna gulnar, ingen vit färg motstår detta.

VARFÖR "SLÄR" SIG MIN LUCKA?

Ett nybyggt hus som ej är fullt uttorkat innehåller en mängd fukt. Även i ett gammalt hus kan fuktigheten variera kraftigt mellan årstiderna. Och detta kan leda till att framför allt "större" luckor i trä kan bli skeva, då de torkar mer från en sida än den andra. Ibland kan detta avhjälpas med magneter på lucka och i stomme. Detta fenomen kan inträffa i skafferiskåp där man har en ventil med friskluft. Den luften är normalt fuktigare än inomhusluften. Massiva träluckor är alltid ett levande material och utsätts hela tiden för olika fuktighetskvoter i luften vilket gör att luckorna alltid kommer röra sig lite. Detta berättigar normalt inte till några reklamationer.

VARFÖR GÅR INTE LUCKORNA ATT JUSTERA?

Det beror sannolikt på att skåpen inte är monterade korrekt. Kontrollera med vattenpass att de sitter rätt, både lodrätt och vågrätt. Om väggarna inte är jämna, lägg något mellan skåpet och väggen så att skåpet inte dras ur vinkel när det skruvas fast i väggen.

art.nr.
3929214
Okt -2014

HUVUDKONTOR
Vedum Kök & Bad AB
534 84 Vedum
Kundtjänst kök 0512-576 40
Växel 0512-576 00
Fax 0512-576 20
info@vedum.se

UTSTÄLLNING
GÖTEBORG
Hantverkarsvägen 5
436 33 Askim
Tel. 031-748 68 40
Fax. 031-748 68 49
goteborg@vedum.se

UTSTÄLLNING
MALMÖ
Östra Tullgatan 2
211 28 Malmö
Tel. 040-664 52 30
Fax. 040-664 52 39
malmo@vedum.se

UTSTÄLLNING
STOCKHOLM
Karlsbodavägen 9-11
168 67 Bromma
Tel. 08-564 849 90
Fax. 08-564 849 95
bromma@vedum.se

UTSTÄLLNING
UPPSALA
Stångjärnsgatan 13
753 23 Uppsala
Tel. 018-161 170
Fax. 018-131 170
uppsala@vedum.se

UTSTÄLLNING
VEDUM
Kvarnen
534 60 Vedum
Tel. 0512-576 90
Fax. 0512-576 95
kvarnen@vedum.se

www.vedum.se

7 Skötselanvisningar

BÄTTRINGSBEHANDLING FÖR BÄNKSKIVOR MED NATUR HÅRDVAXOLJA

Ytan måste vara ren och torr. Vedum använder Osmo hårdvaxolja 3032 ofärgad sidenmatt (med artikelnummer 37005) som är färdig att använda, spädes ej men skakas/röres noga.

Lägg på hårdvaxoljan tunt i fiberriktningen med en luddfri trasa (ingår ej i Vedums leverans). Lägg endast på en gång i ett tunt lager. Var noga med att inte lämna något överskott. Undvik att göra arbetet i direkt solljus. Var försiktig så att hårdvaxoljan inte kommer i kontakt med annat än bänkskivan, särskilt luckorna, då den är mycket svår att ta bort. Låt torka 8 – 12 timmar, i normala klimatförhållanden vid temperaturen ca +18-22° och relativ fuktighet på 40-60%, och se till för god ventilation.

BÄTTRINGSBEHANDLING FÖR BÄNKSKIVOR MED VIT- ELLER SVARTPIGMENTERAD HÅRDVAXOLJA

Till normalt underhåll eller vid behov används Osmo hårdvaxolja 3032 ofärgad sidenmatt med artikelnummer 37005 till svartpigmenterad bänkskiva och Osmo Topoil 3068 Natural med artikelnummer 37008 till vitpigmenterad bänkskiva.

Om bänkskivan skadas eller ytan slipas ner så mycket att träets naturliga färg kommer fram så används den vitpigmenterade hårdvaxoljan 3188 Snö med artikelnummer 37006 eller den svartpigmenterade hårdvaxoljan 5290 Pitch Black med artikelnummer 37007 som grundbehandling på det skadade stället. Slipa den skadade delen trären med slippapper korn 180-240. Därefter görs ytan fri från damm innan behandling påbörjas.

Lägg på den pigmenterade hårdvaxoljan på samma sätt som den ofärgade. Låt torka 24 timmar, i normala klimatförhållanden vid temperaturen ca +18-22° och relativ fuktighet på 40-60%, och se till för god ventilation.

Ovanpå grundbehandlingen läggs sedan hårdvaxolja 3032 ofärgad sidenmatt med artikelnummer 37005 på den svartpigmenterade bänkskivan och 3068 Natural med artikelnummer 37008 på den vitpigmenterade bänkskivan enligt tidigare instruktion. Låt torka 8 – 12 timmar, i normala klimatförhållanden vid temperaturen ca +18-22° och relativ fuktighet på 40-60%, och se till för god ventilation.

Varning! Hårdvaxoljan innehåller oxiderande oljor vilka kan orsaka självantändning av organiskt material. Lägg därför alltid trasor och andra textilier som varit i kontakt med produkten i vatten – omgående efter avslutad användning alternativt blöt med vatten och slä in vattentätt eller elda under kontrollerade former! Osmo hårdvaxolja är i torrt tillstånd helt giftfri och godkänd enligt EN71.3 och DIN 53160.

OM OLYCKAN ÄR FRAMME

Om ytan på din massiva träskiva har skadats eller missfärgats kan du alltid slipa bänkskivan. Det är ju just det som är fördelen med massivträ. Men efter en sådan slipning måste en vaxad skiva behandlas med primer och vax som om den var obehandlad. Det material du behöver hittar du hos din byggmaterialhandlare eller färghandlare.

Slagmärken och repor kan många gånger repareras med varmt vatten, som får träet att svälla och återta sin form. Detta är lättast med trä som behandlats med rå linolja och svårast med en vaxad yta, men det kan alltid vara värt ett försök. Har du slipat ytan, kan du alltid byta från olja till vax eller tvärtom, men ytan måste behandlas som om den var obehandlad. Väljer du olja, behandlar du enligt det schema som beskrivits tidigare. Väljer du vax, följer du fabrikantens anvisningar.

Massiv trä är ett levande material, och därför rör det sig med årstidernas växlingar. Upp till ± 2,5mm i djupled.

SKÄRBRÄDOR

Skärbrädorna är gjorda av en fuktrög spånskiva som är fanerad. Kantlisterna är av ABS-plast för att fukt inte skall tränga in i kanterna. Vid rengöring använd fuktig trasa. Använd vid behov diskmedel. Diska den aldrig i diskmaskin. Torka av skärbrädan efter rengöring. Låt den Ej dropplocka i torkställ. Skärbrädorna är behandlade på samma sätt på båda sidorna. Vänd på den då och då för att få ett jämnt slitage.

BÄNKSKIVA AV GRANIT

Granit är ett naturmaterial som skiftar i utseende från gång till gång. De flesta sorter skiftar dock inte nämnvärt i utseende. När det gäller vissa granitsorter så förekommer det stick (sprickor). Detta är naturligt för vissa sorter och försämrar ej kvaliteten. I alla granitsorter finns det porer (hål) i ytan. I en del graniter finns det mer och i en del knappt alls. Detta försämrar dock ej kvaliteten. Porer är mer vanligt än ovanligt hos graniter. Granit är till skillnad från marmor och kalksten ett mycket tätt material, men man bör ej låta fettfläckar ligga någon längre tid på stenen, då dessa kan tränga ner i skivan. Till skillnad från vatten som förångas kan fettfläckar bli permanenta. En fettfläck måste alltid blötas bort för att gå ur granitskivan. Granitskivorna är impregnerade vid leverans och behöver ingen speciell skötsel utan rengör vid behov med vanligt såpvatten. Blanda natursåpa eller stensåpa med 70-80% vatten i en duschflaska. Dusch bänkskivan med såpvattnet och låt dra i cirka tre minuter och torka bort. På så sätt underhåller man också bänkskivorna från fläckar och smuts. Granitskivorna skall vara så pass insåpade att vatten pärlar sig på ytan. Om granitskivan suger in vatten behövs mer underhåll. För man en grå hinna på ytan som inte går bort med såpvattnet, betyder det att ytan är för fet eller övermåttad. Normalt sett går detta bort med fönsterputs.

BÄNKSKIVA AV KALKSTEN ELLER MARMOR

Marmor och kalksten har karbonatmineral (kalcit) som huvudmineral och båda stensorterna har likartade tekniska egenskaper. Marmor och kalksten är båda känsliga för syror som kan etsa och ge märken i stenen. Syror finns till exempel i sura rengöringsvätskor, vin, ättika, kolsyra, fruktjuicer etc. Sten har en viss absorptionsförmåga. Den bör därför inte utsättas för färgade vätskor som kan tränga ner i stenen. Om man spiller bör detta torkas bort direkt. Vid daglig rengöring räcker det i allmänhet med en fuktig trasa. Vid behov av rengöringsmedel, använd såpa, mildt diskmedel eller de specialmedel som finns för marmor och kalksten.

BÄNKSKIVA AV KOMPOSITSTEN

Det är ett material som till stor del liknar granit, men med en helt tät ytstruktur. Trots att kompositen är värmestålig bör den inte utsättas för värmechocker. Man bör därför vara försiktig med att ställa varma grytor och kastruller direkt på stenen. Att skära direkt på stenen avråds. För den dagliga skötseln används en vanlig disktrasa med lite diskmedel på.

DISKBÄNK I ROSTFRITT STÅL

Diskbänkarna är gjorda av ett material som varken tar åt sig lukt eller smak. Det är inga problem att behålla sin diskbänk fräsch i flera år, om man bara tänker på att skölja och torka av diskbänken efter användning. Låt inte klorhaltiga vätskor stå i diskhon flera timmar, klor kan skada diskbänken. Rostfria ytor bör torkas av efter varje användning. Låt inte vatten eller andra vätskor sjölvorka på ytan. Använd svamp eller disktrasa och vid behov mild såpa/diskmedel och vatten. Fläckar som ej försvinner vid normal avtorkning kan avlägsnas med mjuk borste eller flytande rengöringsmedel för rostfritt stål.

Använd ej rengöringsmedel med slipmedel eller som innehåller klor, jod, fluor eller kemiska lösningar som påverkar rostfritt stål. Använd ej hårda eller vassa föremål, syror, stövlull eller liknande.

Missfärgning av den rostfria ytan kan även uppstå om ämnen med järninnehåll får ligga på den fuktiga ytan. Även vatten i vissa kommuner kan ge upphov till missfärgning. Missfärgningen kommer inte från det rostfria materialet. Matta partier får tillbaka sin lyster om man strör lite krita och gnuggar med mjuk trasa. Efter all rengöring skall diskbänken sköljas med vatten och torkas av. OBS! Det är viktigt att torka och gnugga i diskbänkens längdriktning.

Rengöringstips för spegel

Om du får smuts eller fläckar på spegelytan använd först fönsterputs. Om detta inte hjälper kan du använda ett rakblad eller stålull av typen "Svinto". (OBS! endast stålull EJ Scotch brite eller liknande). Glaset blir inte repat av varken rakblad eller stålull.

Rengöringstips för målade ytor

Rengöres med milda och i hushållet vanligt förekommande rengöringsmedel. Använd ALDRIG skurmedel, stålull eller liknande preparat, som innehåller slipmedel eller medel med ammoniak.

Rengöringstips för lackerade trätor

Fanerade och massiva trätor är mer eller mindre poriga. Var därför sparsam med vatten vid rengöring. Använd lätt fuktad trasa och torka efter med väl urvriden trasa. Lämpliga rengöringsmedel är samma som målade ytor. Använd aldrig thinner för fläckborttagning.

Rengöringstips för laminat- och melaminbelagda ytor

Rengöres med i hushållet förekommande rengöringsmedel i likhet med målade och lackerade ytor. Ämnen som kan förorsaka missfärgningar eller frätskador, (jod, vätesuperoxid, bläck, mineralsyror etc.), skall givetvis undvikas.

Rengöringstips för backar och inredningsdetaljer

Efter rengöring med lämpligt syntetiskt rengöringsmedel, eftertorkas med fuktig trasa för att undvika statisk elektricitet. Kristallolja, aceton och liknande medel får ej användas då dessa medel kan skada plastdetaljer.

Rengöringstips för oljade ytor

Oljade ytor ska inte underhållsbehandlas med olja. Rengöring görs med fuktad trasa, ev med lite mild tvållösning, varefter ytorna torkas väl.

Rengöringstips för profiler och skenor

Torka vid behov av profilerna och fronten med en fuktig trasa. golvskenan dammsugs med jämna mellanrum för bästa möjliga gång.

DOKUMENTATION

SWEDOOR MASSIVDÖRRAR/TAMBURDÖRRAR/
INBROTTSSKYDDANDE DÖRRAR

SWEDOOR INNERDÖRRAR/SPEGELDÖRRAR

SWEDOOR YTTERDÖRRAR

SWEDOOR VARM - OCH KALLFÖRRÅDSDÖRRAR

11:20

Fdu-dokumentation för dörrar producerade av Swedoor

Projektnamn: _____

Bilagor: Produktfakta och underhållsinstruktioner för

Swedoor Massivdörrar/Tamburdörrar/

Inbrottsskyddande dörrar: _____

Swedoor Innerdörrar /spegeldörrar: _____

Swedoor Ytterdörrar: _____

Swedoor Varm- och Kallförrådsdörrar: _____

Miljödeklarationer för

Swedoor Massivdörrar/Tamburdörrar/

Inbrottsskyddande dörrar: _____

Swedoor Innerdörrar /spegeldörrar: _____

Swedoor Ytterdörrar: _____

Swedoor Varm- och Kallförrådsdörrar: _____

Broschyrmaterial som visar

Swedoor Massivdörrar/Tamburdörrar/

Inbrottsskyddande dörrar: _____

Swedoor Innerdörrar /spegeldörrar: _____

Swedoor Ytterdörrar: _____

Swedoor Varm- och Kallförrådsdörrar: _____

Övrigt: _____

_____

_____

Datum: _____

Signatur: _____

11:21

Förvaltning drift & underhåll

Innerdörrar/Spegeldörrar

Produktfakta	Innerdörrar levereras enligt följande specifikationer. Miljövarudeklarationer återfinnes i separat dokument på vår hemsida www.swedoor.se	
Dörrblad	<p>Dörrblad typ Easy, Easy Natur, Easy Effect och Style har distansmaterial av honeycomb (cellformat papper) med ramträ runt om.</p> <p>Dörrblad typ Stable och Compact har massiv fyllning av skivmaterial liknande spånskiva med ramträ runt om. Dörren är målad i över och underkant.</p> <p>Furu spegeldörrar Craft utföres med massiv furu i ramträ och speglar. Målade spegeldörrar Tradition har massivt trä i ramdelarna med ytskikt och speglar i träfibermaterial.</p> <p>Dörblad typ Purity har ram och spegel av träfibermaterial som är belagd med vit folie.</p> <p>Purity Finish har ram och spegel av träfibermaterial som är belagd med trämonstrad folie.</p> <p>Målade dörrblad typ Unique har massivt trä i ramdelarna med ytskikt och speglar i träfibermaterial som därefter målas. Dörren är målad i över och underkant.</p> <p>Fanerade dörrblad typ Unique har massivt träfibermaterial i ramdelarna och speglarna som därefter faneras och klarlackeras.</p> <p>Selection har massiv fyllning av skivmaterial liknande spånskiva med ramträ runt om. Dörren är ytbehandlas i över och underkant.</p> <p>Var uppmärksam på att vissa tejsorter kan skada målade och fanerade ytor.</p>	
Karm	Obehandlad karm och karm med genomsynlig ytbehandling har en träkvalitet utan lagningar och finger-skarv i virkesklass C. Fanerad karm har virkesklass A. Målad karm har virkesklass D. Virkesklass A-D enligt SS 81 73 02 se sid 1:39.	
Typgodkännande	Swedoor brand- och ljudisolerande dörrar är typgodkända av SITAC AB.	
Beslag	Se respektive dörrtyp under avsnitt 1, 2, 3 och 4.	
Garanti	2 års garanti mot fabriktionsfel. Detta förutsätter naturligtvis att Swedoors monterings- och skötselanvisningar följs.	
Målade dörrblad	Färgen är en tvåkomponents halvblank syrahärdande täckfärg, som uppfyller höga krav på fyllighet, repfasthet, nötning och utseende samt har stor motståndskraft mot de flesta hushållskemikalier, fett och lösningsmedel.	
Rengöring/underhåll	Se Skötselanvisningar sid 11:9, 11:10.	
Justering	Gångjärn:	Våra innerdörrar levereras med snap-in gångjärn. Dessa gångjärn kan justeras 2 mm uppåt eller nedåt, med hjälp av en skruv i topp och botten av karmens gångjärnsstolpe.
	Slutblecket:	Kan lätt justeras genom att böja ut justertungan med en skruvmejsel.

11:22

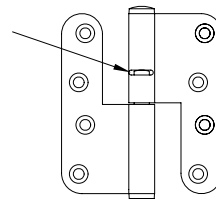

Förvaltning drift & underhåll

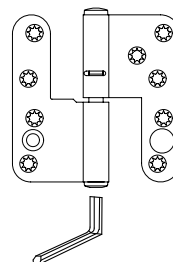
Massivdörrar

Produktfakta	Massivdörrar levereras efter följande specifikationer. Miljövarudeklarationer återfinnes i separat dokument på vår hemsida www.swedoor.se
Dörrblad	Stomme av linspånplattor med kraftigt fururamträ runt om. Säkerhetsdörrar har en kassett av stålplåt runt innanmätet på fyra sidor. Dörrarna är godkända för montage av dörrstängare. Våtrumsdörr typ WD: Fyllning av polystyren och ramen är uppbyggd av polyurethanbaserad miljöplatta. Hela konstruktionen är vattenbeständig. Var uppmärksam på att vissa tejsorter kan skada målade och fanerade ytor.
Ytor	Massivdörrar finnes med alternativa ytor/ytbehandlingar av högtryckslaminat, fanerade lackade och målade ytor. Se mer under avsnitt 8.
Träkarm	Obehandlad karm och karm med genomsynlig ytbehandling har en träkvalitet utan lagningar och fingerskarv i virkesklass C. Fanerad karm har virkesklass A. Målad karm har virkesklass D. Virkesklass A-D enligt SS 81 73 02 se sid 1:39.
Stålkarm	Karm för ytbehandling på arbetsplats levereras elgalvaniserad. Färdigbehandlad stålkarm ytbehandlas med pulverlack eller våtlack.
Beslag	Se respektive dörrtyp under avsnitt 8.
Typgodkännande	Swedoor brand- och ljudisolerande dörrar är typgodkända av SITAC AB.
Garanti	2 års garanti mot fabrikationsfel. Detta förutsätter naturligtvis att Swedoors monterings- och skötselanvisningar följs.
Rengöring/underhåll	Se Skötselanvisningar sid 11:8, 11:9.
Justering	<p>Till ofalsad/underfalsad dörr: Gångjärnen har en horisontell slits i dörrbladsdelen, där man kan företa en enkel höjdjustering: 1) Lyft dörrbladet ca 8 mm (skall ej lyftas av). 2) Placera en eller flera justeringsbrickor typ 249-8,5 in genom slitsen. Se fig. 1. (Gärna insmorda med vaselin eller liknande). 3) Sänk dörren igen, och justeringsbrickan faller på plats i toppen av gångjärnet. Samtliga gångjärn skall justeras samtidigt. Justeringsbrickan finns att köpa i tjocklekarna 1,0 och 1,5 mm. Finns hos bygg- och järnfackhandeln.</p> <p>Till överfalsad dörr samt gångjärn i stålkarmar: Gångjärnet har en insexskruv i underkant karmdel som kan höjas eller sänkas max 2 mm.</p> <p>Justera skruven medsols eller motsols tills önskad höjd på dörrbladet erhållits. Se fig 2. Var noga med att alla gångjärn justerats lika mycket.</p>
Slutbleck:	Efter en tids användning kan tätningslisten ha pressats samman så att dörren känns lite glapp. Detta justeras genom att justertungan i slutblecket böjes ut med en skruvmejsel.
Alternativt slutbleck:	Dörrens täthet kan vid behov justeras i slutblecket. Lossa slutbleckets båda justerskruvar och justera så dörrbladet blir tätt mot karmen. Spänn därefter skruvarna noga.
Lås Säkerhetsdörrar/Tamburdörrar:	Om dörren levereras med 2 låsenheter är det huvudlåset som skall låsas för att säkerhetsklassen ska uppfyllas. Extralåset anses som en extra säkerhet, men påverkar ej säkerhetsklassen. Det är viktigt att dörren hålls på plats i karmen av trycketskolven, och ej av regelkolven eftersom dörren då tappas en del av sina ljudreducerande egenskaper.

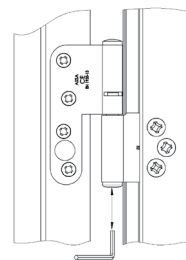
Till ofalsad/underfalsad dörr

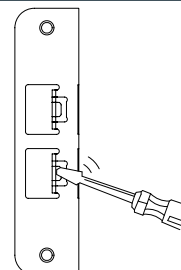
Till överfalsad dörr

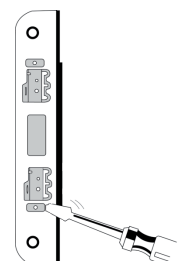
Stålkarmsgångjärn

Slutbleck

Alternativt slutbleck

11:23

Produktfakta Ytterdörrarna levereras enligt följande specifikation. Miljövarudeklarationer återfinnes i separat dokument på vår hemsida www.swedoor.se

Dörrblad **ADVANCELINE:**
Stomme av fiberplattor med heltäckande aluminiumplåtar på båda sidor. Dörrbladstjocklek ca 60 mm.
Målade dörrar: Syrahärdande lackfärg med hög utomhusbeständighet, glansvärde ca 20.

Fanerade dörrar:
Ytbehandling sker med en ej filmbildande träolja som har goda träkonserverande egenskaper och skyddar ytan mot olika slags väderlekspåkänningar.

Cleverline:
Stomme av polystyren cellplast med heltäckande aluminiumplåtar på båda sidor. Dörrbladstjocklek ca 60 mm.
Syrahärdande lackfärg med hög utomhusbeständighet, glansvärde ca 20.

Karm/sidoljus:
105 mm karm. Klarlackad hårdträtröskel i kombination med aluminiumbrygga klarar handikappkraven.

Beslag Se avsnitt 7.

Egenskaper K-värde: <1,0W/m² C för hel dörr och <1,4W/m² C för glasad dörr. Luftgenomgångstal <1,7 m³/m² h.

Garanti 2 års garanti mot fabrikationsfel och 15 års formgaranti på ADVANCE-LINE samt 10 års formgaranti på clever-line. Detta förutsätter att våra underhålls- och skötselanvisningar följes.

Rengöring/ Skötsel Se Skötselanvisningar sid 11:5 och 11:6.

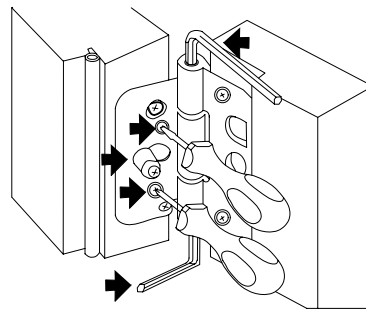
Justering **Gångjärn ADVANCE-LINE:** Justering av dörren i höjddled kan utföras med hjälp av insexnyckel. För att justera dörren i sidled lossas bakkantssäkring och monterings-skruvarna. Dörren kan justeras i sidled med hjälp av gångjärnets sidojusterskruvar. Sist skruvas bakkantssäkringen och monterings-skruvarna fast (se skiss).

Gångjärn clever-line: Finjustering av dörrhöjden utföres på gångjärnet med hjälp av insexnyckel. Var uppmärksam på att båda gångjärnen ska bära lika mycket. Glöm inte att lossa/skruva åt låsskruven före och efter justering. (Se skiss.)

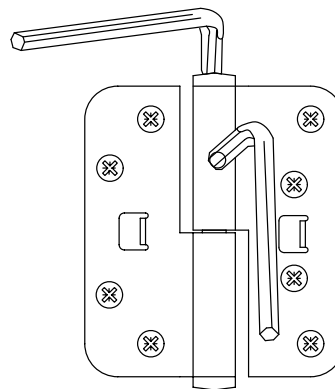
Slutbleck: ADVANCE-LINE Dörrens täthet kan vid behov justeras i slutblecket. Lossa slutbleckets båda justerskruvar och justera så dörrbladet blir tätt mot karmen. Spänn därefter skruvarna noga.

Slutbleck clever-line: Efter en tids användning kan tätnings-listen ha pressats samman så att dörren känns lite glapp. Detta justeras genom att justertungan i slutblecket böjes ut med en skruvmejsel.

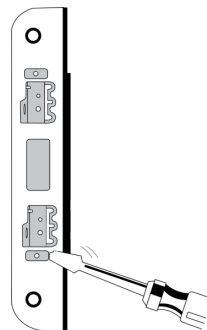
Gångjärn ADVANCELINE

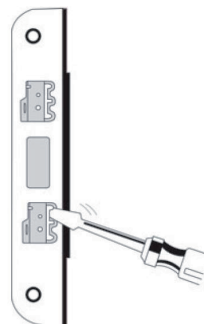
Gångjärn CLEVERLINE

Slutbleck ADVANCE-LINE

Slutbleck clever-line

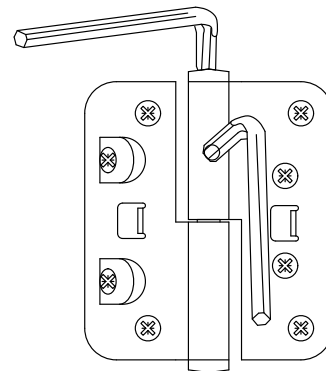

Förvaltning drift & underhåll

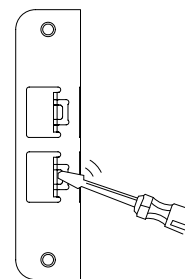
Obehandlad varm- och Kallförrådsdörr

Produktfakta	Ytterdörrarna levereras enligt följande specifikation. Miljövarudeklarationer återfinnes i separat dokument på vår hemsida www.swedoor.se	
Dörrblad	<p>Kallförrådsdörr: Stomme med ramträ av furu samt rockwoldisolering, utsida av obehandlad furupanel samt insida av obehandlad plywood. Dörrbladtjocklek 50 mm.</p> <p>Varmförrådsdörr: Stomme med ramträ av furu samt Isolering av polystyren cellplast med heltäckande aluminiumplåtar på båda sidor, ytan utgörs av på utsidan av spårfräst plywood och insidan med slät plywood. Dörrbladtjocklek 50 mm.</p>	
Karmar/trösklar	<p>Kallförrådsdörr: 105 mm obehandlad furukarm med obehandlad furutröskel.</p> <p>Varmförrådsdörr: 105 mm obehandlad furukarm med värmebehandlad hårdträtröskel.</p>	
Beslag	Se avsnitt 8.	
Garanti	2 års garanti mot fabrikationsfel. Detta förutsätter att våra underhålls- och skötselanvisningar följes.	
Rengöring/ Skötsel	Se Skötselanvisningar sid 11:5 och 11:6.	
Justering	Gångjärn:	Finjustering av dörrhöjden utföres på gångjärnet med hjälp av insexnyckel. Var uppmärksam på att båda gångjärnen ska bära lika mycket. Glöm inte att lossa/skruva åt låsskruven före och efter justering. (Se skiss.)
	Slutbleck:	Dörrens täthet kan vid behov justeras i slutblecket. Detta justeras genom att justertungan i slutblecket böjes ut med en skruvmejsel.

Gångjärn varm- och kallförrådsdörr

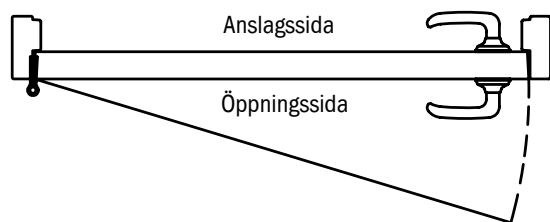

Slutbleck

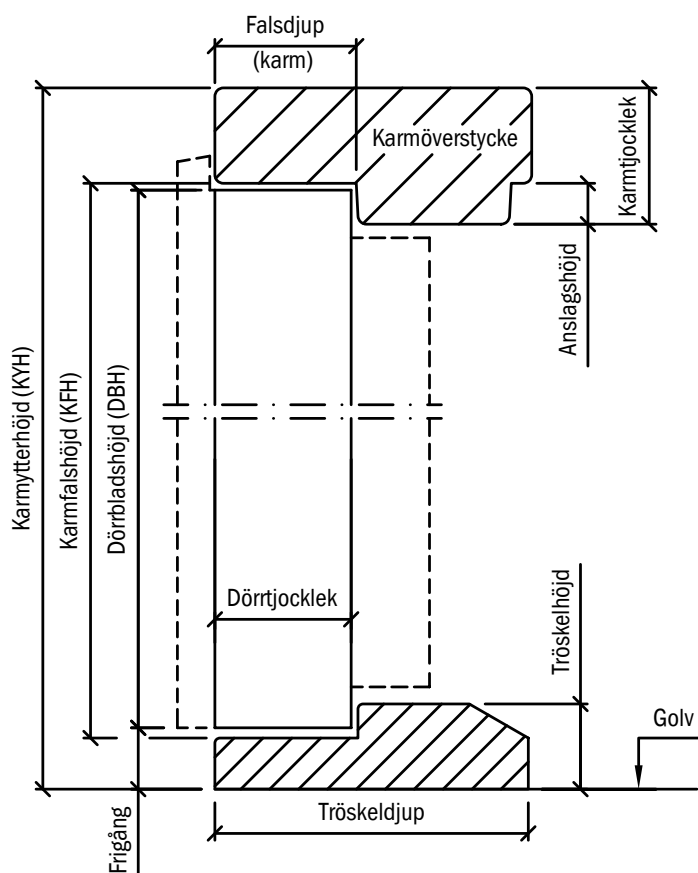
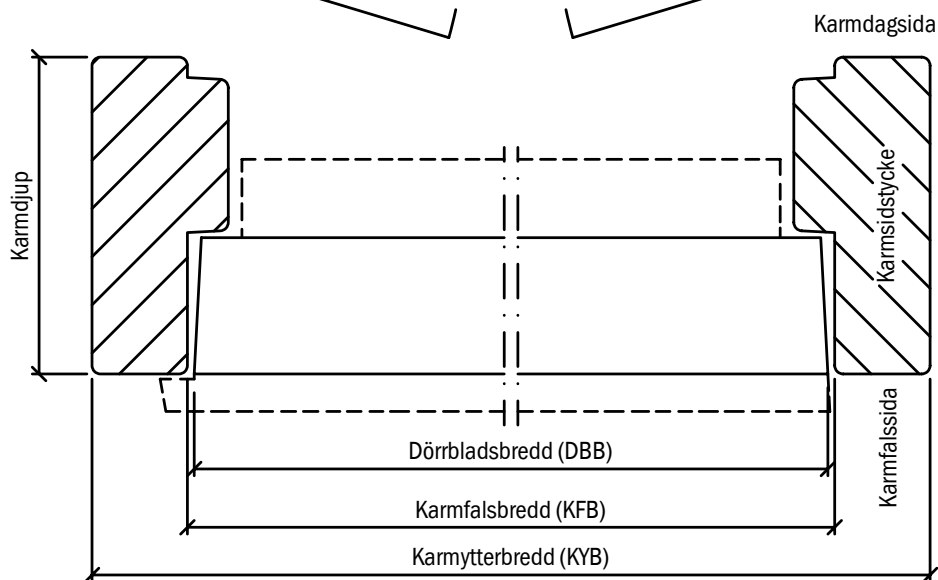
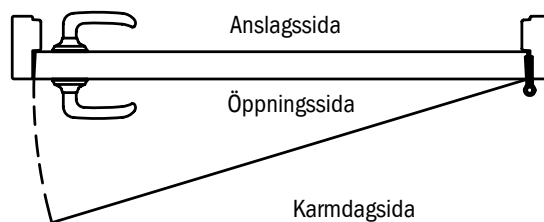

11:25

Vänsterhängd dörr

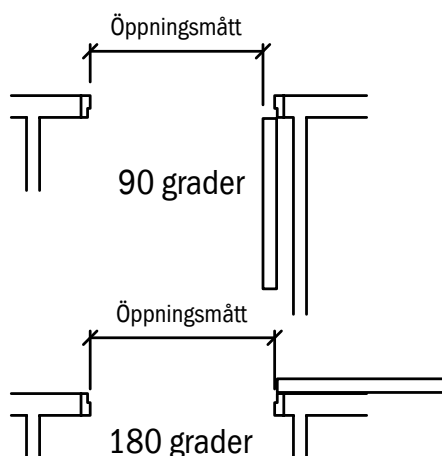
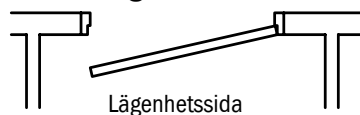
Högerhängd dörr

Utåtgående dörr

Inåtgående dörr

11:2

Leveransmottagning

Kontrollera godset noga så inga fraktskador förekommer och att leveransen innehåller angivet antal kolli.

För reklamation gäller:

- Synliga fraktskador skall noteras på fraktsedeln före påskrift.
- Saknas gods vid leveransmottagningen skall detta noteras på fraktsedeln före påskrift.
- Dold skada som kan härledas till transportskada ska anmälas till transportör senast 7 dagar efter godsmottagande.

Om transportskadan eller det saknade godset föranleder någon åtgärd från Swedoor skall detta också anmälas till Swedoor.

Reklamation

I samband med mottagningskontrollen, och före monteringen påbörjas, måste andra synbara fel reklameras.

Åtgärdande av reklamation får ej påbörjas innan överenskommelse gjorts med Swedoor.

Lagring

Karmarna måste lagras på plats som är torr och väl ventilerad, fuktfri, skyddad från nederbörd och mot kyla, bygg och markfukt. Dörrarna skall förvaras stående eller liggande på väl avvägda underlägg med minst 10 cm fritt utrymme till golv.

Tillse att de fabriksmonterad beslagen inte skadas eller skadar intillstående/-liggande dörrar. Beslag etc. som levereras separat skall förvaras inomhus. Byggfukten skall väsentligen torkas ut innan dörrarna monteras för att förhindra att fuktskador uppstår.

För formförändringar och andra skador orsakade av fukt ansvaras ej.

Se till att interna transporter inte kan skada produkterna eller dess emballage så att målningsskador uppstår.

Övrigt

Observera att vissa typer av tejper kan skada målade och fanerade ytor.

All reklamation sker via er normala kontakt på Swedoor.

Med vårt stora urval av olika ytor har vi möjlighet att tillmötesgå både funktionella och estetiska krav.

Dörrar

För målning på byggplats	Obehandlat eller grundad, träfiber. (Inner- och massivdörrar)	
Täckmålat	Som standard vit (NCS S 0502-Y glans ca. 20-35) Tidigare målningsklass T3-C enl. SS 05 68 12 används. http://www.swedoor.se sök efter Färgkarta. Alternativt andra färger ur NCS-systemet.	
Fanerat	Innerdörrar:	Björk, bok, ek, gabon, koto, mahogny, valnöt, i klarlackat utförande. Alternativt andra fanertyper och ytbehandlingar mot förfrågan. Tidigare målningsklass Ke3-C enl. SS 05 68 12 används.
	Massivdörrar:	Ask, bok, svarvad björk, knivskuren björk, ek, furu, gabon, koto, körsbär, lönn och mahogny, i klarlackat utförande. Alternativt andra fanertyper och ytbehandlingar mot förfrågan. Tidigare målningsklass Ke3-C enl. SS 05 68 12 används.
	Ytterdörrar:	Ek ytbehandlade med en ej filmbildande träolja.
Spegeldörrar	Furu:	Obehandlad, lackerad, vitpigmenterad lackerad, lutbehandlad klarlackerad.
Laminat	Endast massivdörrar: Standard laminat enligt sid 8:30 Laminat standard färgöversikt med NCS-referenser. Alternativt andra kulörer och ytstrukturer mot förfrågan.	

Träkarmar

För målning på byggplats	Obehandlat eller grundad, furukarm utan fingerskarv.	
Täckmålat	Som standard vit (NCS S 0502-Y glans ca. 20-35) Tidigare målningsklass T3-C enl. SS 05 68 12 används. Alternativt andra färger ur NCS-systemet.	
Klarlackat	Furukarm utan fingerskarv. Tidigare målningsklass Ke3-C enl. SS 05 68 12 används.	
Laserat	Spegeldörrkarm:	Furu: Vitpigmenterad lackerad, lutbehandlad klarlackerad.
Fanerat	Innerdörrkarm:	Björk, bok, ek, gabon, koto, mahogny, i klarlackat utförande. Alternativt andra fanertyper och ytbehandlingar mot förfrågan. Tidigare målningsklass Ke3-C enl. SS 05 68 12 används.
	Massivdörrkarm:	Bok, björk, ek, furu, körsbär, lönn och mahogny, i klarlackat utförande. Alternativt andra fanertyper och ytbehandlingar mot förfrågan. Tidigare målningsklass Ke3-C enl. SS 05 68 12 används.
Ytterdörrkarm ädelträ	Ek ytbehandlas med en ej filmbildande träolja.	

Stålkarm/minikarm (För massivdörrar samt Tambur- och säkerhetsdörrar)

För målning på byggplats	Elgalvaniserad.	
Täckmålad	Som standard vit (NCS S 0502-Y glans ca. 85). Alternativt andra färger ur NCS-systemet.	
Rostfri	Stålkarmar kan levereras i rostfritt stål, mot förfrågan.	

Före installation

Lagring skall ske på torr och väl ventilerad uppställningsplats. Tillse att det inte bildas kondens i emballaget.

Dörren skall helst förvaras stående, eller liggande på ett sådant sätt att beslagen inte skadar dörren.

Före montering

Kontrollera att karmen är oskadd och rätt utförd före montering. Karmen är normalt förborrad för montering med träskruv.

Vid montering med karmskruv kräver de flesta fabrikat att hålen genomborras med ett 14 mm:s borr. Iakttag försiktighet så att inte karmens yta skadas vid borrning och montering av karmskruv.

Som vägledning vid val av material för rengöring och reparation av dörrsnickerier lämnar vi här en kortfattad beskrivning av den ytbehandling som våra produkter genomgår före leverans. Ni finner här vidare uppgifter om rengöringsmedel samt färger och annat ytbehandlingsmaterial som vi rekommenderar.

Fanerade produkter

Ytbehandling sker med en ej filmbildande träolja, som har goda träkonserverande egenskaper och skyddar ytan mot olika slags väderlekspåkänningar.

Rengöring: Använd allmänt förekommande rengöringsmedel, förslagsvis vanligt diskmedel. Vid mögelangrepp används rengöringsmedel som tar bort mögelsporer. Använd inte medel som kan repa eller lösa upp ytan. Undvik därför lösningsmedel, skurpulver, stålull etc. Fukta ytan nedifrån och upp men rengör uppifrån och ned, annars finns risk för att ränder uppstår. Eftertorka. Vid behov kan dörren även slipas lätt med fint sandpapper. Slipdammet borstas och torkas bort.

Underhåll: Utförs vid behov, oftast några gånger om året. Efter rengöring påföres träolja (ej filmbildande) avsedd för utomhusbruk med viss sparsamhet men dock så pass mycket att ytan blir mättad.

Täckmålade produkter

Produkterna är målade med utomhusbeständiga färger som uppfyller höga krav på fyllighet, repfasthet, nötning och utseende samt har hög beständighet mot de flesta hushållskemikalier, fett och lösningsmedel.

Rengöring: Använd allmänt förekommande rengöringsmedel (ej alkaliska), förslagsvis diskmedel. Vid mögelangrepp används rengöringsmedel som tar bort mögelsporer. Använd inte medel som kan repa eller lösa upp ytan. Undvik därför lösningsmedel, skurpulver, stålull etc. Fukta ytan nedifrån och upp men rengör uppifrån och ned, annars finns risk för att ränder uppstår. Eftertorka.

Underhåll: Som regel krävs enbart rengöring om ej skador uppstår eller förslitning varit onormal. För att bibehålla produktens lyster rekommenderas dock årligen en behandling med något i handeln förekommande bilvax. Detta underlättar även rengöring

Kvistguling: I virke till målade karmar förekommer kvistar. Beroende på träets egenskaper och miljön som karmen är monterad i så ingår det i virkets naturliga åldrande att kvistarna med tiden kan urskiljas genom ytbehandlingen. Bättring av kvistguling se rubrik "Bättring"

Bättring: Mindre skador penselbättras lämpligen med någon alkyd- eller akrylatfärg för utomhusbruk i lämplig kulör och glans. Större skador kräver som regel spackling, slipning och total ommålning. Testa lämpligen först på ett mindre parti på t.ex. dörrens bakkant för att säkerställa att den tänkta produkten är förenlig med den ursprungliga ytbehandlingen.

Grundmålade produkter

Slipa lätt med fint sandpapper. Borsta och torka bort slipdammet. Måla därefter förslagsvis med halvblank alkydfärg för utomhusbruk.

Laserade produkter

Produkterna är behandlade med utomhusbeständiga lasyrer som uppfyller höga krav på fyllighet, repfasthet, nötning och utseende samt har hög beständighet mot de flesta hushållskemikalier, fett och lösningsmedel.

Rengöring:	Använd allmänt förekommande rengöringsmedel, dock ej alkaliskt, förslagsvis vanligt diskmedel. Använd inte medel som kan repa eller lösa upp ytan. Undvik därför lösningsmedel, skurpulver, stålull etc. Eftertorka.
Underhåll:	Som regel krävs enbart enkel rengöring om ej skador uppstått eller förslitningen varit onormal.
Bättring:	Får som regel utföras genom omlasering. Använd alkydlasyr för utomhusbruk.

Tröskel

Ytbehandlad med träolja som har god rötskyddande effekt.

Rengöring:	Damma eller torka av med lätt fuktad trasa.
Underhåll:	Som regel krävs enbart enkel rengöring om ej skador uppstått eller förslitning varit onormal. Vid behov kan tröskeln även slipas lätt med fint sandpapper. Slipdammet borstas och torkas bort. Därefter påförs träolja (ej filmbildande) avsedd för utomhusbruk med viss sparsamhet men dock så pass att ytan blir mättad.

Obehandlade produkter

Varmförrådsdörrar och Kallförrådsdörrar enligt sid 7:12 och 7:13 levereras obehandlade.

Ytbehandling:	Dörrar och karmar ska omgående efter montering ytbehandlas. Förrådsdörren målas med en täckande olje- eller vattenbaserad färg för utomhusbruk i valfri kulör. Undvik klarlack eftersom det ger dåligt rötskydd och kan förosaka sprickbildning i träytan. Trösklen till kallförrådsdörren levereras i obehandlad furu. Var noga med att olja in tröskeln med djupinträngande träolja.
Underhåll:	Förrådsdörren ska målas ca vart annat år, eller som minimum innan vatten och sol bryter ner ytan. Olja trösklen på nytt så fort den upplevs torr, detta för att undvika röta i trösklen.

Som vägledning vid val av material för rengöring och reparation av dörrsnickerier, lämnar vi här en kortfattad beskrivning av den ytbehandling våra produkter genomgår före leverans. Ni finner här vidare uppgifter om rengöringsmedel samt färger och annat ytbehandlingsmaterial som vi rekommenderar.

Täckmålade produkter

Produkterna är målade med lacker för inomhusbruk med halvmatt glans, som uppfyller höga krav på fyllighet, repfasthet, nötning och utseende samt har hög hårdighet mot de flesta hushållskemikalier, fett och lösningsmedel.

Rengöring:	Använd allmänt förekommande rengöringsmedel. dock ej alkalisk. Förslagsvis vanligt diskmedel. Använd inte medel som kan repa eller lösa upp ytan. Undvik därför lösningsmedel, skurpulver, stålull etc. Fukta ytan nedifrån och upp men rengör uppifrån och ned. Annars finns risk för att ränder uppstår. Eftertorka
Underhåll:	Som regel krävs enbart rengöring om ej skador uppstått eller förslitningen varit onormal.
Bättring:	Mindre skador penselbättras. Fråga i er färghandel efter produkt lämpad för inomhussnickerier. Större skador kräver som regel spackling och total ommålning. Testa lämpligen först på ett mindre parti på t.ex. dörrrens bakkant för att säkerställa att den tänkta produkten är förenlig med den ursprungliga ytbehandlingen. Beakta att karm och dörrblad kan ha olika ytbehandling.

Fanerade klarlackerade produkter

Fanerade produkter är ytbehandlade med klarlack som ger god fyllighet, repfasthet och ytfinish samt god hårdighet mot de flesta hushållskemikalie.

Rengöring:	Använd allmänt förekommande rengöringsmedel. Förslagsvis vanligt diskmedel. Doppa en svamp eller trasa i lösningen och vrid ur väl. Rengör uppifrån och ned. Eftertorka. Avänd ej överskott av vatten och inte medel som kan repa eller lösa upp lacken. Undvik därför lösningsmedel, skurpulver, stålull etc.
Underhåll:	Som regel krävs enbart rengöring om ej skador uppstått eller förslitningen varit onormal. Produkter som används för möbelunderhåll t.ex. möbelvax och vaxpolish kan användas men krävs normalt inte.
Kvistgulning:	I virke till målade karmar förekommer kvistar. Beroende på träets egenskaper och miljön som karmen är monterad i så ingår det i virkets naturliga åldrande att kvistarna med tiden kan urskiljas genom ytbehandlingen. Bättring av kvistgulning se rubrik "Bättring".
Bättring:	Mindre skador penselbättras med klarlack i lämplig ton och glans. Större skador kräver nerslipning och total omlackering. Testa lämpligen först på ett mindre parti på t.ex. dörrrens bakkant för att säkerställa att den tänkta produkten är förenlig med den ursprungliga ytbehandlingen. Beakta att karm och dörrblad kan ha olika ytbehandling.

Skötselanvisning

Massiv-, Tambur- och Inbrottsskyddande dörrar (Del 1)

Som vägledning vid val av material för rengöring och reparation av dörrsnickerier, lämnar vi här en kortfattad beskrivning av den ytbehandling våra produkter genomgår före leverans. Ni finner här vidare uppgifter om rengöringsmedel samt färger och annat ytbehandlingsmaterial som vi rekommenderar.

Täckmålade dörrblad

Färgen är en tvåkomponents halvblank, syrahärdande täckfärg (hårdlacksfärg) som uppfyller höga krav på fyllighet, repfasthet, nötning och utseende samt har hög hårdighet mot de flesta hushållskemikalier, fett och lösningsmedel.

Rengöring:	Använd allmänt förekommande rengöringsmedel, förslagsvis vanligt diskmedel. Använd inte medel som kan repa eller lösa upp ytan. Undvik därför lösningsmedel, skurpulver, stålull etc. Fukta ytan nedifrån och upp men rengör uppifrån och ned. Annars finns risk för att ränder uppstår. Eftertorka.
Underhåll:	Som regel krävs enbart rengöring om ej skador uppstått eller förslitningen varit onormal.
Bättring:	Mindre skador penselbättras. Fråga i er färghandel efter produkt lämpad för inomhussnickerier. Större skador kräver som regel spackling och total ommålning. Testa lämpligen först på ett mindre parti på t.ex. dörrens bakkant för att säkerställa att den tänkta produkten är förenlig med den ursprungliga ytbehandlingen. Beakta att karm och dörrblad kan ha olika ytbehandling.

Fanerade dörrblad

Fanerade dörrblad är lackerade med en halvmatt UV-härdande klarlack (hårdlack) som ger god fyllighet, repfasthet och ytfinish samt god hårdighet mot de flesta hushållskemikalier.

Rengöring:	Använd allmänt förekommande rengöringsmedel, förslagsvis vanligt diskmedel. Doppa en svamp eller trasa i lösningen och vrid ur väl. Rengör uppifrån och ned. Eftertorka. Använd ej överskott av vatten och inte medel som kan repa eller lösa upp lacken. Undvik därför lösningsmedel, skurpulver, stålull etc.
Underhåll:	Som regel krävs enbart rengöring om skador ej uppstått eller förslitningen varit onormal. Produkter som används för möbelunderhåll t.ex. möbelvax och vaxpolish kan användas men krävs normalt inte.
Bättring:	Mindre skador penselbättras med klarlack i lämplig ton och glans. Större skador kräver nerslipning och total omlackering. Testa lämpligen först på ett mindre parti på t.ex. dörrens bakkant för att säkerställa att den tänkta produkten är förenlig med den ursprungliga ytbehandlingen. Beakta att karm och dörrblad kan ha olika ytbehandling.

Laminatbelagda dörrblad samt våtrumsdörr

Ytan har god resistens mot de flesta kemikalier, fett och lösningsmedel. Den är nötningståligen men kan repas av vassa föremål.

Rengöring:	Vatten med såpa, tvål eller vanligt syntetiskt rengöringsmedel löser de flesta smutsfläckar. Speciellt svår nedsmutsning fordrar behandling med koncentrerat rengöringsmedel, T-sprit eller lacknafta. Använd aldrig stålull eller liknande. Undvik rengöring med skurmedel. Nitrocellulosaförtunning får heller inte användas. OBS! Vid användande av petroleumbaserade lösningsmedel får dessa ej komma i kontakt med tätningsticker, då listens egenskaper kan försämrats.
Underhåll:	Enbart rengöring.
Bättring:	Mindre skador, repor etc., kan med gott resultat lagas med lagningsmassa speciellt framtagen för laminatytor.

Skötselanvisning

Massiv-, Tambur- och Inbrottsskyddande dörrar (Del 2)

Täckmålade träkarmar

Ytbehandling utföres med en miljövänlig vattenburen täckfärg som väl uppfyller högt ställda krav för målade karm.

Rengöring:	Använd allmänt förekommande rengöringsmedel, dock ej alkaliskt, förslagsvis vanligt diskmedel. Använd inte medel som kan repa eller lösa upp ytan. Undvik därför lösningsmedel, skurpulver, stålullec. Eftertorka.
Underhåll:	Som regel krävs enbart rengöring om ej skador uppstått eller förslitningen varit onormal.
Kvistgulning:	I virke till målade karmar förekommer kvistar. Beroende på träets egenskaper och miljön som karmen är monterad i så ingår det i virkets naturliga åldrande att kvistarna med tiden kan urskiljas genom ytbehandling. Bättring av kvistgulning se rubrik "Bättring".
Bättring:	Mindre skador penselbättras. Fråga i er färghandel efter produkt lämpad för inomhussnickerier. Större skador kräver som regel spackling och total ommålning. Testa lämpligen först på ett mindre parti på t.ex. dörrens bakkant för att säkerställa att den tänkta produkten är förenlig med den ursprungliga ytbehandlingen. Beakta att karm och dörrblad kan ha olika ytbehandling.

Klarlackade träkarmar /Fanerade träkarmar

Ytbehandling utföres med en miljövänlig vattenburen klarlack som väl uppfyller högt ställda krav för klarlackad karm.

Rengöring:	Använd allmänt förekommande rengöringsmedel, dock ej alkaliskt, förslagsvis vanligt diskmedel. Använd inte medel som kan repa eller lösa upp ytan. Undvik därför lösningsmedel, skurpulver, stålull etc. Eftertorka.
Underhåll:	Som regel krävs enbart rengöring om ej skador uppstått eller förslitningen varit onormal.
Bättring:	Mindre skador penselbättras med klarlack i lämplig ton och glans. Större skador kräver nerslipning och total omlackering. Testa lämpligen först på ett mindre parti på t.ex. dörrens bakkant för att säkerställa att den tänkta produkten är förenlig med den ursprungliga ytbehandlingen. Beakta att karm och dörrblad kan ha olika ytbehandling.

Täckmålade stål- och minikarmar

Samt natureloxerad och målade aluminiumkarm (till våtrumsdörr)

Ytbehandling utföres med en miljövänlig pulverlack som väl uppfyller högt ställda krav för målade karm.

Rengöring:	Använd allmänt förekommande rengöringsmedel, dock ej alkaliskt, förslagsvis vanligt diskmedel. Använd inte medel som kan repa eller lösa upp ytan. Undvik därför lösningsmedel, skurpulver, stålullec. Eftertorka.
Underhåll:	Som regel krävs enbart rengöring om ej skador uppstått eller förslitningen varit onormal.
Bättring:	Skador penselbättras lämpligen med alkydbaserad bättringsfärg eller motsvarande. Testa lämpligen först på ett mindre synligt parti för att säkerställa att den tänkta produkten är förenlig med den ursprungliga ytbehandlingen.
Beslag:	Samtliga gångjärnsskruvar i karmen skall efterdragas vid behov.

11:9

Här är det i första hand tal om dörrar i naturträ. Det kan därför förekomma mindre avvikelser i färg och patina. Det beror bl.a. på vilken yta det är tal om.

De olika ytbehandlingarna gör också att behovet av underhåll varierar:

Ytbehandling

Klarlackerad:	Dörrar i klarlack, lutbehandling/lack, vitpigmentering/lack har alla en mycket tacksam yta. Dörrarna kräver ingen efterbehandling, är vatten- och smutsavvisande många år framöver och i stort sett underhållsfria.
TIPS:	Med jämna mellanrum kan man fräscha upp dörren med möbelpolish. Det gör att den bättre står emot smuts och fettfläckar.
Obehandlad:	En obehandlad dörr är alltid mottaglig för smuts och damm. Det är möjligt att efterbehandla dörren med lack eller lutbehandling. I så fall är det viktigt att ge båda sidorna samma behandling.
TIPS:	Obehandlat: Skulle det med tiden uppstå tryckmärken och repor, läggs en fuktig trasa på området. Trasan värms därefter försiktigt med ett varmt strykjärn, så att träet "reser" sig.
Rengöring:	Oavsett yta skall dörren vid behov torkas av med en fuktig trasa, urvriden i såpvatten eller ett mildt rengöringsmedel. Eftertorka dörren med en väl urvriden trasa.

Täckmålade produkter

Produkterna är målade med lacker för inomhusbruk med halvmatt glans, som uppfyller höga krav på fyllighet, repfasthet, nötning och utseende samt har hög hållbarhet mot de flesta hushållskemikalier, fett och lösningsmedel.

Rengöring:	Använd allmänt förekommande rengöringsmedel, dock ej alkalisk. Förslagsvis vanligt diskmedel. Använd inte medel som kan repa eller lösa upp ytan. Undvik därför lösningsmedel, skurpulver, stålull etc. Fukta ytan nedifrån och upp men rengör uppifrån och ned. Annars finns risk för att ränder uppstår. Eftertorka
Underhåll:	Som regel krävs enbart rengöring om ej skador uppstått eller förslitningen varit onormal.
Kvistgulning:	I virke till målade karmar förekommer kvistar. Beroende på träets egenskaper och miljön som karmen är monterad i så ingår det i verkets naturliga åldrande att kvistarna med tiden kan urskiljas genom ytbehandling. Bättring av kvistgulning se rubrik "Bättring".
Bättring:	Mindre skador penselbättras. Fråga i er färghandel efter produkt lämpad för inomhussnickier. Större skador kräver som regel spackling och total ommålning. Testa lämpligen först på ett mindre parti på t.ex. dörrens bakkant för att säkerställa att den tänkta produkten är förenlig med den ursprungliga ytbehandlingen. Beakta att karm och dörrblad kan ha olika ytbehandling.

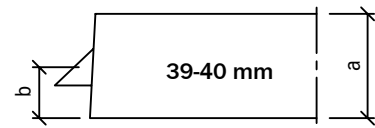
a- och b-mått (Del 1)

Dörrtyp	Sida	a-mått	b-mått	Detalj
Innedörr Easy	1:2	40	20	1
Innedörr Easy Natur	1:2	40	20	1
Innedörr Easy Effekt	1:2	40	20	1
Innedörr Stable	1:4	40	20	1
Innedörrar brandklass EI30	1:6	40	20	1
Lätta våtrumsdörrar	1:7	40	20	1
Formpressad dörr Style	2:2	40	20	1
Formpressad dörr Compact	2:4	40	20	1
Spegeldörr Craft	3:2	40	20	1
Spegeldörr Tradition	3:4	40	20	1
Spegeldörr Tradition EI30	3:6	40	20	1
Spegeldörr Craft EI30	3:6	56	20	2
Spegeldörr Tradition EI30 / R'w 30dB	3:7	40	20	1
Spegeldörr Craft EI30 / R'w 30dB	3:7	56	20	2
Spegeldörr Craft EI30 / R'w 35dB	3:8	56	20	2
Spegeldörr Unique	3:9	40	20	1
Spegeldörr Purity	3:11	40	20	1
Spegeldörr Purity Finish Selection	3:11	40	20	1
Tamburdörrar EI30/ R'w 35dB Klass 1	4:2	40	20	2
Tamburdörrar EI30/ R'w 40dB Klass 1	6:2	61-62	19	3
Tamburdörrar EI30/ R'w 40dB Klass 1	6:3	61-62	34	4
Tamburdörrar EI60/ R'w 35dB Klass 1	6:4	61-62	19	3
Tamburdörrar EI60/ R'w 40dB Klass 1	6:5	61-62	34	4
Tamburdörrar EI30/ R'w 35dB Klass 2 ENV	6:6	72-73*	25	3
Tamburdörrar EI30/ R'w 40dB Klass 2 ENV	6:7	72-73*	40	4
Tamburdörrar EI60/ R'w 35dB Klass 2 ENV	6:8	72-73*	25	3
Tamburdörrar EI60/ R'w 40dB Klass 2 ENV	6:9	72-73*	40	4
Säkerhetsdörrar EI30/ R'w 35dB Klass 2	6:10	73-74*	40	4**
Säkerhetsdörrar EI30/ R'w 40dB Klass 2	6:11	73-74*	40	4
Säkerhetsdörrar EI60/ R'w 35dB Klass 2	6:12	73-74*	40	4**
Säkerhetsdörrar EI60/ R'w 40dB Klass 2	6:13	73-74*	40	4
Säkerhetsdörrar EI30/ R'w 35dB Klass 3 ENV	6:14	73-74*	40	4**
Säkerhetsdörrar EI30/ R'w 40dB Klass 3 ENV	6:15	73-74*	40	4
Säkerhetsdörrar EI60/ R'w 35dB Klass 3 ENV	6:16	73-74*	40	4
Säkerhetsdörrar EI60/ R'w 40dB Klass 3 ENV	6:17	73-74*	40	4
Ytterdörrar ADVANCE-LINE målad	7:2	60	23	5
Ytterdörrar ADVANCE-LINE fanerad	7:2	63-66	23	5
Ytterdörr clever-line	7:7	60	23	5
Ytterdörr Silence 40db	7:9	79	23	5
Loftgångsdörr 35dB	7:11	73	23	5
Varmförräddsdörr / Soprumsdörr målad	7:12	60	23	5
Varmförräddsdörr Trysil och Sälen	7:13	51	28	1
Kallförräddsdörrar I30 och I40	7:14	47	28	1

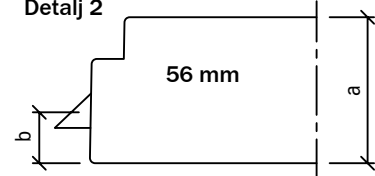
* Mått inkl. långskylt (11 mm)

** Laminatdörr kan förekomma med profil 3, b-mått 25 mm.

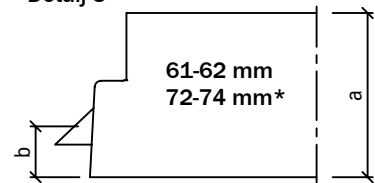
Detalj 1

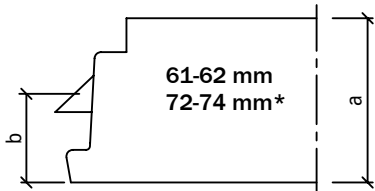
Detalj 2

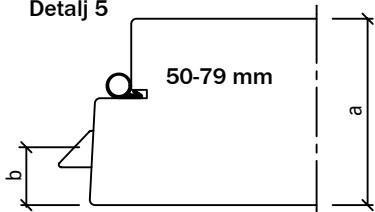
Detalj 3

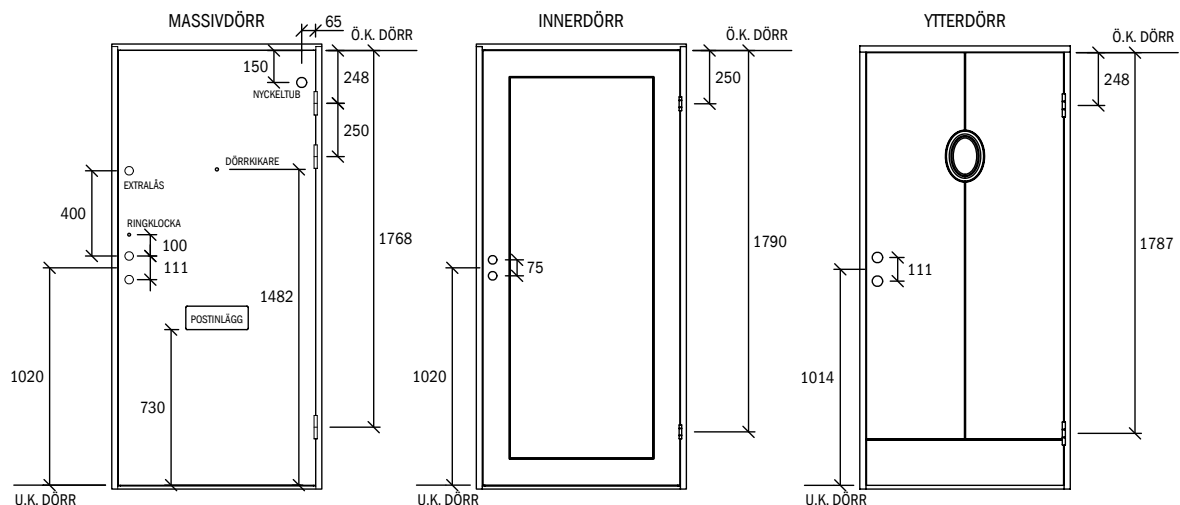
Detalj 4

Detalj 5

Standard beslagsplacering vid M21

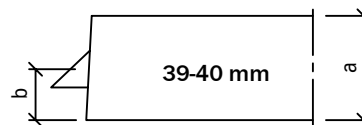
11:11

a- och b-mått (Del 2)

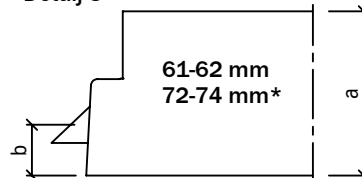
Dörrtyp	Sida	a-mått	b-mått	Detalj
Massivdörrar	8:2	39-40	19	1
Massivdörrar EI30 och E30	8:3	39-40	19	1
Massivdörrar EI30 och E30/ R'w 25dB	8:4	39-40	19	1
Massivdörrar EI30 och E30/ R'w 30dB	8:5	39-40	19	1
Massivdörrar EI30/ R'w 35dB	8:6	39-40	19	1
Massivdörrar EI30 och E30/ R'w 35dB	8:7	61-62	19	3
Massivdörrar EI30/ R'w 40dB	8:8	61-62	34 ***	4
Massivdörrar EI60 och E60	8:9	61-62	19	3
Massivdörrar EI60/ R'w 35dB	8:10	61-62	19	3
Massivdörrar EI60/ R'w 40dB	8:11	61-62	34	4
Klimatdörr EI30/ R'w 35dB	8:12	62-63	19	3
Massivdörr ljudreduktion Rw 47dB	8:13	87	34	4
Klämfria dörrar	8:14	39-40	19	1
Klämfria dörrar EI30 och E30	8:15	39-40	19	1
Pendeldörrar	8:16	40	19	1
Våtrumsdörrar WD	8:17	40	19	1
Dörrar med blyinlägg	8:19	40	19	1

*** 31 mm vid pardörr

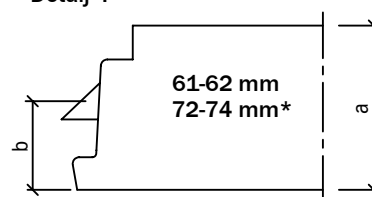
Detalj 1

Detalj 3

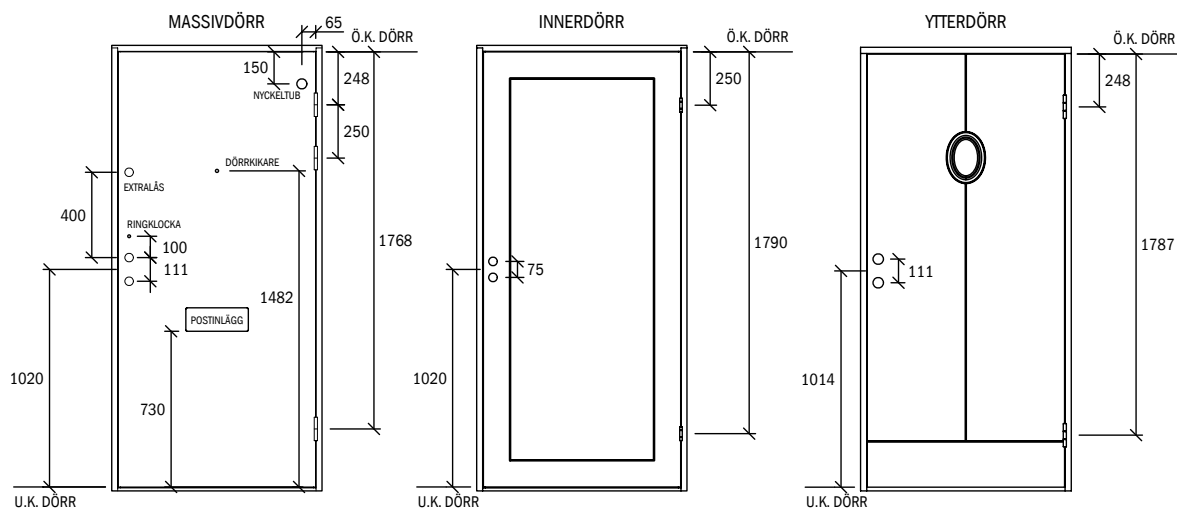

Detalj 4

11:12

Standard beslagsplacering vid M21

Gammal standard

Innerdörrar

Historik

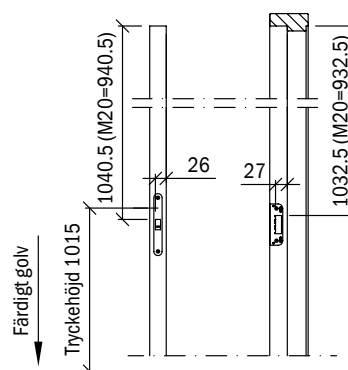
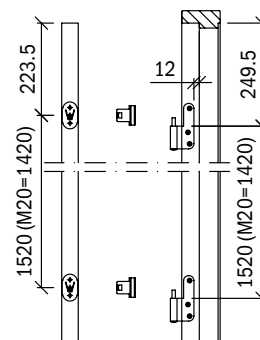
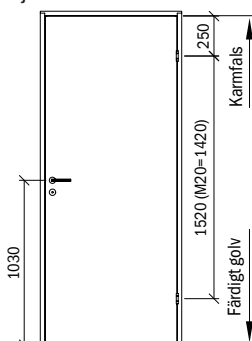
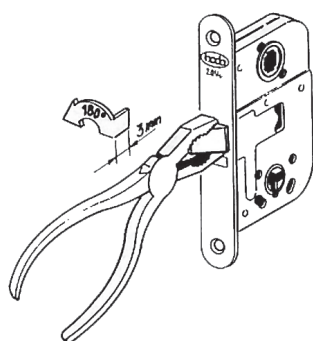
Fram till 1962 var standarden på innerdörrar olika beroende på leverantör.
1962- 1972 producerades i Sverige det vi nu kallar Gammal standard.
1972 fick vi den standard på innerdörrar som levereras idag.

Mått

Dörrar i gammal standard är 25 mm lägre än dagens standard, men breddmåten och tjockleken är samma som dagens (se tabell nedan).

Beslagning

Dörrarna i gammal standard hade tappgångjärn och inte som dagens snap-in gångjärn. Därför har vi utvecklat ett mellangångjärn som gör att vi på gammal standard dörrar nu kan leverera snap-in gångjärn som med hjälp av mellangångjärnet kan monteras på den befintliga karmen i gammal standard. Detta gör att den dörr vi levererar kan monteras både som vänster- och högerhängd. Detta förändras genom att vrida kolven på låset, se detalj.

Modul	Karmyttermått		Öppningsmått		Dörrbladsmått		Dörr-tjocklek
	Bredd	Höjd	V/90	V/180	Bredd	Höjd	
7x21	690	2065	568	606	625	2015	40
8x21	790	2065	668	706	725	2015	40
9x21	890	2065	768	806	825	2015	40
10x21	990	2065	868	906	925	2015	40
13x21	1290	2065	1130	1206	825+398	2015	40
15x21	1490	2065	1330	1406	825+598	2015	40

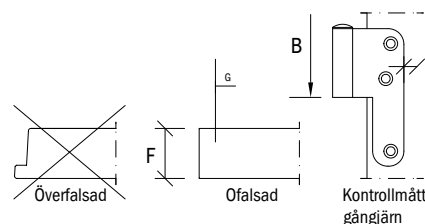
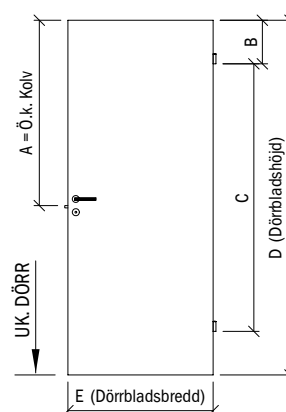
Höjd modul 20 = dörrbladshöjd 1915 mm.

Checklista för dörr i gammal standard

- Kontrollera om dörrbladet är ofalsat eller överfalsat. Har dörrbladet överfalsat kant är dörrbladsbyte ej möjligt.
- Kontrollera enligt tabell till höger.
- Är dörren vänster- eller högerhängd?
Stå vänd mot dörren på den sida där gångjärnen syns. Sitter gångjärnen till höger så är dörren högerhängd. Sitter de till vänster så är dörren följdaktligen vänsterhängd. Om du ändå känner dig osäker på dörrmått eller har några frågor:
Fyll i checklistan och ta med den till butiken så hjälper personalen dig tillrätta.

Mätlinjal finns hos våra återförsäljare.

MÅTT	SKALL VARA		MIN DÖRR ÄR
	M20	M21	
A	940,5	1040,5	
B	248	248	
C	1420	1520	
D	1915	2015	
E	625, 725 OSV.	625, 725 OSV.	
F	38-40	38-40	
G	10,5	10,5	

11:13

I nedanstående tabell har fordringarna i virkesklasserna A-D för karmar och ramar sammanställts.

	Klass A	Klass B	Klass C	Klass D
Blånad	Nej	Nej	Nej	Ja
Sprickor	Nej	Max 0,3x300 mm	Max 1,0 mm	Max 1,5 mm
Märgränder	Nej	Ej markerade	Ej markerade	Ja
Tjurved	Nej	Nej	Ej markerade	Ja
Kärnvedsränder	Nej	Nej	Ej markerade	Ja
Hartsig och fet ved	Nej	Ja	Ja	Ja
Propp och lagning	Nej	Nej	Ja	Ja
Dubbelpropp	Nej	Nej	Ja, vid karmdim. > 100 mm	Ja
Fingerskarv	Nej	Nej	Max 1 st./m	Max 2 st./m
Kvist <7 mm	Max 2 st./m	1) Max 4 st./m	Obegränsat	Obegränsat
Kvist <20 mm	Nej	1) Max 4 st./m	Max 6 st./m	Max 6 st./m
Kvist <25 mm eller 1/4 av dim.	Nej	Nej	Max 6 st./m	Max 6 st./m
Kvist <25 mm eller 1/3 av dim.	Nej	Nej	Nej	Max 6 st./m

1) Kvistar under 20 mm tillåts till ett antal av fyra/m. Två av dem får vara torrkvistar om de är under 7 mm.

Kvalitetsbestämmelser

Enligt SS 81 73 03

Innerdörrar

Egenskaper	Klass B Ouppvärmt	Klass C Liksidigt 1) Klimat	Klass D Liksidigt 1) Klimat	Klass E Liksidigt 1) Klimat	Klass F Oliksidigt 2) Klimat
Stängningskraft, N	--	20	20	20	20
Lufttäthet	--	--	--	--	--
m ³ /h och m ² /Pa	--	--	--	--	1,7 / 50
Värmemotstånd	--	--	--	--	--
K-värde, W/m ² oC	--	--	--	--	2,0 3)
Hård stöt	--	--	--	--	--
fallhöjd, mm 4)	750	750	2000	3000	2000
Tung stöt	--	--	--	--	--
fallhöjd, mm 4)	200	200 / (400 6))	400	800	400
Vertikallast, kN	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8
Planhet, mm 5)	8	4	4	4	4
Rätvinklighet, mm 5)	1,5	1,5	1,5	1,5	1,5
Ytjämnhet 5)	--	--	--	--	--
mm /50 mm	--	0,15	0,15	0,15	0,15
mm /200 mm	--	1,5	1,5	1,5	1,5

- 1) Med liksidigt klimat avses här lufttemperatur över 18o på båda sidor om dörren.
2) Med oliksidigt klimat avses här lufttemperaturen 0-10o på ena sidan och över 18o på andra sidan dörren.
3) Angivet värde oglasad del. För glasad del se SBN.
4) Gäller ej för glasad del.
5) Gäller även vid slutbesiktning
6) Vid höga krav på mekanisk stabilitet gäller 400 mm.

Exempel på användning

Klass	Innerdörr	Exempel på användningsområden
B	Mellan ouppvärmade utrymmen.	Kallförråd, källare, vind, fritidshus.
C	Mellan utrymmen med liksidigt klimat 1).	Bostäder, kontor, källare 3), soprum 3).
D	Mellan utrymmen med liksidigt klimat 1), höga fordringar på slaghållfasthet samt särskilda tilläggsfordringar.	Lägenhetsentrédörrar
E	Mellan utrymmen med liksidigt klimat 1), samt extra höga fordringar på slaghållfasthet.	Skolor, sjukhus, kontor.
F	Mellan utrymmen med oliksidigt klimat 2), höga fordringar på slaghållfasthet samt särskilda tilläggsfordringar.	Lägenhetsentrédörr mot väderskyddat men ouppvärmat utrymme, dörr från trapphus mot vind / källare.

- 1) Med liksidigt klimat avses här lufttemperatur över 18o på båda sidor om dörren.
2) Med oliksidigt klimat avses här lufttemperaturen 0-10o på ena sidan och över 18o på andra sidan dörren
3) Vid höga krav på mekanisk stabilitet för dörrar till källare och soprum gäller fallhöjden 400 mm för tung stöt.

11:15

Kvalitetsbestämmelser

Enligt SS 81 73 04

Ytterdörrar

Egenskaper	Klass L Ouppvärmt	Klass M 0 - 10oC	Klass N 10 - 18oC	Klass P > 18oC	Klass R > 18oC	Klass S > 18oC	Klass T > 18oC
Stängningskraft, N	--	--	20	20	20	20	20
Säkerhet mot vindlast, Pa	--	--	--	--	--	600 / 500 / 1200	700 / 600 / 1500
Lufttäthet m3/h och m2/Pa	--	--	-- 1)	1,7 / 50	5,6 / 300	5,6 / 300	7,9 / 500
Regntäthet	--	--	--	--	--	40 min 300 Pa	50 min 500 Pa
Värmemotstånd, k-värde, W/m2 oC	--	2,0 2)	1,5 2)	1,0 2)	1,0 2)	1,0 2)	2,0 2)
Kondenssäkerhet	--	--	--	> 5oC 3)	> 5oC 3)	> 5oC 3)	> 5oC 3)
Hård stöt fallhöjd mm 4)	1000	1000	1000	2000	2000	2000	2000
Tung stöt fallhöjd mm 4)	200 / (400 6))	200 / (400 6))	400	400	400	400	400
Vertikallast, kN	0,8	0,8	0,8	0,8		0,8	0,8
Planhet, mm 5)	8	8	4	4	4	4	4
Rätvinklighet, mm 5)	1,5	1,5	1,5	1,5	1,5	1,5	1,5
Ytjämnhet 5) mm/50 mm	--	0,15	0,15	0,15	0,15	0,15	0,15
mm/200 mm	--	1,5	1,5	1,5	1,5	1,5	1,5

1) Vid krav på lufttäthet gäller 1,7/50.

2) Angivet värde gäller oglasad del. För glasad del se SBN.

3) Gäller ej för beprövade konstruktioner.

4) Gäller ej för glasad del.

5) Gäller även vid slutbesiktning

6) Vid höga krav på mekanisk stabilitet gäller 400 mm.

Exempel på användning

Klass	Ytterdörr till	Exempel på användningsområden
L	Ouppvärmt utrymme.	Kallförråd, industrilokaler 1)
M	Temporärt uppvärmt utrymme med grundvärme 0- 10oC.	Varmförråd, fritidshus, industrilokaler 1).
N	Konstant uppvärmt utrymme, 10- 18oC.	Entré till flerfamiljshus, kontorshus, offentliga byggnader. För källare och liknande gäller även krav på lufttäthet.
P	Konstant uppvärmt utrymme, > 18oC	Bostad i markplan.
R	Konstant uppvärmt utrymme, > 18oC	Bostad över markplan < 8 vån i skyddat läge (låg slagregnsbelastning): loftgångshus.
S	Konstant uppvärmt utrymme, > 18oC	Bostad över markplan < 8 vån i oskyddat läge (hög slagregnsbelastning): balkonger.
T	Konstant uppvärmt utrymme, > 18oC	Bostad över markplan < 9 vån. (hög slagregnsbelastning): balkonger.

1) Vid höga krav på mekanisk stabilitet för dörrar till industrilokaler gäller fallhöjden 400 mm för tung stöt.

Inbrottsskyddande dörrar

Enligt SS 81 73 45 och SS-ENV 1627

	SS 817345 Klass 1	SS 817345 Klass 2	ENV 1627 (-1630) Resistance Class 2	ENV 1627 (-1630) Resistance Class 3
Statisk belastning				
Belastning vid provning (kN) / Deformation (mm)				
i slutblecksområdet	6 / 30	10 / 30	6 / 10	6 / 10
vid övre och nedre hörn på låssidan	2 / 30	2 övre, 3 nedre / 30	1,5 / 30	3 / 20
vid övre och nedre gångjärn	2 / 30	2 / 30	1,5 / 30	3 / 20
i låsområdet	6 / 30	10 / 30	6 / 10	6 / 10
	6 / 30	10 / 30	6 / 10	6 / 10
Dynamisk belastning				
Fallkroppens massa (kg) / Fallhöjd (mm)				
Massa	30	30	30	30
Fallhöjd	800	1200	800	800
Manuellt påverkan				
Motståndstid (min) / Total provningstid (min)	3 / ---	10 / ---	3 / 15	5 / 20
Verktyg	Hammare, 30 cm		-----	
	Huggmejsel, 2 st, 30 cm		Skruvmejsel, 2 st, 26 cm / 37,5 cm	
	Kofot, 30 cm		----	Kofot, 71 cm
	Stämjärn, 2 st, 30 cm		-----	
	Sticksåg m. trä- och metallblad		-----	
	Bågfil		-----	
	Rörtång, 30 cm		Rörtång, 24 cm	
	Skiftnyckel, 30 cm		-----	
	Plåtsax, 30 cm		-----	
	Hovtång, 30 cm		-----	
	-----		-----	Skruvmejsel, 37,5 cm
	-----		Trä- eller plastkilar, 2 st, 200 mm	
	-----		Polygriptång, 24 cm	
	Totalt antal verktyg: 14 st.		Totalt antal verktyg: 6 st.	Totalt antal verktyg: 8 st.

11:17

Ytterdörrar från JELD-WEN Sverige AB är CE-märkta enligt SS-EN 14351-1:2006.
Dörrarnas respektive egenskap framgår av nedanstående tabell.

JELD-WEN Sverige AB
SE-265 81 Åstorp
EN 14351-1
09

SS-EN 14351-1:2006 Fönster och dörrar - Produktstandard, funktionsegenskaper - Del 1: Fönster och ytterdörrar utan egenskaper för brandmotstånd och/eller rökgasläckage.

		Utåtöppnande ED		Inåtöppnande ED	
4.2	Vindlast	3C	Enligt EN 12210	NPD	No Performance Determined
4.5	Regntäthet	7B	Enligt EN 12208	NPD	No Performance Determined
4.6	Skadliga ämnen	NPD	No Performance Determined	NPD	No Performance Determined
4.12	Värmeisolering - Tät dörr	0,9 W/m²K	Beräknat enligt EN 10077-2	0,9 W/m²K	Beräknat enligt EN 10077-2
4.12	Värmeisolering - Glasad dörr	1,4 W/m²K	Beräknat enligt EN 10077-2	1,4 W/m²K	Beräknat enligt EN 10077-2
4.14	Lufttäthet	Klass 4	Enligt EN 12207	NPD	No Performance Determined
4.16	Manövrerbarhet	Klass 3	Enligt EN 12217	NPD	No Performance Determined
4.17	Mekanisk hållfasthet				
	Slagtåligghet, tung stöt	Klass 3	Enligt EN 1192	Klass 3	Enligt EN 1192
	Slagtåligghet, hård stöt	Klass 4	Enligt EN 1192	Klass 4	Enligt EN 1192
	Vertikallast	Klass 3	Enligt EN 1192	Klass 3	Enligt EN 1192
	Vridmotstånd	Klass 4	Enligt EN 1192	Klass 4	Enligt EN 1192
4.21	Upprepad öppning och stängning	Klass 5	Enligt EN 1191	NPD	No Performance Determined
4.22	Oliksidig klimatpåverkan	Klass 2	Enligt EN 12219:1999	Klass 2	Enligt EN 12219:1999

NPD = inget värde fastställt. No Performance Determined (innebär att inget värde fastställts för egenskapen under själva tabellen).

Utdrag från SFDK-godkännandets kravspecifikation

Egenskaper/Standard		Produktstandard Ytterdörrar EN 14351-1									
Funktionsegenskap	EN-standard	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Lufttäthet (Δ Pa)	EN 12207	150	300	450	600	>600					
Regntäthet (Δ Pa)	EN 12209	0	50	100	150	200	250	300	450	600	>601
Vindlast $P_{1,3}; P_{1,5}(\Delta$ Pa)	EN 12210	400	800	1200	1600	2000	>2000				
Utböjning, dörrblad/karm; Värmeisolering $W/m^2 \text{ } ^\circ C$ (*1) Värmeisolering $W/m^2 \text{ } ^\circ C$ (*2)	EN 10077-2	2,8	2,0	1,8	1,6	1,5	1,3	1,2	1,1	1,0	0,8
Formstabilitet	EN 12219	8 mm	4 mm								
Slagtålighet Fallhöjd (mm)	EN 1192	100	200	410	610						
glasad del	EN 13049	200	300	450	700	950					
Manövrerbarhet	EN 12217	75N	50N	25 N	10N						
*1= Dörr utan glasöppning	*2= Dörr med glasöppning										
Tilläggskrav											
Mekanisk stabilitet; vert last (N)	EN 1192	400	600	800	1000						
vridningsmotstånd (N)	200	200	250	300	350						
Mekanisk livslängd (x 1000)	EN 12400	5	10	20	50	100	200	500	1000		
Brandmotstånd	SS 024827	EI30	Kräver komplettering med brandskyddslist. Gäller inte alla glasutföranden.								
Swedoor uppfylla krav		grå fält = SFDK baskravprofil					gröna fält = tilläggskravprofil				

Förklaring till de olika egenskaperna

Huvudmannen för systemet är Svensk Fönster & Dörr Kontroll, SFDK, en ideell förening inom Svensk Snickeriindustri som är en industrisektion inom TMF, Trä- och Möbelindustriförbundet. Dörr- och Fönstergrupperna väljer en Teknisk Kommitte som fastställer SFDK-godkännande.

Lufttäthet:	Dörrrens täthet kontrolleras i en tryckkammare, över- och undertryck.
Regntäthet:	Dörrrens motståndsförmåga mot slagregn testas i tryckkammare.
Vindlast:	Dörrrens motståndsförmåga mot vind testas i tryckkammare under olika förhållanden, konstant statiskt tryck, pulserande tryck (vindbyar) samt korta kraftiga tryckstötter, (storm).
Värmeisolering:	Dörrrens U-värde beräknas efter de ingående materialens isolerförmåga.
Formstabilitet:	Dörrbladets förmåga att motstå påverkan av olika klimat under året. Dörrbladets buktighet får inte överstiga 4 mm.
Slagtålighet:	Dörrrens motståndsförmåga mot kraftiga stötar testas med hjälp av en sandsäck som väger 30 kg och som pendlas mot dörren från olika fallhöjder. Kan också visa dörrrens motståndsförmåga mot inbrott.
Manövrerbarhet:	Kraften som åtgår för att öppna dörren, d.v.s trycka ned handtaget.
Hård stöt:	En stålkula som väger 0,5 kg släpps mot dörrbladets ytan från olika höjder.
Vridning:	Mätning av dörrbladets styvhet.
Mekanisk livslängd:	Öppning - stängning 100 000 gånger.
Brand:	Dörrrens förmåga att motstå brand under 30 min. Dörrbladets utsida får inte överstiga 140 grader C.

SFDK godkännande-regler

Är ett branschgemensamt system för att godkänna fönster och ytterdörrar på den svenska marknaden enligt de krav som anges i de nya EN-standarderna och på de nivåer som branschen anser krävs för bra fönster och ytterdörrar i svenska bostäder och i övriga uppvärmda lokaler.

Huvudmannen för systemet är Svensk Fönster & Dörr Kontroll, SFDK, en ideell förening inom Svensk Snickeriindustri som är en industrisektion inom TMF, Trä- och Möbelindustriförbundet. Dörr- och Fönstergrupperna väljer en Teknisk Kommitte som fastställer SFDK-godkännande.

Syftet är att underlätta kommunikationen mellan kund och tillverkare. Det skall ge kunden en överskådlig bild av val-möjligheterna vid specifikation av tekniska egenskaper hos fönster och ytterdörrar och genom en entydig definition undvika missförstånd.

Systemet är behovsanpassat och bygger på rationella rutiner vilket gör det möjligt för alla tillverkare av fönster och ytterdörrar inom branschen att ansluta sig till systemet. Systemet skall fortlöpande anpassas till utvecklingen av den europeiska standardiseringen och den tekniska utvecklingen i övrigt.

Då EN-standard 14351-1 är fastställd kan de företag som så önskar CE-märka sina produkter.

6.3 Fönster och fönsterbänkar

Dina fönster håller hög standard och är valda för att bevara ett bra och sunt inomhusklimat. Fönstren har bättre värmeisolerande egenskaper än genomsnittet på marknaden (Up-värde= 0,9 W/m²C) och sparar på så sätt energi.

Kondens

Fönster med god isoleringsförmåga (lågt Up-värde) kan efter kalla nätter få kondens på ytterrutans utsida. Det beror på att fönstret isolerar så effektivt att nästan ingen värme tränger ut till det yttersta glaset. Under en klar och kall natt kan den yttre glasskivan kylas ner och när värmen återvänder kan glaset vara kallare än utomhusluften. Om det dessutom är hög luftfuktighet kan det sätta sig som kondens på glastrutan. Kondensen förekommer i regel under korta perioder på våren och hösten när temperaturskillnaden är stor mellan dag och natt. Kondensen bildas på natten och försvinner oftast på morgontimmarna så snart uteluften blir varmare.

Persienner

Om du låter sätta in persienner i fönsterna, så ska dessa monteras på rumssidan av glaset, sk frihängande. Tänk på att mörka persienner kan bli mycket varma av solinstrålning, vilket gör att temperaturen på glaset kan bli så hög att sprickor i glaset uppstår. Sätt därför endast ljusa persienner på insidan av fönstret.

JM lämnar inga garantier på fönster och glas där persienner eftermonteras mellan glaset eller vid persienner av mörk kulör. Var uppmärksam på att fönstrets energi- och ljudklassning kan försämrats genom felaktig håltagning i fönsterbågen.

Rengöring och underhåll

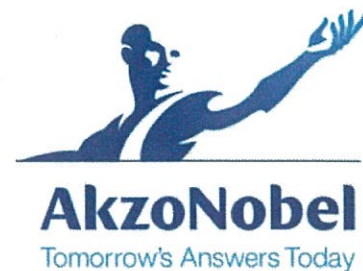
Fönsterglaset måste rengöras och fönstrets gångjärn behöver smörjas regelbundet. Följ anvisningarna från din fönsterleverantör.

Fönsterbänkar av natursten

För regelbundet underhåll räcker det att du torkar av ytan med en fuktig trasa. Observera att ytan som ofta är polerad är känslig mot sura vätskor. Det är därför viktigt att torka upp vattenspill.

Utförliga skötsel- och underhållsanvisningar från din leverantör finns på följande sidor i detta avsnitt.

Underhåll av målade fönster och altandörrar

INFORMATION FRÅN AKZO NOBEL

ÄVEN INDUSTRIELLT YTBEHANDLADE FÖNSTER BEHÖVER UNDERHÅLL

Trä är ett levande material. Det rör sig, sväller och krymper, beroende på möjligheterna att ta upp och avge fukt. Normalt är färgfilmen ett bra fuktskydd, men för att hindra inträngning av vatten måste man se till att färgfilmen är intakt och av god kvalitet. Ytbehandlingen bör därför kontrolleras regelbundet så att eventuella sprickor eller skador upptäcks så tidigt som möjligt.

Tid till underhåll kan variera mycket beroende på klimatiskt förhållande, konstruktivt skydd, miljö m m. Vid underhåll är det viktigt att även behandla exponerade ändträtor.

Den målade ytan bör också rengöras några gånger per år eller eventuellt oftare vid kraftig påverkan av nederbörd mm. Rengöringen utföres lämpligen med ljummet vatten och ett mildt rengöringsmedel. Det är viktigt att undvika starka rengöringsmedel som innehåller t ex ammoniak eller lösningsmedel.

Kulörta fönster är mer känsliga för påverkan av t ex solens UV-ljus och kan därmed kräva mer underhåll än vitmålade fönster.

När det är dags för ommålning eller reparation av skador i färgfilmen skall nedanstående instruktion följas.

NÅGRA VIKTIGA RÅD VID UNDERHÅLL AV INDUSTRIELLT MÅLADE FÖNSTER

Kontrollera att snickeriet är torrt innan du börjar underhållet. Fuktkvoten bör vara lägre än 15%. Att måla under fel tid eller vid dålig väderlek innebär stora risker för ett dåligt resultat.

- Tag bort löst sittande färg. Skrapa bort eventuell kåda som trängt ut.
- Mattslipa med fint sandpapper.
- Tvätta med målartvätt eller en mild, alkalisk tvättvätska
- Grunda trärena ytor med oljealkydgrundfärg (Nordsjö Tinova V Trägrund eller Nordsjö Utegrund).
- Laga eventuella springor i t ex hörnsammanfogningar med plastisk tätmassa för utomhus bruk.
- Färdigmåla (1-2 strykningar) med vattenburen fönsterfärg (Nordsjö Tinova V Fönsterfärg) eller med oljealkydfärg (Nordsjö Fönsterfärg).

Observera att vissa fogmassor inte tillåter övermålning.

Rengöring och underhåll

Marmor/Kalksten

Dammtorka med dammduk. Torka med fuktig duk, använd såpa/tvållösning som ger bra ytskydd.

Om en polerad yta etsas av sura ämnen, t.ex. fruktjuice, vin, ättika eller kolsyra kan det vara svårt att återställa den blanka ytan. Den säkraste metoden är att slipa om hela ytan maskinellt.

I vissa fall kan förbättringar göras manuellt genom att ytan slipas med vattenslippapper eller kloss med diamantkorn. Sedan används finfördelat bivax löst i lacknafta för att försöka återställa ytans glans, alternativt terpentin blandat med paraffinolja som arbetas in med mjuk duk.

Färdigblandade lösningar ofta med beteckningen "stenglans" finns på marknaden. Prova alltid först på en liten undanskymd yta!

Fläckar, se Fläckborttagning.

Granit/Skiffer

Dammtorka med dammduk. Torka med fuktig duk, använd diskmedel om så krävs. Fläckar, se Fläckborttagning.

Fläckborttagning

Stenens känslighet för fläckar varierar. De viktigaste faktorn är typen av sten

- om stenen är granit, skiffer (silikatsten) eller marmor, kalksten (karbonatsten)
- och stenens täthet.

Även färg, textur, ytbearbetning och stenyttans allmänna tillstånd påverkar. Det innebär att inga absoluta regler gäller, utan fläckborttagningen får anpassas till varje situation.

Generellt

Fläckar ska tas bort snabbt för att hindra dem att sprida sig i stenmaterialet. Tränger fläcken djupt ned kan den vara mycket svår eller omöjlig att få bort. Det gäller också att vara försiktig, för att inte förvärpa fläcken eller skada stenen. Man bör alltid först välja enkla metoder framför kemikalier. Grundprincipen bygger på "pastametoden", där en lösande vätska kombineras med absorberande medel.

Pastametoden

innebär att det aktuella lösningsmedlet blandas med ett absorberande pulver, t.ex. krita, bentonitlera eller potatismjöl, till en pasta. Denna läggs på fläcken, som

eventuellt först fuktas med lösningsmedlet. Pastan får ligga kvar tills den torkat, varefter den borstas bort och ytan tvättas med vatten. Prova först på liten yta! Vid behov upprepas behandlingen.

Som första åtgärd

Försök först suga upp fläcken med hushållspapper eller absorberande medel, bearbeta sedan med fuktig duk och vatten. Därefter används en lösning av vatten och diskmedel eller Allrent. Arbeta alltid utifrån och in mot fläckens mitt för att undvika spridning av fläcken. Används någon form av lösningsmedel så skölj noga med vatten och Allrent efteråt.

"Använd aldrig kraftfullare medel än fläckborttagningen kräver! Vid användning av lösnings- och rengöringsmedel ska skyddsföreskrifter för dessa följas. Kontakta stenleverantören vid tveksamhet om lämplig metod"

Marmor/Kalksten

Materialet är känsligt för syror och salter. Medel som innehåller sådana ämnen ska inte användas. Dessa stentyper består av relativt mjuka mineraler och påverkas av hårda mekaniska metoder. Efter fläckborttagning får i regel ytan en avvikande färg och lyser mot omgivande sten, vilket beror på att den rengjorda ytan inte har den porfyllnad man får med regelbundet underhåll med såpa/tvål. Den rengjorda ytan behöver då mättas med såpa/tvållösning för att få samma lyster som den omgivande ytan.

Vissa rengöringsmetoder kan leda till att stenens ytbeskaffenhet avviker mot den omgivande stenyttan. Området kan då, med stor försiktighet, slipas med fint vattenslippapper, stålull eller nylonduk beroende på den omgivande stenens ytbeskaffenhet. Prov görs på liten yta. Därefter mättas den rengjorda ytan med såpa/tvållösning. En polerad yta är mycket svår att återställa med denna metod.

Granit och Kvartsitskiffer

Stentyperna är tåliga både vad gäller kemisk och mekanisk påverkan, vilket innebär att ett flertal medel kan användas.

Lerskiffer

Lerskiffer är mjuk och bleks lätt av mekanisk och kemisk påverkan

6.4 Lås, nycklar och posthantering

Genom att sköta om låsen till din bostad kommer de att fungera under en lång tid. Rengör och smörj låscylindern två gånger om året, skötselanvisningar för låscylinder och nycklar finns på nästa sida från leverantören.

Nycklar

Kontrollera de nycklar som används ofta, de slits med tiden. Om du vill beställa fler nycklar till din bostad, kontakta den som är säkerhetsansvarig i din bostadsrättsförening för information om hur du går till väga. Det är viktigt att du visar kontraktet för bostaden och legitimation så att ingen obehörig får tillgång till nycklar.

Posthantering

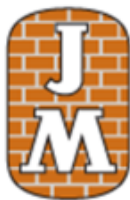
Posten levereras till din postbox i husets entré.

Tidningshållare

Tidningen levereras till en tidningshållare utanför din dörr.

Porttelefon och kodlås

Trapphusentréerna är försedda med porttelefon och kodlås. Läs mer under avsnitt "Porttelefon och kodlås".

Instruktioner avseende servicearbeten samt nyckelbeställningar
(dörrar, lås, kodlås etc.)

Swesafe kundtjänst: 08-588 155 00
E-post: order.stockholm@swesafe.se

Checklista vid problem med dörrmiljö.

Dörren stänger / öppnar inte som den skall:

Egna åtgärder.

- Kontrollera att det inte finns grus eller liknade på tröskeln.
- Smörj låsfallarna med låsfett.
- Smörj gångjärnen med låsfett alternativt låsspray.
- Justera dörrstängaren (se separat bruksanvisning)
- Dörrautomatik, kontrollera att automatiken är strömsatt övrigt kontakta kundtjänst.

Egen felsökning, information till Swesafe kundtjänst vid felanmälan

- Kontrollera om dörren tar i karmen eller tröskeln.

Dörren går inte att låsa eller låsa upp:

Egna åtgärder.

- Mekaniskt lås, tryck på/dra i dörren samtidigt som nyckeln vrids om.
- Mekaniskt lås, smörj cylindern med låsspray.
- Elektriskt lås, tryck på/dra i dörren samtidigt som kod/kort används.

Egen felsökning, information till Swesafe kundtjänst vid felanmälan

Mekaniskt lås.

- Kontrollera om nyckeln är skadad eller böjd etc. notera nyckelstämpling.

Elektriskt lås.

- Lyser/låter kodlås/kortläsare när kod/kort används?
- "Klickar" det till i ellås/elslutbleck när kod/kort används?

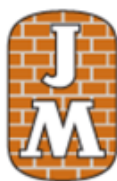
Nyckelbeställning:

- Notera låssystemnummer
- Nyckelmärkning
- Samt löpnummer

Eget underhåll/kontroll av dörrmiljöer:

- Kontrollera att nödutgångar är lätt öppningsbara med ett handgrepp samt att det inte finns några hinder i utrymningsvägen.
- Kontrollera att det inte finns grus eller liknade på tröskeln.
- Smörj fallarna med låsfett (se bild ovan).
- Smörj cylindrarna med låsspray (se bild ovan).
- Smörj aldrig ett tillhållarlås "polislås".

Våra öppettider vardagar 07.30 - 16.00
Lördag och Söndag stängt

Swesafe kundtjänst: 08-588 155 00
E-post: order.stockholm@swesafe.se

Besöksadress: Västberga Allé 5, 126 30 Hägersten

VÄLKOMNA!

7. Yttre miljö

7.1 Fasaden

Den yttre miljön i ditt bostadsområde påverkas i stor utsträckning av utseendet på byggnadernas fasader. Förutom att vara en del av husets exteriör är fasaden också en viktig detalj i det klimatskal som skyddar ditt hus från yttre faktorer, såsom vatten och vind.

För att säkerställa en hög standard och rätt kvalitet arbetar vi med omfattande kvalitetssystem under byggtiden eftersom noggrannhet i utförandet är avgörande för att uppnå ett gott resultat. För att upprätthålla funktion och utseende är det av stor vikt att du som boende är varsam och inte skadar fasaden. Eftersom det är bostadsrättsföreningen som äger huset måste styrelsen godkänna all typ av håltagning (exempelvis för belysning, vädringsstång eller vägghängda blomkrukor) i fasaden.

Putsad fasad

Vi har många års god erfarenhet av putsade fasader. Fasaden har ett tätskikt som säkerställer att fukt inte kan tränga in i väggen, gör därför inte hål i putsen. Håltagning i fasaden måste alltid godkännas av styrelsen och utföras av en behörig person. Punkteras tätskiktet utan erforderlig tätning kan fuktskador uppstå.

Snö på balkong, uteplats och terrass

Balkongplattan, uteplats samt terrass ska hållas fri från snö och is en halvmeter ut från fasaden för att garantin ska gälla, tösalt får dock inte användas. Balkongerna har en maxbelastning på 350 kg/m². Var uppmärksam på var du lägger snön så att du inte skadar människor, andra balkonger, uteplatser och terrasser eller belysningsstolpar på gården. Prata med din styrelse hur ni på bästa sätt ska sköta snöröjningen.

7.2 Balkong, uteplats och terrass

För att göra balkongen lite extra trevlig är det många som sätter sin personliga prägel på balkongen. Inred din balkong med eftertanke och var aktsam med husets fasad. Vill du sätta upp blomlådor så gör det på insidan av balkongräcket. Balkongräcke och glas rengörs med milt alkaliskt rengöringsmedel och vatten.

Om du har lägenhet i markplan ansvarar du själv för att sköta om växter och markbeläggning inom upplåtelseområdet, dvs området som ingår i din bostadsrätt. Kontakta din styrelse om du har några frågor.

Balkongplattan, uteplats samt terrass ska hållas fri från snö och is en halvmeter ut från fasaden för att garantin ska gälla, tösalt får dock inte användas.

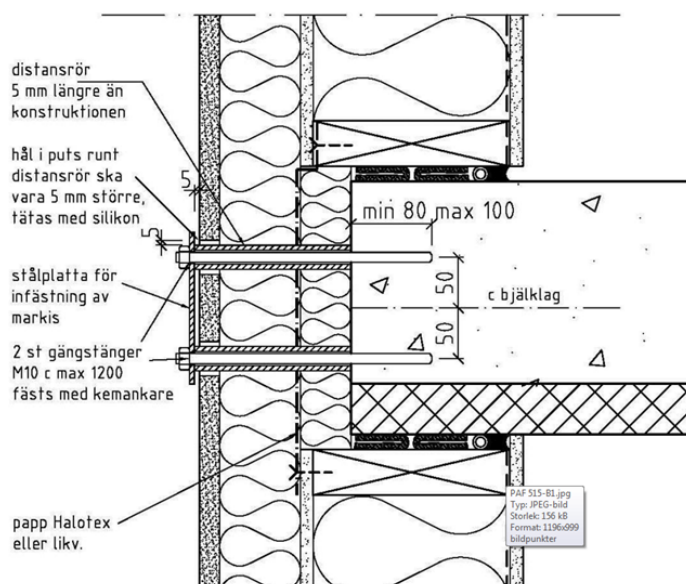
Markiser

Om du vill sätta upp en markis ska den passa till huset och du behöver godkännande av bostadsrättsföreningens styrelse. Styrelsen har tillsammans med arkitekten tagit fram kulör och utformning på markiser i din förening. Din styrelse har beslutat att följa arkitektens val av markiser och balkonginklädnad:

Fabrikat: Sandatex Polyscreen
Färg: Kulör 0079 (grå)

Tala med din styrelse som kan ge dig råd och anvisningar vart det är förberett för infästning av markisen. Markis får ej infästas i fönsterkarm.

Anlita en behörig montör. Montage ska ske i bjälklagskant enligt skissen nedan.

Inglasning av balkong

För att få glasa in en balkong krävs bygglov från kommunen och godkännande från bostadsrättsföreningens styrelse.

Distributörsinloggning

Mina favoriter

Nyhetsbrev

Valj land

Nedladdningar

Sök

HEM

LEK

SPORT &
FITNESSPARK &
STADSMILJÖMARINT &
BRYGGOR

REFERENSER

OM HAGS

SERVICE &
SUPPORT

PRESS

KONTAKT

FÖRANKRING, MONTERING OCH
INSPEKTION

UNDERHÅLL

REKLAMATIONSÄRENDEN

AVSEDD ÅLDERSGRUPP

BESIKTNINGSKURS

Underhåll

Laserade träprodukter.

Underhåll är en förutsättning för att träets utseende och funktion ska bevaras. Tidsintervall och val av underhåll beror på slitage och var produkten är placerad. Innan underhåll börjar, måste en bedömning av ytbehandlingsens tillstånd göras. Ytbehandling med mindre mekaniska skador men med en i övrigt intakt färgfilm behandlas med ett transparent lasersystem, (A). Ytbehandling med stora skador på färgfilmen behandlas med täckandelasersystem, (B).

A. Transparent lasyr.

Undvik ytbehandling i direkt solljus eller vid temperaturer under +10°C.

1. Den gamla ytbehandlingen eller skadan rengörs noga med exv. målartvätt. Skölj försiktigt med vatten. Rengör vid behov mellan brädorna, så att vattenavrinning fungerar.
2. Låt torka till max 18 % fuktkvot.
3. Slipa eller skrapa rent lätt missfärgade (svarta) områden och behandla dessa med 2x grundolja. Alt behandlas hela ytan. Låt torka mellan behandlingarna.
4. Låt torka minst 4 timmar vid en temp av min +10 C.
5. Behandla därefter de skadade områdena med 2x lasyr tills rätt kulör uppnås. Ett sista skikt kan vid behov läggas på hela ytan. Låt torka mellan behandlingarna.
6. Låt torka minst 4 timmar vid en temp av min +10 C.

B. Täckande lasyr

Arbeta inte i direkt solljus eller vid temperaturer under +10°C

1. Den gamla ytbehandlingen eller skadan rengörs noga med exv. målartvätt. Skölj försiktigt med vatten. Rengör vid behov mellan brädorna, så att vattenavrinning fungerar.
2. Låt torka till max 18 % fuktkvot.
3. Slipa eller skrapa rent lätt missfärgade (svarta) områden och behandla dessa med 2x grundolja. Alt behandlas hela ytan. Låt torka mellan behandlingarna.
4. Låt torka minst 4 timmar vid en temp av min +10 C.
5. Behandla därefter de skadade områdena med 2x lasyr tills rätt kulör uppnås. Ett sista skikt kan vid behov läggas på hela ytan. Låt torka mellan behandlingarna.
6. Låt torka minst 4 timmar vid en temp av min +10 C. Kulörerna på täcklasyr är avstämde till våra transparenta lasyrer. Mindre kulörskillnader kan dock finnas eftersom en täckande lasyr aldrig kan bli helt lik en transparent lasyr.

Underhållsfärger trä.

HAGS tillhandahåller underhållsfärger för trä.

- Grundolja (färglös), HAGS 353 340, i 5-liters förpackning.
- Lasyr tillhandahålles i aktuella kulörer, 0,75 l förpackning
- Täcklasyr tillhandahålles i aktuella kulörer, 0,75 l förpackning.

Kontakta din HAGS-representant för ytterligare information

Underhåll av HAGS pulverlackade ståldetaljer.

HAGS Bättringsfärg bör användas för att reparera skador på pulverlackerade ytor. Undvik ytbehandling i direkt solljus eller vid temperaturer under +10 °C.

1. Slipa försiktigt ojämna kanter runt det skadade området.
2. Använd lacknafta för att rengöra området.
3. Applicera bättringsfärg och låt torka i 8 timmar.

[För mer information, ladda ner våra broschyrer](#)

8. Leverantörsregister

Här finns en förteckning över leverantörer till produkter i din bostad.
En fullständig förteckning över de produkter som används vid byggandet
av huset finns hos din styrelse.

Produkter	Leverantör
Badrumsinredning	Aspen www.aspenbad.se
Balkonginglasning	Weland www.welandalumi.se
Blandare	Tapwell www.tapwell.se
Duschväggar	Inr AB www.inr.se
Dörrar	Jeld-Wen www.jeld-wen.se
Golvbrunn	Purus Group www.purus.se
Fönster och balkongdörrar	Elitfönster AB www.elit.se
Fönsterbänkar	Stenentreprenad i Hesselholm www.stenentreprenader.se
Kakel och klinkerplattor	Centro www.centro.se
Kökssnickerier och garderober	Vedum www.vedum.se
Låsservice	Swesafe www.swesafe.se
Parkettgolv	Tarkett Sverige AB www.tarkett.se
Radiatorfilter	Eurodon http://www.lcdinvest.se/
Skjutdörrsgarderober	Elfa Lumi www.elfa.com
Spiskåpa	Franke AB www.franke.se
Vitvaror	Electrolux www.electrolux.se

9. Felanmälan

9.1 Garantier och rutiner för felanmälan i din bostad

Du bor i en bostadsrättsförening som har entreprenadavtal med JM och genom avtalet har du garanti på material och arbete som utförts i din bostad. Garantin gäller under fem år på allt arbete och material som ingått i JM:s entreprenad utom på vitvaror, blandare/VS-armaturer, invändiga målningsarbeten och tapetseringar som har två års garanti. Garantitiden gäller från det startdatum som fastställts vid slutbesiktning. Vart du ska vända dig beror dels på vilket fel som uppstått och även hur lång tid som gått sedan tillträdet av lägenheten.

År 1-2 (se även nästa sida)

Fel som inte upptäckts på slutbesiktning ska anmälas inom sex månader från slutbesiktningsdatum. Funktionsfel, exempelvis en köksblandare som droppar, kan anmälas till JM Kundtjänst Bostad under garantitiden. Fel som gäller gemensamma ytor såsom innergården eller trappuppgång anmäls i första hand till styrelsen. Strax innan två år har passerat från garantitidens startdatum genomför JM en garantibesiktning av hela entreprenaden.”

År 3-5

Fel som täcks av garantin under denna period anmäls av medlemmarna till bostadsrättsföreningens styrelse. Styrelsen reklamerar vidare till JM.

Allmänt

Vid en reklamation tar JM ställning till om felet omfattas av garantin, eventuellt sker detta efter viss undersökning/utredning. Fel och skador som beror på bristande underhåll, felaktig skötsel, användning eller förslitning omfattas inte av garantin. Fel och skador som orsakats av yttre påverkan omfattas inte heller av garantiåtagandet. Exempelvis ingår inte normal justering av dörrar och fönster eller åtgärder enligt underhållsplan i garantiåtagandet. JM har rätt att avhjälpa fel på allt som ingått i entreprenaden. Innan bostadsrättsföreningen påbörjar reparationer av det som anses vara garantifel ska JM kontaktas i frågan.

9.2 Felanmälan år 1-2

Gemensamma ytor

För gemensamma ytor såsom trappuppgången eller innergården sker felanmälan till styrelsen genom bostadsrättsföreningens hemsida eller genom epost till styrelsen@brftorgett.se.

Vitvaror

Vid fel på vitvaror i bostaden kontakta din vitvaruleverantör direkt,

Electrolux på telefon 0771-11 44 77

Uppge alltid vad felet är samt namn, adress, telefon, E-nr och FD-nummer (var du hittar dessa nummer för respektive produkt anges i bruksanvisningen).

Tv, telefoni och dator

Om du får problem med TV-, telefon- eller Internetanslutning se instruktion under avsnitt "Tv, telefoni och dator". Du kan även ringa Telia support på telefonnummer 020-240 250

Hiss

Vid fel på hiss, kontakta leverantören Kone direkt på telefon 0771-50 00 00

Övrig felanmälan under kontorstid

JM Kundtjänst Bostad

Tel. 020-731 731

E-mail: kundtjanst.bostad@jm.se

Öppettider: Mån-Fre 07.00-16.00

Akuta fel efter kontorstid

Vid akuta fel efter kontorstid, dvs efter 16.00 på vardagar samt helger, kontakta jouren på telefon 08-657 64 00

Detta bör undvikas och ska endast ske:

- Vid fel eller haveri där det finns risk för följdskador (exempelvis vid vattenläckage).
- Vid andra brådskande fall, exempelvis om värmeanläggningen inte fungerar vintertid.

OBS! Jourutryckning för icke akuta fel, debiteras den som anmält felet. Om du själv orsakat felet, t.ex. stopp i avloppet, blir du betalningsskyldig.